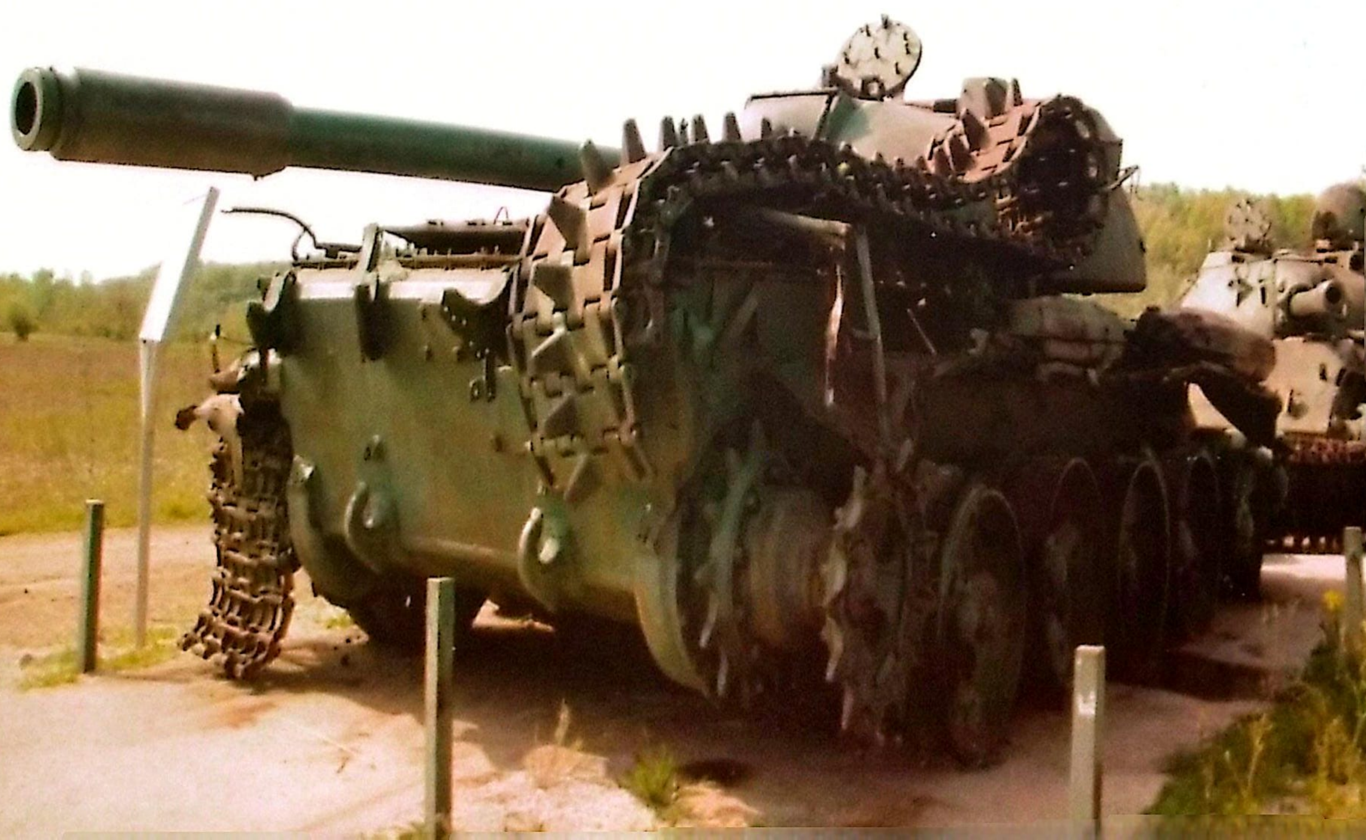
Mujo Avdić

BITKA NA KARUŠAMA

bosanski Bedr, mart 1993.

Da se podsjećamo i nikad ne zaboravimo,
kako se ovo zlo ne bi ponovilo.

Za: ____

S poštovanjem,

IZDAVAČ:
JU Opća biblioteka Doboj Jug

LEKTORICA:
Berina Aličić – Hodžić

NASLOVNA STRANA:
Miralem Begić

UREDNIK FOTOGRAFIJA:
Miralem Begić

RECENZENTI:
Mustafa Cerovac
Mensur Brkić
Sakib Kurtić
Džemal Merdan

CIP - Katalogizacija u publikaciji
Nacionalna i univerzitetska biblioteka
Bosne i Hercegovine, Sarajevo

355.422(497.6 Karuše)"1993"
94(497.6)"1992/1995"

AVDIĆ, Mujo
Bitka na Karušama : bosanski Bedr, mart 1993. / Mujo Avdić. - Doboj Jug : Opća biblioteka, 2022. - 151 str. : fotogr. ; 25 cm

Slika autora i biografija o njemu: str. 149-150.

ISBN 978-9926-519-00-1

COBISS.BH-ID 52289542

DTP: Smart Tešanj
Štampa: PLANJAX Tešanj
Tiraž: 500

Mujo Avdić

BITKA NA KARUŠAMA

bosanski Bedr, mart 1993.

Doboj Jug, 2022.

* * *

Knjiga *Bitka na Karušama, bosanki Bedr mart 1993. godine* je autentični svjedok najsudbonosnijih dana odbrambeno-oslobodilačkog rata 1992-1995. na ovim prostorima Bosne i Hercegovine. Briljantni uspjesi boraca Armije RBiH u ovoj bitki širili su se planetom, te se danas proučavaju u vojnim akademijama širom svijeta, dok je sama bitka i pobjeda boraca Armije RBiH predodredila dalju sudbinu odbrane Bosne i Hercegovine, dižući moral patriotama na svim prostorima koji su bili pod udarom agresora.

U tom smislu ovu knjigu posvećujemo našim herojima Karuša s porukom da se Karuše 1993. godine nikada nikome ne ponove.

Miralem Begić

UVOD

Malo je događaja u historiji ratovanja koji su se desili u ovih proteklih više od 2000 godina nove ere, odnosno 1444. godine po hidžri, koji imaju toliko sličnosti kao "Bitka na Karušama" i "Bitka na Bedru". Zato ovom pisanom i izvornom dokumentovanom materijalu dadoh naziv "Bitka na Karušama", bosanski Bedr mart 1993.

U nastavku nekoliko sličnosti koje sam uočio:

- "Bitka na Karušama" desila se u drugoj godini nezavisnosti Bosne i Hercegovine u mjesecu ramazanu – 21. marta 1993. godine, a "Bitka na Bedru" 17. ramazana, druge godine po hidžri, odnosno 17. marta 624. godine nove ere.

- Obje bitke vodile su se za ovladavanje komunikacijama od strane neprijatelja. "Bitka na Karušama" za komunikaciju Doboj – Teslić i komunikaciju Doboj – Maglaj i dalje, a "Bitka na Bedru" za slobodan prolaz neprijateljske vojske (kurejšijski karavan) od Mekke do Medine.

- Udaljenost Karuša od Sarajeva je oko 150 kilometara, a Bedra od Medine također oko 150 kilometara.

- Omjer snaga u jednoj i drugoj bitki bio je nekoliko puta veći u korist neprijateljske vojske (na Bedru oko 300 muslimanskih vojnika, a oko 1000 neprijateljskih, a na Karušama i do deset puta više neprijateljske tehnike, naoružanja i opreme).

- Broj poginulih i ranjenih neprijateljskih vojnika u jednoj i drugoj bitki bio je nekoliko puta veći od boraca ARBiH na Karušama i muslimana na Bedru.

- Ono što je zajedničko, a što je presudilo u pobjedi na Karušama i Bedru je spremnost, odlučnost, hrabrost i ustrajnost boraca koji su dobili ove bitke.

- "Bitku na Bedru", kao i "Bitku na Karušama" treba stalno izučavati i izvlačitti pouke i poruke, kako u budućnosti ne bi bilo novih Karuša i novog Bedra.

Obilježavaju se godišnjice "Bitke na Bedru", evo i poslije 1444. godine po hidžri, ali obilježavaju se i godišnjice "Bitke na Karušama", jedne od najvećih bitaka u teškom i krvavom ratu, koga zemlji Bosni i u prvom redu njenom bošnjačkom narodu nametnuše oni koji bi da nema ni zemlje Bosne, ni njenog bošnjačkog naroda.

Svakoj godišnjici obilježavanja te velike bitke nastojao sam dati svoj doprinos. Zajedno s onima, koji tih martovskih dana 1993. godine odbraniše ne samo Karuše, nego mnogo više od toga, činim sve da se Karuše nikada ne zaborave.

Čas historije, posjete samom poprištu bitke, mevludi za poginule heroje Karuša, obilazak porodica poginulih na Karušama, sportska takmičenja itd., samo su dio onoga što se dešavalo u svih ovih proteklih godina u znak sjećanja na Karuše i mart 1993. godine.

Ova knjiga koju odlučih napisati je samo jedan dio mog doprinosa našem zavjetu da Karuše i heroje Karuša nikada nećemo i ne smijemo zaboraviti. Ona je posvećena u prvom redu onima koji u toj bitki dadoše najviše, svoje živote.

Knjiga je posvećena, prije svega svim mojim saborcima i sugrađanima – istinskim bh. patriotama ovog dijela zemlje Bosne, djeci, svim sadašnjim i budućim učenicima, studentima i svima onima koji žele da saznaju istinu o "Bitki na Karušama".

U ovoj knjizi bit će iznesena hronologija zbivanja neposredno prije, u toku i poslije same bitke čiji sam jedan od aktera i sudionika i sam bio.

Imena mnogih učesnika bitke, kao i onih koji su na bilo koji način vezani za samu bitku, s razlogom neće biti pomenuta u ovoj knjizi. Mnogi od njih su konsultovani i potvrdili navode iznesene zato što im je stalo do istine kao i meni, jer će ova knjiga kao i mnogi drugi, vjerujem, budući pisani materijali poslužiti historičarima, vojnim analitičarima i svima onima koji bitku žele da izučavaju s historijskog, naučnog, vojnog i drugog aspekta. Ova bitka to doista i zaslužuje

Karuše zaslužuju i obavezuju da se o njima piše, istine i opomene radi.

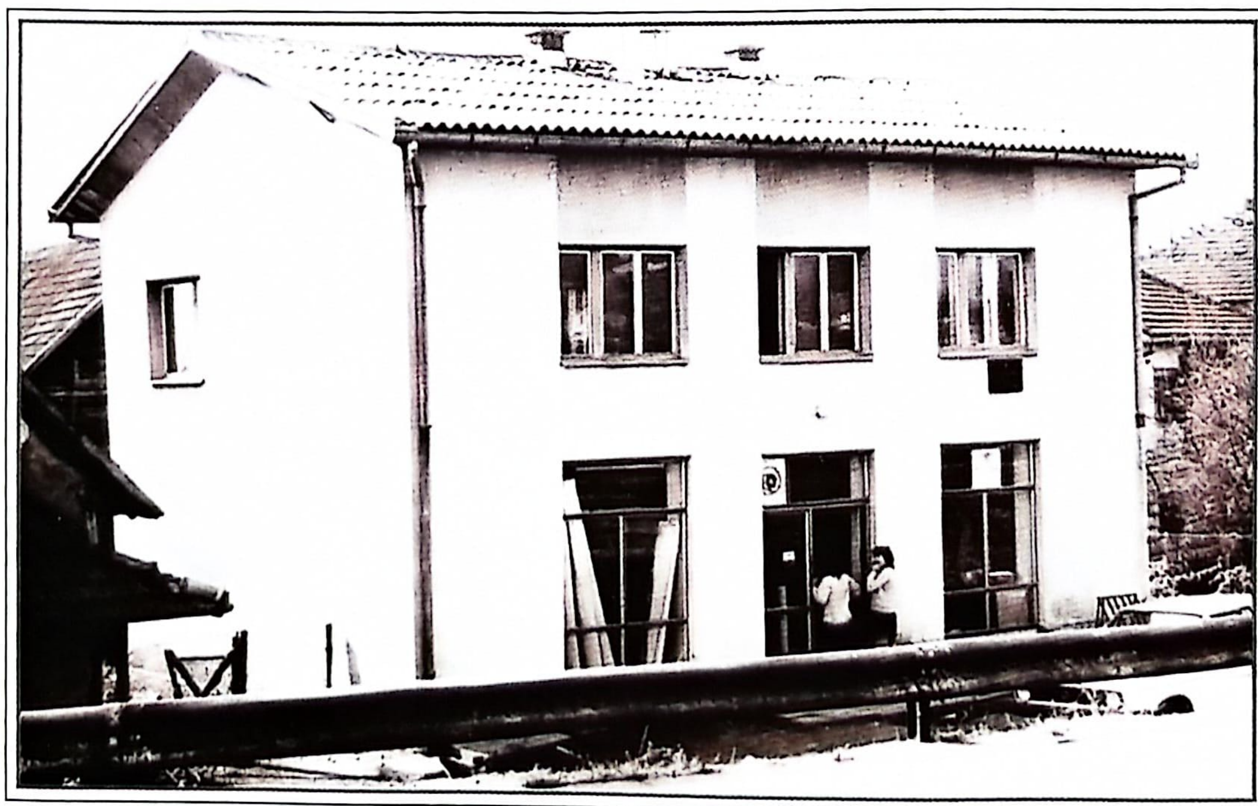
Autor

Slika 1. Olupine tenkova svjedoče o danima bitke

DANI PRIJE BITKE

Karuše su u zoni odgovornosti tek formirane OG-7 JUG. Od prvog dana rata 3. maja 1992. godine, tu – na samom "špicu" Karuša, kako ga još na početku rata nazvasmo, bdiju najbolji sinovi herojskih, i u ratu prkosnih Matuzića, Mravića i drugih mjesta općine Doboj koji su u sastavu Trećeg bataljona 203. motorizovane brigade "Doboj-Bosna".

Slika 2. Prodavnica na Karušama prije bitke

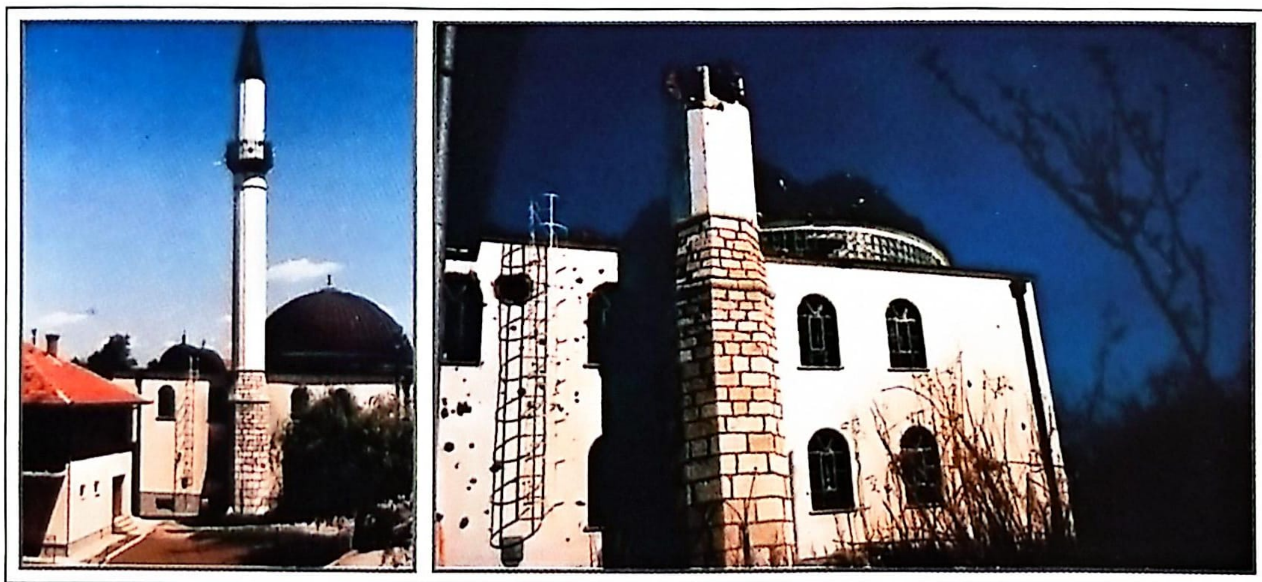
Često su za ovaj bataljon govorili da je najbolji bataljon u jednoj od najboljih brigada u sastavu OG-7 JUG. Bataljon je sastavljen većinom od boraca iz Matuzića koji 3. maj 1992. godine dočekaše s nekoliko lovačkih pušaka i naoružanjem rezervnog sastava policije.

Tog istog 3. maja 1992. godine uzeše ga najbolji i najhrabriji sinovi Matuzića i pravo na most na ušću rijeke Usore u Bosnu. Ostaviše Karuše sigurne iza svojih leđa.

Na mostu je bilo i onih bez naoružanja kao i na Karušama u martu 1993. godine. Neprijateljske snage tog dana nisu smjele krenuti ka jugu, prema Matuzićima. Okupirale su grad Doboj i uveliko krenule s otvaranjem logora, za sve ljude koji nisu srpske nacionalnosti, ubijanjem, silovanjem, progonima, pljačkom. Prvo stratište Grapska, zatim Ševarlije, Potočani, Kotorsko, Čivčije...

Matuziće, Mraviće, Ularice i druga mjesta ostavili su za kasnije dok budu "jači". Kasnije će u više navrata kretati s jakim snagama, ne znajući da ih čekaju heroji brzo formiranih vojnih formacija Odreda "Bosna" i "Doboj" u sastavu štaba TO Doboj. Iz dana u dan povećavaju se vojne formacije i od Odreda "Bosna" formira se Odred "Matuzići", Odred "Mravići" i samostalna četa "Kondori" koji činiše Združeni odred "Bosna".

Odred TO "Doboj" također biva sve brojniji. Od velikog dijela snaga iz rezerve formiran je Odred TO "Gradina". Mnoge napade neprijatelja odbili su borci ovih vojnih formacija. Branili su i druge linije odbrane van zone odgovornosti štaba TO Doboj. Zajednički su učestvovali u napadu na Putnikovo brdo i pokušaju oslobađanja svog grada Doboja 12. jula 1992. godine.

Slika 3. Agresoru ništa nije bilo sveto, džamija Salihija 1987. i 1993. godine

Poslije toga razbili su mnoge neprijateljske elitne jedinice koje su htjele vratiti "petrovdanske dugove". Već u augustu 1992. godine neprijatelj više nije imao jedinice naziva "KUPA 1", "KUPA 2" i "KUPA 3". One su nestale na Karušama i Makljenovcu. Došlo je vrijeme boljeg ustrojstva Armije RBiH i okrupnjavanja jedinica. Baš na prijedlog boraca i starješinskog kadra Združenih odreda "Bosna“ 8. februara 1993. godine formira se 203. motorizovana brigada koja dobi naziv "Doboj-Bosna". Neprijateljski obavještajni izvori brzo saznaše da je ova brigada među najboljim i najorganizovanijim jedinicama u sastavu OG-7 JUG, kako je često znao reći i sam komandant OG-7 JUG.

Da bi oslabio njenu moć, neprijatelj je s elitnim jedinicama stalno napadao na prednji kraj naše brigade, te granatirao naseljena mjesta, a posebno Matuziće, Mraviće, Ularice, Kraševo, Lepenicu gdje su najviše boravili naši borci poslije napornog "turnusa". Cilj neprijatelja bio je stalnim granatiranjem nanijeti što veće gubitke civilnom stanovništvu u ljudstvu i u materijalnim dobrima i tako ga pokrenuti s njihovih ognjišta. Znao je da će, ako pokrene narod oslabiti linije odbrane naših boraca. To je psihološki momenat. Borac razmišlja drugačije kada sto metara iza sebe ima djecu, roditelje, starce. Pored njegovog rova i kroz zonu odbrane, koju on brani, neprijatelj ne može proći. Historija ratovanja ne bilježi da civilno stanovništvo živi uz sami prednji kraj odbrane, uprkos stalnim granatiranjima i neprijateljskim napadima kao što se to ovdje dešavalo.

Na svu sreću velikih žrtava u ljudstvu nije bilo, a na materijalne štete niko se nije ni obazirao. Nije samo na Karušama bila čelična odbrana. Desno, duž rijeke Bosne uzvodno, bdiju sinovi Pridjela, Ševarlija, Potočana, Mravića, a lijevo od Karuša preko rijeke Usore do Putnikovog brda heroji Plana, Miljkovca, Orašja, Čajra, Kotorskog i drugih mjesta našeg Doboja i države Bosne i Hercegovine.

Neprijatelj je za to dobro znao i odlučio je pripremiti i izvesti ofanzivu velikih razmjera. Međutim, kako se velike ofanzive pripremaju dugo i na najvišem nivou, tako je bilo i s ovom martovskom nazvanom "Posljednja šansa". Bila je to posljednja šansa neprijatelju da ovlada putnom komunikacijom Doboj – Tešanjka – Teslić, zauzme gradove Tešanj i Maglaj te uspostavi liniju na Vranduku i tako obezbijedi davno zacrtani koridor.

Srpski generali u Beogradu vjerovali su u čelični oklop i svoje drogirane specijalce koji su se dugo pripremali i obučavali za martovsku avanturu.

U generalštabu u Beogradu sve je razrađeno do detalja. Na dobojske heroje krenut će neprijateljske jedinice Krajiškog korpusa. Posebno obučeni i drogirani idu na glavni pravac napada, idu na Karuše. Obećana im je duga i jaka artiljerijska priprema. To obećanje im je ispunjeno. Danima je neprijatelj granatirao, kako prednji kraj naše odbrane, tako i dubinu naseljenih mjesta OG-7 JUG. U tom granatiranju 17.3.1993. godine gine borac Trećeg bataljona Adem Tukić, koji je došao iz Njemačke s radnog mjesta gdje je radio preko 20 godina.

Pored stalnog granatiranja, neprijatelj aktivno izviđa prednji kraj odbrane, progoni civilno stanovništvo i vrši jaku psihološko-propagandnu aktivnost, a medijski, pogotovo putem "srpskog radija Doboj" i "srpskog radija Ozren" priprema srpski narod za proslavu "Posljednje šanse". Održava se samozvana Skupština srpskog naroda u Stanarima nadomak Doboja, gdje je trebala biti i najveća proslava pobjede u "Posljednjoj šansi". Na skupštini govori glavni akter i najveći tragičar martovske ofanzive pukovnik Slavko Lisica koga zbog svega što je na Karušama "uradio", unaprijediše u "srpskog generala". Obećao je general pokloniti srpskom

narodu Matuziće, Tešanjku, Jelah, Tešanj i Maglaj poslije bitke, za koju je bio uvjeren da će ju dobiti. Kanio je u Tešnju na Bajram kahvu popiti. Skupio je silnu ratnu tehniku i već odavno je poredao na okolna brda.

Obezbijedio je jaku obećanu podršku. Zarobljene muslimane Bošnjake izvodio je iz logora i odvodio na prve borbene linije da uređuju položaje, pripremaju prijelaze i prolaze.

Okolno stanovništvo radilo je i dan uoči same bitke 19. marta 1993. godine. Dan je bio lijep i sunčan, pravi proljetni. Ne vršeći nikakvu korekciju svojih pogodaka, iako je vrijeme za osmatranje bilo idealno, neprijatelj je zasipao granatama cijeli prostor Matuzića, Mravića, Kraševa, Lepenice i drugih mjesta. Njihov cilj bio je što više po dubini razoriti, ubiti, raniti i onesposobiti. Znali su da je svaki stanovnik ovih prostora borac i branilac na svoj način. Mnogo puta su to osjetili pripadnici njihovih najelitnijih jedinica. Nisu o tome pričali onima koji će za manje od dvadeset i četiri sata krenuti, specijalno obučeni i potpuno drogirani u avanturu iz koje će se mnogi svojim kućama vratiti u unaprijed pripremljenim kovčezima. Krajnje namjere neprijatelj otkriva još u prijepodnevnim satima. Tog sunčanog 19. marta 1993. godine pokušava uraditi platformu za pontonski most na samom ušću rijeke Usore u rijeku Bosnu.

Slika 4. Prvo su rušili komunikacije – porušen most na Ušću (foto: IFOR)

U vrijeme otpočinjanja tih radova, kao član komande brigade zajedno sa starješinama jedinice "Kondori", te starješinama Trećeg bataljona boravim u Trećem

bataljonu, pratimo i analiziramo situaciju. Predlažem da idemo na teren među borce. Tako je i bilo. Obišli smo liniju odbrane i dali do znanja borcima da bi mogli uslijediti jaki napadi neprijatelja. Pitali su nas: "Šta ćemo raditi?" Rekli smo im: "Branit ćemo se i nećemo se povući. Što ih više krene, više će ih poginuti."

"A municija?" – sjećam se pitanja jednog borca.

"U njih ima i previše, zarobit ćemo", odgovorio sam mu.

Tačno smo znali i broj protivoklopnih sredstava s kojima raspolažemo, kao i to da su neka naša oružja podrške, kao što je brovning 14.5 mm, već pogođena i da su van funkcije. To su nam šifrovano javili još dok smo bili na samom "špicu" Karuša. Moram priznati da smo bili zabrinuti, ali to borci nisu mogli primijetiti. Poslije obilaska prednjeg kraja odbrane, obišli smo naša oružja podrške i sve stavili u punu borbenu gotovost. Stalno smo bili na vezi s komandom brigade, te komandantom Mješovitog artiljerijskog diviziona (MAD), koji je cijelo vrijeme boravio na osmatračnici "Strane" i pratio situaciju. Inače osmatračnicu na Stranama pojačali smo s najboljim osmatračima. S nje se vidi veliki dio zone odgovornosti 203. motorizovane brigade. Iz komande Druge čete krenuo sam ka Stranama. Ostale starješine ostale su u komandi čete. Odmah po dolasku na Strane, naredio sam da se otvori artiljerijska vatra po mjestu gdje se priprema postavljanje pontonskog mosta.

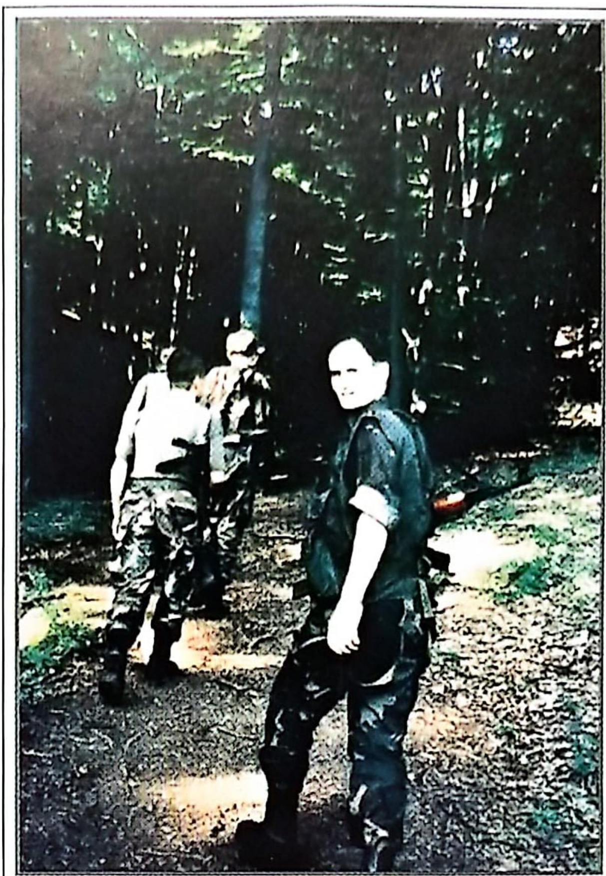
Slika 5. Jedna od jedinica 203. mtbr "Doboj-Bosna" ARBiH "Kondori" na braniku Bosne

Građevinske mašine i nekoliko civila, zasigurno Bošnjaka, privodili su kraju radove na platformi za pontonski most. Više gumenih čamaca već je bilo uz obalu.

Dolazi i veliki crveni kamion natovaren konstrukcijom pontonskog mosta. Zastaje kod motela "Ušće". Tada donosimo odluku da upotrijebimo naše MB 120 mm.

Na položaju "Bagrem" (položaj naših MB-a 120 i 82 mm) su starješine koje u rekordnom vremenu otvaraju preciznu vatru po svakom naređenju. Tako je bilo i ovaj put. Kamion natovaren konstrukcijom je pogođen. Vozač je vjerovatno Bošnjak, jer ga ne smije ostaviti tu. Vraća ga u pravcu Vile.

Radove su prekinule građevinske mašine i onih nekoliko civila koji su se s gradilišta povukli. Mi nismo imali potrebe više artiljerijski djelovati. Djelovao je neprijatelj pravom kanonadom teških artiljerijskih projektila.

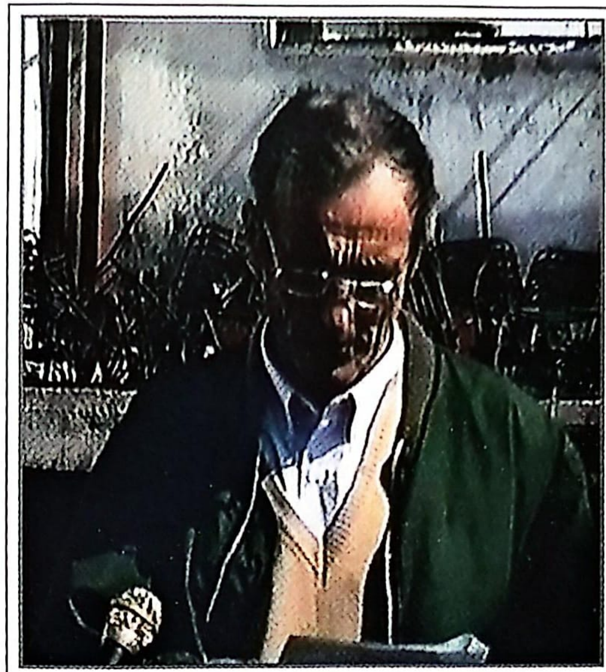

Slika 6. Mujo Avdić sa nekoliko starješina komande brigade obilazi liniju odbrane

Slika 7. Posljedice djelovanja neprijateljske artiljerije

Zapravo, ta kanonada nije ni prestajala. Dan je na izmaku. Poginulih ni ranjenih nema. Civilno stanovništvo naviknuto na svakodnevna granatiranja i ne sluti šta neprijatelj sprema. Našu mobilnost primjećuje Ahmet Kurbašić i nekoliko njegovih saradnika iz civilnih organa vlasti. U prolazu mu uspijevam reći: "Sve će biti dobro, samo neka narod nigdje ne izlazi." Svi smo više vjerovali da će neprijatelj udariti svom žestinom. Još ima vremena do mraka, ali ne toliko da se čeka. U komandi smo Trećeg bataljona u kome je sve u mobilnom stanju. Starješine su na okupu. Prati se situacija, analizira stanje, preduzimaju se mjere. Na vezi smo stalno s komandom brigade odakle javljaju da je neprijatelj aktivan u cijeloj zoni odgovornosti OG-7 JUG. U našim jedinicama uvedene su mjere pune borbene gotovosti.

Slika 8. Ahmet Kurbašić (1936-2014), nekadašnji predsjednik MZ i član Kriznog štaba Matuzići, te jedan od organizatora života građana u ratnim uslovima

NOĆ UOČI BITKE

Na liniji odbrane zone odgovornosti Trećeg bataljona (z/o od desne obale rijeke Usore u Matuzićima do Karuša) su dva voda i to:

- Interventni vod Trećeg bataljona i
- Prvi vod Druge čete s komandirima vodova na čelu.

Slika 9. Srušeni most na ušću rijeke Usore u rijeku Bosnu

Dobro poznajemo sastav tih vodova i kvalitet svakog borca ponaosob i za to u komandi bataljona puno ne brinemo. Ja odlazim u komandu brigade. Referišem o procjenama i poduzetim mjerama. Vraćam se ponovo u komandu Trećeg bataljona. Sve starješine su na okupu. Niko i ne pomišlja da bude odsutan. Disciplinovano se izvršavaju postavljeni zadaci. Pored osmatrača na Stranama je stalno i jedan od starješina. U komandu bataljona stiže i načelnik brigade. S dijelom starješina bataljona odlazimo u komandu Druge čete. Noć je.

Komandir čete vraća se s obilaska linije odbrane. Izvještava da neprijatelj u rejonu stadiona u Makljenovcu postavlja pontonski most. Sjećam se tačno da je bilo 21

sat i 35 minuta. Za nas to nije bilo veliko iznenađenje. Očekivali smo ove aktivnosti neprijatelja, ali tek u jutarnjim satima. Načelnik brigade sugerisao nam je određene stvari vezano za popunu materijalno-tehničkih sredstava i hitno se morao vratiti u komandu brigade. Sad nam je sve jasno. Neprijatelj će krenuti. Nama su ostavili dovoljno vremena da se poduzmu dodatne mjere.

Odmah vršimo popunu sitnom municijom i sredstvima za protivoklopnu borbu s kojima smo raspolagali. Obezbjeđujemo dodatne snage koje ćemo uvesti i pojačati prednji kraj odbrane u ranim jutarnjim satima. Pod kišom metaka i granata svih kalibara krećemo u obilazak linije odbrane. Dolazimo do lijeve obale rijeke Usore i uspostavljamo vezu s lijevim susjedom, našim Prvim bataljonom u kojem su poduzeli sve mjere i željno čekaju da neprijatelj krene na njihove čelične linije odbrane.

Idemo od rova do rova. Moramo priznati nervoze ima, ali ne i straha. Borce informišemo o preduzetim mjerama. Stižemo na sam "špic" Karuša. Tu su borci Interventnog voda. Kod njih moramo ostati duže. Oni imaju uvijek neki dodatni zahtjev više. Tako je bilo i te noći uoči same bitke. Tražili su da krenu u izviđanje i onemoguće postavljanje pontonskog mosta. To je bilo rizično, jer svaki kvadratni metar ispred našeg prednjeg kraja odbrane bio je pokriven jakom neprijateljskom vatrom. I pored toga momci su krenuli u izviđanje. Izvjestili smo naše minobacačlije, koji te noći po prvi put vrše uspješan manevar, da su naši momci na terenu. Pitaju momci Interventnog voda koliko mi to imamo minobacača pa dejstvuju iz svih pravaca. "Toliko da se neprijatelja ne plašimo", odgovara im jedan od starješina. Momci ostaju na Karušama.

S njima su i neke starješine. S komandirom Prve čete odlazimo u komandu čete. Već je oko 2 sahata poslije ponoći. S osmatračnice "Strane" javljaju da primjećuju veliki pokret neprijateljske tehnike u pravcu 207. brigade i dalje. I neprijatelj vrši manevar. Vratit će se na pravac Trećeg bataljona 203. brigade. U stalnoj sam vezi s komandom bataljona i komandom brigade. Javljam u brigadu da radovi na postavljanju pontonskog mosta još traju. Čuje se lupanje teške metalne konstrukcije preko koje će neprijatelj čelikom na bošnjačko srce. Stižu snage koje će se u jutarnjim satima uvesti kao pojačanje.

Tu je i jedan komandir voda koji ima tu sreću da njega i njegov vod ni jedna ofanziva neprijatelja ne može mimoići. Dobrog je raspoloženja kao i komandir Izviđačko-diverzantskog voda Petog bataljona. Komandir čete pobrinut će se za njihovo uvođenje i raspored na prednji kraj odbrane na Karušama.

Prestala je grmljavina neprijateljske artiljerije, ali ne i zviždući metaka ispred prednjeg kraja naše odbrane. Neprijatelj na taj način sprečava naše borce da krenu naprijed. Mi ne rizikujemo. Svanulo je. Koristim zatišje i s još jednim starješinom krećem u komandu 203. brigade. Usput provjeravamo sanitet i ostale pozadinske jedinice. Sve je u punoj borbenoj gotovosti. Većina starješina bataljona je među bor-

cima. U komandi brigade referišemo o stanju u bataljonu i preduzetim mjerama. Komandant odobrava svaku preduzetu aktivnost. Ne zadržavamo se dugo u komandi. Ulazim u centar veze. Načelnik veze pripremio je sve što nam treba. Upozorava me da čuvamo baterije, jer niko ne zna koliko će sve ovo trajati. Bio je u pravu. Trajat će dugo.

Vraćam se na osmatračnicu "Strane" s kurirom koji me čekao u zaseoku Skule. Gore su starješine koje prate situaciju. U vezi su s našim jedinicama.

Artiljerijska dejstva neprijatelja se ponovo nastavljaju. Uočili smo i otkrili nove pravce i vatrene položaje neprijatelja, iz kojih su zasipali naročito dubinu odbrane zone odgovornosti 203. motorizovane brigade. Težište artiljerijskih dejstava bilo je na Trećem bataljonu. Neprijatelj će krenuti silovito, bio je naš zaključak. Stupam u vezu s komandirom Prve čete. On je dolje na samom "špicu" kao i ostale starješine. Tu je kompletan Interventni vod. Uveden je još jedan vod, te dio Izviđačko-diver-

Slika 10. Neprijateljski tenkovi (foto: Snaga Bosne)

zantskog voda Petog bataljona na čelu s komandirom voda. Radiovezom javlja mi se jedan starješina. Momci još igraju karte i čekaju. Čekaju momci i u Drugoj četi. Spuštam se dolje do njih. Da nema velike magle ja bih ih vidio na terenu, jer sam od njih udaljen samo 300-400 m. Javljam komandiru da ću doći kod njih dolje na "špic" Karuša. Sunce probija kroz gustu maglu. Čuje se brujanje tenkova.

POČETAK I TOK BITKE

"Neprijatelj je krenuo", šifrovano sam javio starješinama na Karušama.

Momci na "špicu" prekidaju igranje karata i izlaze na unaprijed određena i pripremljena mjesta. Magla se potpuno digla i Karuše su obasjane suncem. Allah dž.š. ga je podario isto kao što je podario svoju pomoć Muhammedu a.s. u bitki na Bedru. Karuše će biti bosanski Bedr. Brujanje tenkova se nastavlja. Posmatram u pravcu Doboja. Vidim kolonu neprijateljskih grdosija. U blizini mene je još jedan starješina. Najedanput povišenim glasom mi reče: "Krenuli su i s pješadijom! Pogledaj pored bankine s desne strane puta od Karuša prema Doboju." Gledam u tom pravcu.

Neprijatelj slobodno, drsko, u koloni po jedan, jačine najmanje jedne čete, naoružan "do zuba" kreće u pravcu "špica" Karuša. "Oni su moji, ti uzmi tenkove", reče on.

Spuštam se još niže ka "špicu" Karuša. Naša odluka je bila da tenkove upustimo i zarobimo. Nismo računali na tako jake pješadijske snage neprijatelja. Neprijateljski vojnici nisu hrabri. Ići slobodno i drsko po čistom, otvorenom i brisanom prostoru – to nije odlika hrabrih. To je odlika pijanih, drogiranih i prevarenih. Ubrzo ka Karušama lete naše mine 120 i 80 mm. Vidim gdje padaju. Putem radiostanice tražim ponovo djelovanje Mb-a, ali 150 metara dalje. Tučemo začelje neprijateljske kolone. Ne damo im nazad.

Naše granate lete jedna za drugom. Pratim kolonu tenkova i transportera koja ide iz pravca Vile prema stadionu u Makljenovcu. Naspram stadiona postavljen je pontonski most. Gledam na sat. Tačno je 8 sati i 7 minuta. Prvi tenk je na pontonskom mostu. Pedeset do sto metara iza ide drugi i tako njih desetak. Mijenjamo ranije donesenu odluku o upuštanju, a zatim zarobljavanju tenkova. "Mnogo ih je i moramo ići na uništavanje", čvrsta je odluka.

Javlja mi se jedan od boraca interventnog voda do koga je došlo naređenje da se ide na uništavanje tenkova. On je prenio naređenje da uništi prvi tenk. To će biti naša velika psihološka prednost. Prvi tenk se približava izlazu na asfaltni put. Još tri su na tzv. "ljubavnom putu", kako ga baš nazvaše momci koji ih čekaju. Prvi tenk skoro da je stao. Prema njemu leti projektil iz skromnog arsenala naših protivoklopnih sredstava. Ne zadugo lete drugi, treći...

Slika 11. Ostaci uništenih tenkova na raskrsnici M4-M17 na Karušama

Slika 12. Zaustavljena kolona agresorskih tenkova na Karušama

Tenk je pogođen u gusjenicu već od našeg prvog projektila. Kasnije sam saznao ko je "pucao" prvi, a ko je poslije samo potvrdio pogodak. Pucali su iz kuće u kojoj su, do prije dvadesetak minuta, ti isti momci igrali karte, sa svojim komandirom "Zlatnim ljiljanom" Aličić Mehmedom Međom i komandirom Interventnog voda Petog bataljona.

Daljina je bila idealna i nisu mogli promašiti. Ostali tenkovi i transporteri su usporili. Naši borci naizmjenično ih pogađaju. Projektili samo rikošetiraju od njih.

Obložili su ih vrećama s pijeskom, plahtama od debele gume i metalnim pločama. To se dobro vidi. Neprijatelj ne odustaje. Tenkovima nadire i dalje, pokušavajući probiti prednji kraj naše odbrane. Naša artiljerija uspješno "tuče" neprijatelja. Devet sati i dvadeset minuta. Krećem ka Karušama na sam "špic", pod jakom artiljerijskom vatrom i kišom metaka svih kalibara. Gledam prema osmatračnici "Strane". Čuju se neprijateljski helikopteri koji iz pravca Ozrena doliječu i ispaljuju "maljutke", koje pale kuću po kuću u Matuzićima. Neprijateljski helikopteri su iznad Šibova (Šibovi su pošumljeni dio iznad Ševarlija, op.a.). Dovoljno su udaljeni da ih ne možemo gađati. Neprijatelj je sinhronizovano napadao iz svih raspoloživih sredstava. Obećana jaka podrška neprijateljskoj pješadiji nije izostala, ali uzalud. Neprijateljska pješadija se pokušava vratiti nazad. Naše "stodvadeske" i "osamdesetdvojke" lete jedna za drugom. Neprijateljska pješadija je "urakljena".

Na Karušama je već borba "prsa u prsa". Ja sam u neposrednoj blizini, pa se mogu čuti glasom s borcima. Motorola mi je potrebna samo za vezu s komandom brigade. Imamo i prve ranjenike. Jedan je bez noge. Nose ga saborci do sanitetskog vozila koje je u neposrednoj blizini. Naši borci sve manje ispaljuju granate iz RPG-a, RB-a i drugih sredstava. Štede, jer ih je sve manje. S lijevog krila, koje drži Druga četa daje se jak otpor neprijatelju. Borac koji pogađa tenk na asfaltu, neizmjerno se raduje. To se samo u filmu može vidjeti. Njegov komšija, prijatelj i saborac ide ka Karušama. Nosi projektil. Najradije bih ga dao svom bratu, jer on ne zna promašiti. Na Karušama je pravi metež. Tenkovi su na Karušama. Vidim neprijateljskog vojnika koji viri iz tenka i puca iz pištolja u zrak. On je u bunilu. Okreće se i ne zna kuda će. Neprijateljski tenkovi naliječu na naše davno postavljene protivtenkovske mine. Odlazim prema Krdžalinim kućama. Prema meni ide jedan borac. "Na otvorenom smo", reče mi glasno. Utrčali smo u kuću Kasima Avdića. Tu je bilo još starješina. Jedan dio boraca koji se morao provući, je tu u kući. Tranše i rovovi naše druge linije, koja je samo 150 do 200 metara iza prve, pune su naših boraca. Nama je nestalo protivoklopnih sredstava, ali neprijateljski vojnici dalje od Karuša ne mogu proći. Zaustavljeni su. Oni i mi smo tu na Karušama. Nastavlja se borba. Nama stiže i prvo pojačanje. To je PDV koji je bio pri štabu TO Doboj na čelu s komandirom voda. On će pojačati lijevo krilo naše odbrane.

Polja su suha i neprijateljski tenkovi bi mogli pokušati frontalno krenuti kroz polja. Napad u koloni ih je koštao. Već imaju dosta uništenih i oštećenih tenkova. Bit će ih još. Pomoć u ljudstvu ne treba, ali u sredstvima itekako. Naše posluge minobacača nose u sanducima municiju koja nam je stigla. Neprijatelj i dalje uvodi tenkove i transportere i pored gubitaka koje su imali. Naša artiljerija, ne samo da im nanosi gubitke u živoj sili, nego i u tehnici. Naši artiljerci kao da znaju da nam je

ponestalo POS-a. Ostvaruju zaprečnu vatru po "ljubavnom putu". Jedna "stodvadeska" pogađa neprijateljski transporter u pokretu. Transporter je sav u plamenu. To gledaju naši borci i neizmjerno se raduju. "Allah dž.š. pomaže pravednom", reče neko od boraca. Borba se nastavlja. Neprijateljske pješadije nema. Ono što ih je krenulo, to je pobijeno. Rezervne specijalce dovedene iz Srbije njihove vođe nisu drogirale dovoljno da ih mogu natjerati da ginu. Oni vide kako su prošli najelitniji i za Karuše posebno pripremljeni neprijateljski specijalci. Na vezi sam s komandom brigade. Javljaju da borci našeg Prvog bataljona vode žestoku i uspješnu borbu. Neprijatelj bi mogao promijeniti pravac napada i krenuti na Prvi bataljon. Borci Prvog bataljona to bi i voljeli. Tamo bi prošli još gore. Iz našeg Drugog bataljona stalno zovu i pitaju treba li pomoć. Zovu i iz drugih jedinica. Momci iz Tešanjke spremni su da krenu. S njima uvijek ide i njihov komandant.

Pomoć u ljudstvu ne treba, ali trebaju POS-a. Stižu i ona. Donosi ih komandir čete "Kondori". Tu su i njegove "Crne marame". Šest zolja za šest tenkova. Doći će ih još. Sredstva po koja je otišao Muhamed Kurbašić – Mujto, komandant Trećeg bataljona, i imao udes zbog brzine i želje da što prije stigne, ipak će stići. Bez njega će nam biti teže. On je već u bolnici. Sredstva stižu. To vraća samopouzdanje našim borcima. Svi bi željeli zolje i krenuti pravo na tenkove. Najuporniji su Suče, inače borac Interventnog voda Trećeg bataljona, te Nahko, borac i starješina Četvrtog bataljona.

Uzimaju po dvije zolje i, uz bočno obezbjeđenje od kuće Kasima Avdića, kreću ka tenkovima koji s raskrsnice na Karušama sistematski gađaju kuću po kuću, a agresorski sijači smrti pokrivaju svaki pedalj ispred prednjeg kraja naše odbrane. Žele pokrenuti stanovništvo koje se disciplinovano pridržava onoga što im je preko civilnih organa vlasti naređeno. Suče i Nahko idu ka tenkovima. Suče kanalom od kuće Kasima Avdića, a Nahko od "Krdžalinih" kuća. Teško im je prići.

Neprijateljski sijači smrti, PAM-ovi, brovinzi i boforsi tuku ispred neprijateljskih tenkova s Vile, Makljenovca i Pridjela. Ne daju im prići. Suče je uporan. Puže. Zastao je. Rasklapa zolju i nišani. Od grmljavine tenkova, naše i neprijateljske artiljerije, Sučetova zolja se ne čuje. Sa Šekijem sam krenuo u pravcu asfaltnog puta prema Maglaju. Nahko je uporan. Hoće po svaku cijenu pogoditi tenk. Neko panično uzviknu: "Suče je pogođen!" Vraćam se. Borci koji su to gledali svojim očima, ne žele da vjeruju. Hoće do Sučeta. Njemu se ne može prići. Rekoše: "Mrtav je!" Ne rizikujemo. Čekamo mrak koji se već približava i onda ćemo po Sučeta. Tako je i bilo. Na sličan način poginuo je i Nahko. Njega smo odmah iznijeli. Javljaju da je još jedan borac Trećeg bataljona poginuo i to u dubini Matuzića. Nije bio na smjeni. Krenuo je da pomogne svojim saborcima. To je bio Aličić Smajo Rođak, kako smo ga prije rata zvali. Miran i tih, ali njegova pogibija nije se uklapala u prirodu njegovog života. Poginuo je od neprijateljske granate.

Dolazi noć. Neprijatelj je znatno smanjio intenzitet napada. S jednim starješinom odlazim u komandu čete. Borci nose Sučeta. Još ne vjerujemo da je mrtav. Neko pred komandom čete pali bateriju. Suče leži na šatorskom krilu. Gledamo ga. Mrtav je. Gledamo heroja koji se rijetko rađa. Pitam šta je s ranjenim borcima. "Svi su zbrinuti", odgovaraju sanitetlije. Sa starješinama komande Trećeg bataljona te komandantom Četvrtog bataljona kratko analiziramo situaciju i dogovaramo se o mjerama koje treba poduzeti. Oko dvadeset i jedan sat komandant Četvrtog bataljona i ja odlazimo u komandu 203. brigade. Sve starješine brigade su na okupu. Žele informacije iz prve ruke. Na njihovim licima radost i zabrinutost istovremeno. Radost zbog toga što smo zaustavili neprijateljsku ofanzivu, a zabrinutost zbog naših procjena da će neprijatelj krenuti ponovo s još jačim snagama. Kratko se zadržavamo u komandi brigade, a zatim odlazimo s komandantom brigade i načelnikom štaba kod komandanta OG-7 JUG. Komandant je imao potpune informacije o situaciji na Karušama. I na njegovom licu zabrinutost. Prvo što nam je rekao: "Civilno stanovništvo se ne smije pokrenuti." Borci će zbog stanovništva odbraniti Karuše. Rekao nam je da su žestoki napadi na cijelu zonu odgovornosti OG-7 JUG, ali da su Karuše glavni pravac napada.

Komandant sa svojim najbližim saradnicima analizira situaciju i uvijek ima rješenje. Daje nam do znanja da nema dovoljno mts-a, a posebno POS-a, ali da ono što ima može zaustaviti neprijatelja ako se pravilno i efikasno upotrijebi. Određuje jedinice koje će doći kao pojačanje. To su borci 204. tesličke brigade, samostalnog bataljona Tešanjka, te čuvene fagotlije 202. "Garave brigade". Vraćamo se u komandu brigade oko jedan sat iza ponoći. Sa starješinama komande brigade i starješinom OG-7 JUG odlazimo u Treći bataljon.

Starješine bataljona su na terenu. Dolazimo u komandu Prve čete. Ona je 300-400 metara od Karuša. Komandir čete nas čeka u komandi. Tu su i neke starješine bataljona. Ulazimo u komandu čete. Svi smo umorni, ali valja nastaviti dalje s aktivnostima. Momci su na terenu. Postavljaju se protivtenkovske mine, vrši se popuna mts-a. Iz Druge čete stiže tužna vijest. Još jedan borac Trećeg bataljona je poginuo. To je Muratović Sejad. I on je kao i Smajo Aličić bio tih i miran, ali u borbi kao i svaki drugi gazija Armije RBiH.

Sviće, a mi u komandi čete analiziramo situaciju, vršimo procjenu i poduzimamo određene mjere. S jednim starješinom iz brigade izlazim vani i gledamo u nebo. Dolazi još jedan lijep i sunčan dan – 21. mart. S komandirom čete krećemo u obilazak potpuno stabilizovane linije odbrane. Na njoj su skoro svi borci Trećeg bataljona. Znaju da će neprijatelj nastaviti s ofanzivom. Cijelu noć su izvlačili oštećene tenkove i transportere te svoje mrtve specijalce. Artiljerijske cijevi su ohladili nakratko da bi ih pripremili za nastavak ofanzive. I naše artiljerijske cijevi se hlade. Ni mi nismo štedjeli municiju, ne zbog toga što smo je imali, nego zbog

toga što smo morali uzvraćati. Noć smo iskoristili da izvršimo dodatnu popunu mts-a i obiđemo linije zbog čega su borci bili zadovoljni. Saznanje da stižu kao pojačanje borci 204. tešlićke brigade, Samostalnog bataljona Tešanjka, te odjeljenje 110. brigade HVO Usora, kod naših boraca stvorilo je još veće pouzdanje. Tenkovi, koje su ljuti Pousorci i drugi borci OG-7 JUG prethodno zarobili, danas će biti u funkciji, kao i druga sredstva i oružja naših susjednih jedinica. Stiže i top T-12 HVO-a, javljaju iz komande brigade. I danas će biti žestoko. Već je sedam sati ujutro. Neprijatelj počinje s granatiranjem, ali još ne kreće. S pješadijom sigurno neće ni krenuti. Ponovo će pokušati s tenkovima, pa ako uspiju probiti liniju naše odbrane, onda će uvesti pješadiju, bila je naša procjena.

Tako je i bilo. Neprijatelj kreće, ali ne tako žestoko kao prvog dana. Kreću i naši artiljerci i ne posustaju. Sva sredstva s kojima raspolažemo su u funkciji: minobacači, BsT-ovi, haubice, tenkovi. Stigao je i top T-12 HVO-a i već je na položaju. Tešanjske fagotlije su na Stranama. Neprijateljski tenkovi ne mogu proći Karuše. Gađaju ih iz pravca Matuzića, Alibegovaca i Lepenice naši tenkovi, topovi i haubice. Na Karušama je sve u dimu i plamenu. Od samog Ušća do Karuša gore polja neobranog kukuruza, kojeg su vrijedni Matuzićani posijali aprila 1992. godine. Zapalio ih je jedan projektil fagota "Garave brigade" uz pomoć posade PAM-a, koja s položaja "Sječa" drže polja pod kontrolom. Sada smo ponovo nadmoćni. Neprijatelj i kad bi htio krenuti pješadijom, ne može od vatre i dima. U komandi Prve čete je kao u košnici. Više ne znamo odakle su stigli svi ovi borci.

Jedan neprijateljski tenk kod policijske kućice na Karušama zadaje probleme. S teslićkim borcima – protivoklopnjacima, kako su ih zvali, ulazimo u komandu čete. Razrađujemo plan kako uništiti taj tenk. Kroz prozor ulijeće geler i pogađa jednog od teslićkih protivoklopnjaka. Na svu sreću pogođen je u prst, čini mi se lijeve ruke. On puno ne haje za to. "Sad ćemo im se osvetiti", reče on. Uzima OSU i odlazimo do "Zdravkinog" rova. Kratko osmatranje iz rova, a zatim, dobro se sjećam, samouvjereno reče: "Pogodit ću ga." Nije dugo oklijevao. Znao je da što ga prije pogodi, manje će biti pogođenih kuća, manje će biti ranjenih kojih sada ima prilično veliki broj. Svi su zbrinuti u tešanjskoj bolnici, uz stalni nadzor osoblja bolnice. Upravnik "Ratne bolnice" dr. Ekrem Ajanović sve je stavio u funkciju i svi su u mobilnom stanju. Prihvataju ranjene heroje Karuša kojima prvo pomoć pružaju iskusne sanitetske ekipe u Matuzićima i Alibegovcima, na čijem čelu su doktor Emir Čabrić i Dževad Begić. Još na samom početku rata formirali su tim iskusnog medicinskog i drugog osoblja. I za njih su Karuše bile prekretnica i ostat će do kraja rata, a i poslije naši heroji u bijelom.

Gledamo onog ranjenog borca kako nišani. Prstom desne ruke povlači obarač. Let projektila pratimo svojim očima. Na kupoli tenka vidimo užareni krug prečnika 10-15 cm, a nedugo zatim kao da je grom udario u drvo iznad nas.

Tenk je pogođen. Raduju se borci duž tranšeja lijevo od "Zdravkinog" rova. Radujemo se svi. Vraćamo se u komandu čete. Starješina iz komande bataljona osigurava da sve funkcioniše kako treba. Izvještava da stiže komandir čete 204. bbr Smailović Meho zvani Oskar. Hoće da bude sa svojim borcima.

S njim idu i starješine brigade: Omerčić Admir – Baja i Džemal Tokmić, te starješina Trećeg bataljona Nusret Hadžikadunić, koji su dali veliki doprinos u bitki na Karušama. Javlja mi se komandir na motorolu i kaže da je blizu. Bilo je to njegovo posljednje javljanje. Geler neprijateljske granate pogodio ga je u glavu u neposrednoj blizini komande Prve čete. Ostao je na mjestu mrtav. Njegovim borcima nismo odmah rekli. Neizmjerno su ga voljeli, kao što su borci Četvrtog bataljona voljeli svog Husić Amila, koji je poginuo na Karušama obezbjeđujući desni bok linije odbrane Karuša s ostalim gazijama Četvrtog bataljona. Prošlo je više od 30 sati otkako traje napad. On polahko jenjava. Većina starješina je na terenu. Po prvi put neprijatelj nam upada u vezu. Izdaje naređenje našim jedinicama da se povuku. Ostvarujem vezu sa starješinom bataljona, koji to sluša kao i ja. "Nema povlačenja, neprijatelja moramo natjerati na povlačenje", nešto povišenim glasom sam naredio. Moj glas na motoroli prepoznale su ostale starješine bataljona i brigade. Čujem nekoga na vezi iz Prvog bataljona naše brigade.

"Hoćemo li za njima?", pitaju. Oni su svoj posao obavili s lahkoćom i uveliko sadejstvovali Trećem bataljonu. Samo da imamo više sredstava mogli bismo za njima. Neprijatelj se povlači. Naša artiljerija je još aktivna. Jedna "stodvadeska" pogađa kamion s neprijateljskim vojnicima, koji se kretao od Kalipsa prema Vili (Kalipso je prijeratni naziv ugostiteljskog objekta nedaleko od stadiona NK "Proleter" u Makljenovcu na putu Makljenovac-Vila, op.a.). Uzalud su negdje u rejonu Kalipsa čekali na uvođenje u borbu. Neprijateljski tenkovi nisu odradili posao i oni nisu uvedeni. I pored toga imali su ranjenih i poginulih.

Jedan neprijateljski tenk T-84 iz pravca Karuša ide ka pontonskom mostu. Zamalo je izbjegao pogodak fagotlija "Garave brigade". "Ne mogu svi biti ni pogođeni", reagovala je naša posada na žal boraca koji su to gledali. Bliži se druga noć. Ona sa sobom ne nosi nikakvu neizvjesnost.

Najviše će odgovarati neprijatelju da izvuče što više uništenog i oštećenog oklopa. Trebat će i nama. S teslićkim herojem koji je uništio tenk na raskrsnici, krenuh u komandu brigade u Lepenici. U jednoj velikoj prostoriji u komandi 203. brigade okupili se borci 204. teslićke brigade. Ulazimo. Svi šute. Kriger prvi progovara: "Glave gore, našeg Oskara nema, ali ostali smo mi koji ga moramo osvetiti." Sjeli smo. Kratak sastanak s komandantom te PNŠ OG-7 JUG. Analiza, dogovor i upute o daljnim aktivnostima te ponovo na Karuše. Krećemo. Jedno Krigerovo odjeljenje ostalo je na Karušama u komandi Prve čete. Čekaju nove zadatke. One koje su dobili taj dan, vrlo profesionalno su odradili kao i borci iz drugih jedinica.

Dolazimo u komandu Prve čete koja je zapravo pretvorena u komandu bataljona. Borci i starješine već su čuli radosne vijesti o uspješnom odbijanju i slamanju neprijateljske ofanzive na svim linijama u zoni odgovornosti OG-7 JUG. Ostvarujemo vezu s komandom Prvog i Drugog bataljona. Tamo je sve uredu. Borac, koji je pogodio i oštetio neprijateljski tenk, još je na terenu sa svojim momcima sa "špica". I Prvi bataljon je imao svoj "špic". Sve do napada neprijatelja na Karuše, to je bio najčuveniji i najopasniji "špic". On će to i dalje ostati, jer će neprijatelj još nebrojeno puta uzaludno krenuti baš na taj "špic". Noć je, dvadeset i jedan sat. Starješina komande bataljona i ja obilazimo liniju naše odbrane.

Razgovaramo s borcima i obećavamo da ćemo već u ranim jutarnjim satima izaći na raskrsnicu puteva Doboj – Teslić – Sarajevo. Mnogi predlažu i traže da se ide dalje. Ne možemo. Nemamo dovoljno sredstava. I pored toga što smo ih maksimalno racionalno trošili, iskoristili smo veliki broj istih. Ali to je skoro ništa, ako se uzme u obzir da je neprijatelj iskoristio deset puta više. Takav je bio i omjer snaga 10:1 u korist neprijatelja. Vraćamo se u komandu čete oko 23 sata.

Čekaju nas starješine Četvrtog bataljona i komande brigade s komandirima udarnih grupa, koje će u ranim jutarnjim satima krenuti u čišćenje terena. Još jedna noć bit će neprospavana. Ulazimo u komandu čete. Komandir čete je među najumornijim, ali kaže da može izdržati. I on će ići s udarnim grupama. Počinjemo s radom.

Prvo analiza situacije, a zatim razni prijedlozi za akciju čišćenja terena koja treba početi u ranim jutarnjim satima. Napravili smo plan. Svi su dobili konkretne zadatke.

Izvršena je popuna mts-a. Ostale su trake za obilježavanje. U komandi čete nemamo nikakvog platna, ali imamo ćebad koju već treću noć niko ne koristi. Pozivamo kurira koji je stajao ispred vrata komande čete da od ćebadi siječe trake širine 4 cm. On uzima nož i počinje s radom. Nismo imali drugog izbora iako smo znali da će ćebad trebati. Trake su bile brzo gotove. Dijelimo ih komandirima udarnih grupa. Oni će uskoro krenuti na teren. Sviće. Već je četiri sata i trideset minuta. Momci kreću.

Matuzićki diverzanti vode borce Samostalnog bataljona Tešanjka i 204. teslićke brigade, koje predvodi onaj isti starješina koji je pogodio tenk. Tu je i komandir diverzantskog odjeljenja. On vodi lično svoje momke iz pravca Druge čete. Dobro poznaje svaku kuću, svaku stopu, jer je bezbroj puta bio na Karušama. Nalazimo se neposredno u njihovoj blizini. Sve ih vidimo. Dokumenti veze, koje smo trebali koristiti, skoro da nam i ne trebaju. Akcija čišćenja Karuša je krenula. Čisti se kuća po kuća, strogo koordinirano. Opreznost i jutarnju tišinu prekinu grmljavina neprijateljskih granata.

Otvorili su jaku vatru po samom "špicu" Karuša. Znali su da ćemo mi zaposjesti "špic" Karuša, ali ne i to da ćemo biti oprezni. Momci su nakratko zastali. Neprijateljska vojska je uzaludno ispaljivala na desetine teških projektila. Gađali su svoje tenkove, svoja mts-a koja su nam ostavili, ali ne svojom voljom. Dejstva su prestala. Momci ponovo kreću. Približavaju se "špicu Karuša". Mnogi ne mogu da vjeruju svojim očima. Po prvi put vide velike količine mts-a, sve sanduk do sanduka. Momci pužu. Naređen im je oprez, ali to je teško kontrolisati. Kao da među njima vlada takmičenje. Naši borci slažu sanduke s tenkovskim granatama, granatama za RB-a i drugom municijom. S tenka T-55 već se skida brovning 12,7 mm. On može odmah u funkciju. Neprijatelj ponovo otvara vatru i nakratko prekida našu aktivnost. Nama se ne žuri. Mi smo na Karušama i sve što je neprijatelj morao ostaviti sada će nam dobro doći. "Oni nam ukinuše embargo na naoružanje", reče jedan od naših heroja. Svoje tenkove, čije cijevi su okrenute u pravcu Doboja, moraju gađati i to snimiti da bi svome narodu pokazali kako smo ih tobože mi napali, a oni nas uspješno zaustavili. Naši momci izlaze na cestu smrti za neprijateljske vojnike. Neko od naših boraca reče: "Nama dolazi Ramazanski bajram, a za Lisicu i njegovu bandu ovo je bio Kurban-bajram." Umjesto da sada pije kahvu u Tešnju, u čemu ga spriječiše heroji Karuša, on sada neka razmišlja kako vratiti posuđene tenkove, te kako opravdati velike gubitke u ljudstvu i tehnici. S ceste smrti silazimo i ulazimo u kuću Huseina Avdića na samom "špicu" Karuša. Neko od boraca vadi mali tranzistor i uključuje ga. Slušamo Radio Doboj, jednu od vodećih tvornica laži.

Tog jutra nisu objavljivali laži. Često su ponavljali pozive i vapaje za krvlju i krvnom plazmom. Te vijesti su bile tačne. Zaista im je bila potrebna krv i krvna plazma u velikim količinama. Karuše su uzele svoj danak. Bitka je završena. Neprijatelj je, vapajima i pozivima za potrebama velike količine krvi, priznao da je bitku izgubio.

Naši momci, koji rade u informativnim službama u našim jedinicama Miralem Begić, Mirudin Aldobašić, odaslat će vijesti koje će se čuti širom naše Bosne i Hercegovine, pa i dalje, o velikoj pobjedi na Karušama i groblju neprijateljskih tenkova koji tu ostaše. TV snimci, koje će sa svojom ekipom napraviti Hajrudin Redžović, brzo će obići svijet. On već s ekipom čeka odobrenje kada može doći na Karuše.

Slika 13. Novinar Hajrudin Redžović uzima izjavu od Ahmeta Kurbašića, koji je prvi od civilnih struktura vlasti došao na poprište bitke

Slika 14. Snijeg je pokrio neprijateljsku sramotu,
jedan od zaustavljenih tenkova ispred prodavnice na Karušama

Slika 15. Uništen privredni objekat Velekem-a

OSVRT NA DANE POSLIJE BITKE

Bitka je okončana 22. marta oko 8 sati ujutro. Na Karušama ostaju borci Trećeg bataljona. Ostali se vraćaju u komandu Prve čete. Umorni su. Većina ih cijelu noć nije spavala. Pred komandom čete pijemo čaj. Svi su raspoloženi i veseli. Mnogi su sa sobom ponijeli zarobljena mts-a. Odobravamo da ih ponesu u svoje jedinice. Poslije toplih riječi zahvale za sve što uradiše i pomogoše da se odbrane Karuše, momci kreću u pravcu Lepenice gdje su ih čekala vozila kojim će se vratiti u svoje jedinice. Sa starješinama komande bataljona i brigade još se zadržavamo u komandi Prve čete. Posao na Karušama teče dobro. Slažu se sanduci s različitom municijom, vade granate iz tenkova. U jednom je skoro čitav borbeni komplet. Određene količine mts-a već se donose u komandu Prve čete. Starješina čete to uredno evidentira i slaže u magacin. Sve je pod kontrolom. Možemo krenuti u komandu brigade. Usput odlazimo do starješine koji je na osmatračnici "Strane". Umoran je. Kaže: "Ostat ću još ovdje." Mi produžismo dalje. Dolazimo u komandu brigade. Čeka nas komandant sa starješinama komande brigade i druge starješine. Svi čestitaju. Sjedimo u komandi brigade i analiziramo situaciju. Prava analiza će biti kasnije. Danas ima još mnogo obaveza. Prvi zadatak je obići porodice poginulih heroja. Oni su svi sahranjeni, a mi na dženaze nismo mogli. Karuše nismo mogli napustiti, u prvom redu zbog njih koji svoje živote dadoše za odbranu. Prije obilaska porodica poginulih boraca, s komandantom odlazimo u tešanjsku bolnicu da bismo porodicama poginulih mogli reći kako se osjećaju ranjenici, jer će nas oni to pitati. Ulazimo u bolnicu. Idemo od sobe do sobe. Manje ih je nego što smo očekivali, s obzirom na ono čime je neprijatelj napadao. Njihova lica sjaje od sreće i ponosa zbog dobivene bitke.

Čini se da im to najviše ublažava bolove. Miralemu Mašniću je najteže. On je izgubio nogu i loše se osjeća. Doktori koji bdiju nad njima, kažu da će biti sve uredu. Vraćamo se u Matuziće. Sa starješinom bataljona obilazimo porodice poginulih boraca. Najviše se zadržavamo kod roditelja rahmetli Sučeta. Otac, majka, braća, djed i druga mnogobrojna rodbina su tužni, ali ponosni na priče koje kruže o Sučetovom herojstvu na Karušama. Otac želi da čuje i od nas kako je Suče poginuo, i veli mi: "Bio si blizu njega." Počeo sam pričati, ali moram priznati da nisam

mogao završiti priču. Izlazimo iz kuće Sučetovog oca i krećemo prema komandi bataljona. Na putu nas čeka jedna od legendi Karuša. U ruci drži fotoaparat. Reče mi: "Išao sam kući i hoću da idemo dolje na Karuše da se slikamo." U međuvremenu dolazi starješina komande brigade s grupom novinara i snimatelja na čelu s Hajrudinom Redžovićem. Već sam rekao da će on istog dana odaslati sliku s Karuša u svijet. Poslani izvještaji naših ljudi iz informativne službe svaki sat se vrte na radiostanicama. Redžović mi reče: "Sve to dolje moramo snimiti." Krećemo ka Karušama. Usput oni uzimaju izjavu od mene i još jednog starješine komande brigade - Osmana Hopića. Možda nismo bili ni svjesni svega šta smo govorili dok smo išli prema Karušama. Istina je da smo govorili istinu. "Pukovnik Lisica je posudio tenkove, a mi smo imali namjeru da ih upustimo i zarobimo, ali velike odluke ponekad se donose u sekundama, pa tako i ova da idemo uništiti tenkove. Proći kroz herojske Matuziće, Mraviće, Ularice – to je "nemoguće", sjećam se riječi koje sam rekao novinaru Redžoviću. "Uzalud su neprijateljski vojnici upotrijebili sva raspoloživa sredstva, koja su imali na raspolaganju, ipak nisu ovladali ovim prostorom", riječi su starješine komande brigade, Osmana Hopića.

Slika 16. Sve se nadziralo i obavještajno pratilo, Osman Hopić i Mujo Avdić daju izjave poslije bitke novinaru Hajrudinu Redžoviću

Redžović to sve snima i pravi samo uvod za ono što će na samom poprištu bitke snimiti. Stižemo u komandu Prve čete, gdje se nalaze borci Trećeg bataljona. Na njihovim licima se vidi umor. Ostajemo s njima. Redžovića i njegovu ekipu vodi jedan od heroja Karuša. Upozorio sam ih da idu na sopstvenu odgovornost.

Vidim ih kako pretrčavaju, te pužu od objekta do objekta. Javljaju mi da su stigli. Ne mogu da vjerujem. Žele sve da snime. I snimili su. Nakon samo nekoliko sati

njihovi snimci obilaze svijet. Borci i narod širom Bosne dive se Karušama i borcima OG-7 JUG. Iz svih jedinica zovu i nude svježe snage da pojačaju stabilizovanu liniju odbrane, na kojoj prvi dan provedoše borci Trećeg bataljona. Prikupili su sva mts-a i još uvijek traje njihovo iznošenje. Bliži se prva mirna noć. Na liniji odbrane su svježe snage. Neprijatelj ne poduzima nikakve aktivnosti. Ima i previše problema. Mi smo tu noć iskoristili da se odmorimo. Novi dan donijet će nove obaveze.

Slika 17. Sa jednog od izviđanja u z/o 203. brigade, generali Ramiz Šuvalić i Džemal Merdan, te starješine Mustafa Cerovac, Osman Puškar, Adnan Bajraktarević, Mehmed Krkalić, Mujo Avdić, Osman Hopić i Smail Mešić

Poslije obilaska linije odbrane, vraćamo se u komandu bataljona gdje su sve starješine na okupu. Komandant često zove i najavljuje starješine mnogih jedinica OG-7 JUG, te delegacije civilnih organa vlasti. Svi oni bi htjeli doći na Karuše da vide i da lično čestitaju. Strane su tih dana bile najposjećenije mjesto, jer se sa njih moglo sve vidjeti. Bio sam na Stranama sa grupom starješina kada je kurir donio jednu od čestitki, čiji sadržaj heroji Karuša nikada neće zaboraviti.

Slika 18. I lokalitet Strana je pretrpio teška razaranja

Slika 19. Većina stambenih objekata u Matuzićima poslije bitke izgledala je ovako

U čestitki je izvorno pisalo:

ARMIJA REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE
KOMANDA 2. KORPUSA
Str. pov. br: 01/538-250-03
Tuzla, 22.03.1993. godine

ODBRANA REPUBLIKE
VOJNA TAJNA
STROGO POVJERLJIVO

Pratio sam bitku na Ušću sa mog IKM u rejonu OG 2 Gračanica. Kada sam se vratio u Komandu Korpusa primio sam raport o rezultatima bitke na Ušću u kojoj ste agresoru uništili 8 tenkova, 3 transportera i veliki broj drugih oruđa, kao i likvidirali golem broj četnika. Ova radosna vijest o vašem ratnom podvigu u svim jedinicama Korpusa odjeknula je kao veliko osvježenje koje je ulilo novi polet borcima i novo samopouzdanje u daljem energičnom otporu četničkom agresoru. Ovim uspjehom na najbolji ste način pokazali kako se brani domovina, koja na svim svojim krajevima gladuje, razara se i krvari.
U ovom sudbonosnom času domovina zove da svaki borac ulaže maksimum napora, hrabrosti i samopožrtvovanja u slamanju podivljalih četničkih hordi. Život svakog borca pripada domovini. Borci vaše jedinice pobjedom na Ušću su to na najbolji način pokazali u borbi. Ovom pobjedom iskazali ste još jednom vašu vrhunsku operativnost i operativan rad štabova i jedinica OG 7 i HVO Usora na koje smo mi u Komandi 2. Korpusa ponosni. Čestitamo svim vašim borcima i Komandi OG 7 i HVO Usora na herojskom držanju, umješnosti i ispoljenoj hrabrosti u pobjedi na Karušama i Ušću.

Nastavite sa pobjedom. Sretno do slobode.

RD/DJA/ND

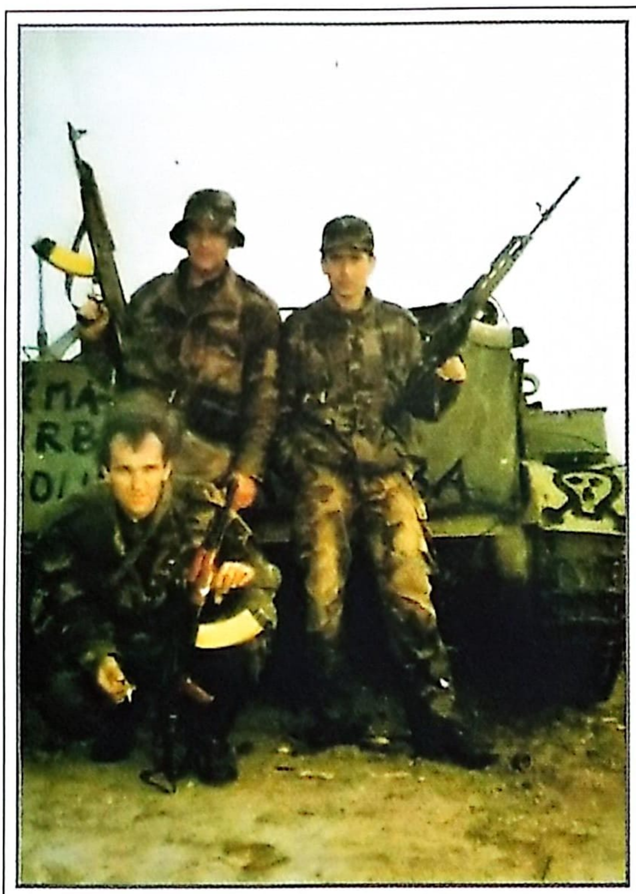
Potpisano i ovjereno pečatom.

KOMANDANT
Hazim Šadić

Faksimil čestitke

Sa Strana smo krenuli u obilazak linije. Nosili smo čestitku sa sobom i od rova do rova je čitali borcima. Sadržaj čestitke ulivao je još veće samopouzdanje kod svakog borca i davao neku novu snagu. Primijetili smo mnoge fotoaparate kod boraca. Žele da imaju sliku za uspomenu.

Poslije obilaska linije odbrane nešto duže smo se zadržali na "špicu" Karuša.

Slika 20. Nedžad Čabrić, Sadmir Zajimović i Salko Čabrić pored uništenog tenka

Vratili smo se na istureno komandno mjesto (IKM) naše brigade u Domu u Lepenici, gdje je izvršena detaljna analiza borbenih dejstava. Osim starješina komande brigade i komandanata bataljona analizi su prisustvovali komandant OG-7 JUG i komandant Okružnog štaba TO· pukovnik Esad Halilbašić.

Komandant Halilbašić analizu je završio riječima: "Nikada im neće pasti napamet da više napadnu. Niste svjesni šta ste uradili. Da imamo snage i mts-a da izvršimo kontranapad, ne bi se zaustavili do Save. Čestitam Vam." Svi smo bili oduševljeni i poslije ispijene kahve vratili se svojim zadacima i obavezama.

Pobjedom na Karušama dali smo do znanja agresoru kako će proći ako se usudi još koji put napasti liniju odbrane dobojskih heroja, a i cijele zone odgovornosti OG-7 JUG. Više nismo razmišljali hoće li nam ukinuti embargo na naoružanje. Ako agresor krene, a kako ima i previše oružja, morat će ga ostaviti kao što je ostavio i na Karušama.

Prolaze dani poslije bitke. Sunce ne obasjava Karuše. Ponovo kao da je došla zima. Heroji Karuša koriste pravi zimski ambijent da se slikaju.

Snijeg pada i nakratko pokriva neprijateljsku sramotu. Ne znam koji je dan poslije bitke, ali smo opet na Karušama. Komandant 207. pousorske ljute brigade, moj prezimenjak, pravi sa svojim starješinama planove kako da izvučemo oštećene tenkove. Oni u tome imaju velikog iskustva. "Mnogo je rizično", reče na kraju, "ali ima mnogo dijelova koji će nam odgovarati." Dugo su borci skidali potrebne dijelove. To je uveliko olakšalo i rad naših vrijednih majstora u tehničkim radionicama.

Danas su tenkovi na Karušama olupine pored kojih mnogi zastanu i skinu poneki dio, uspomene radi. Da nije bilo Matuzićana, odvezli bi ih s poprišta bitke i tako zasigurno osiromašili našu historiju i svakodnevno podsjećanje na bitku.

Slika 21. Zimski ambijent poslije bitke

Vrijeme prolazi. Cijevi su davno utihnule, a Karuše prkosne i danas svjedoče da su bile poprište žestoke bitke srca protiv čelika, života protiv smrti, pravde protiv zla. Kao vječni simbol pobjede ostadoše olupine tenkova i transportera, te porušene i izgorjele kuće koje se poslije ovog rata brzo popraviše, sagradiše nove, još ljepše, u koje se useli novi život.

Legendarna "Bitka na Karušama" vrtila se na TV ekranima u mnogim zemljama svijeta, jednom riječju ušla u nezaborav. Zasigurno spada u jednu od najvećih bitaka koje su se vodile u ovoj krvlju natopljenoj, zemlji Bosni. Ona mora da uđe u udžbenike naših učenika, da svijetli generacijama kao oličenje hrabrosti i kao svijetla tekovina naše oslobodilačke borbe. Generacije koje dolaze moraju znati da su Karuše bile "posljednja šansa" neprijatelju za osvajanje komunikacije Doboj-Teslić, odsijecanje Tešnja i Maglaja, pokušaj stvaranja novog koridora i uspostave linije na Vranduku kao krajnjeg cilja. Zato je ofanziva, koja je u Generalštabu u Beogradu planirana i dobila naziv "Posljednja šansa". Planirali su je najbolji srpski oficiri, a pripremama i ofanzivom rukovodili i komandovali srpski oficiri koji su još prije Karuša tenkovima jurišali na goloruki narod Kupresa, Posavine i drugih krajeva naše Bosne. Za "Bitku na Karušama" angažovane su elitne snage, a nadgradnju ovome davali su zlotvori kao što je Šešelj i drugi, koji su pratili izvođenje operacije.

Pratili su i Šešelj i drugi kako na Karušama bosanske gazije već u prvom naletu zaustavljaju jake pješadijske elitne snage te desetak tenkova i još toliko transportera.

Gledali su čudo bosanske Armije. Gledali su one koji su išli srcem na čelik. To su borci Armije RBiH. Takvi se rijetko rađaju. Rodili su se da bi na Karušama za Bosnu život dali:

1. Muratović Suad Suče - iz Matuzića, pripadnik Trećeg bataljona
2. Osmanbegović Nahid Nahko - iz Ševarlija, pripadnik Četvrtog bataljona
3. Aličić Smajo Rođak - iz Matuzića, pripadnik Trećeg bataljona
4. Husić Amil - iz Pridjela, pripadnik Četvrtog bataljona
5. Muratović Sejad - iz Matuzića, pripadnik Trećeg bataljona
6. Smajlović Meho Oskar - iz Teslića, pripadnik 204. brdske brigade Teslić

Trojica od ovih šest heroja su dobitnici najvišeg priznanja značke "Zlatni ljiljan", a to su: Muratović Suad Suče, Osmanbegović Nahid Nahko i Smailović Meho zvani Oskar. Život su svoj izgubili u jurišu na neprijateljske tenkove i zato o njima nešto više.

1. MURATOVIĆ SUAD - SUČE

Muratović (Salke i Muhibe) Suad, od milja Suče, rođen je 25.5.1972. godine u Doboju. Po zanimanju je bio zidar i nije bio zaposlen. Živio je u Matuzićima s roditeljima, dva brata i sestrom. U redove Armije RBiH pristupio je 3.5.1992. godine u svojoj 21. godini života. Od prvog dana rata bio je u Interventnom vodu. Poginuo je u "Bitki na Karušama", 20.3.1993. godine kao pripadnik Trećeg bataljona 203. mtbr "Doboj-Bosna".

Ukopan je na mezarju u Matuzićima, općina Doboj Jug.

Posthumno je odlikovan priznanjem "Zlatni ljiljan".

2. OSMANBEGOVIĆ NAHID - NAHKO

Osmanbegović (Rasima i Rahime) Nahid Nahko rođen je 5.4.1964. godine u Ševarlijama, općina Doboj. Po zanimanju je bio monter centralnog grijanja i zaposlen u Željeznice Doboj. Živio je u Ševarlijama u domaćinstvu sa suprugom Fatimom i kćerkom Eldinom. U redove Armije RBiH pristupio je 15.5.1992. godine. Poginuo je u "Bitki na Karušama", 20.3.1992. godine kao pripadnik Četvrtog bataljona 203. mtbr "Doboj-Bosna".

Ukopan je na mezarju Lipe u Lepenici, općina Tešanj.

Posthumno je odlikovan priznanjem "Zlatni ljiljan".

3. ALIČIĆ SMAJO - ROĐAK

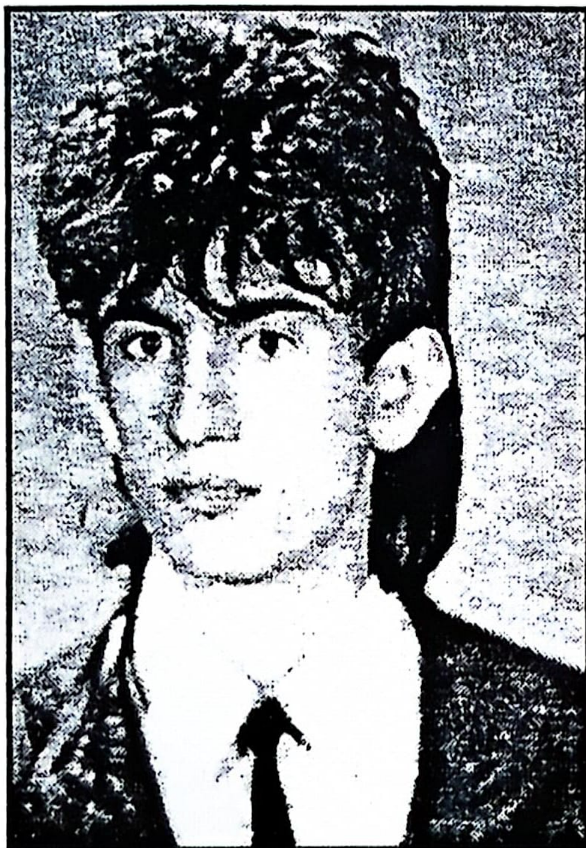

Aličić (Omera i Šerife) Smajo Rođak, kako smo ga zvali, rođen je 1.12.1952. godine u Matuzićima, općina Doboj Jug. Po zanimanju je bio građevinski radnik i zaposlen u "Visokogradnja" Sarajevo. Živio je u Matuzićima u domaćinstvu sa suprugom Sabihom i sinovima Elidom i Edinom. U redove Armije RBiH pristupio je 3.5.1992. godine. Poginuo je 20.3. 1993. godine u "Bitki na Karušama", kao pripadnik Trećeg bataljona 203. mtbr "Doboj-Bosna".

Ukopan je na mezarju u Matuzićima, općina Doboj Jug.

4. HUSIĆ AMIL

Husić (Bege i Melve) Amil rođen 13.9.1962. godine u Pridjelu Gornjem, općina Doboj. Po zanimanju je bio KV radnik i nije bio zaposlen. Živio je u Pridjelu Gornjem u domaćinstvu s roditeljima i sestrom Amilom. U redove Armije RBiH pristupio je 3.5.1992. godine. Poginuo je u "Bitki na Karušama" 20.3.1993. godine, kao pripadnik Četvrtog bataljona 203. mtbr "Doboj-Bosna".

Ukopan je na mezarju Lipe u Lepenici, općina Tešanj.

5. MURATOVIĆ SEJAD

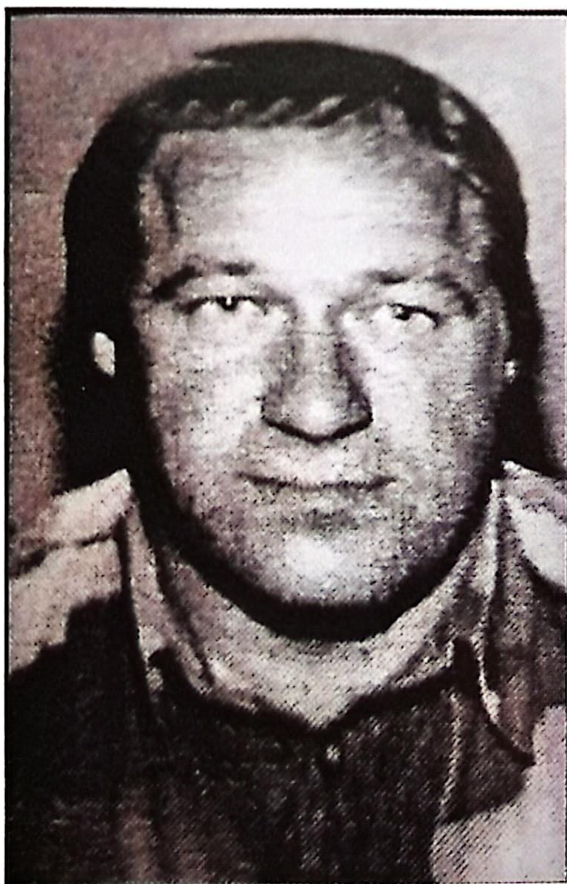

Muratović (Hasana i Hanče) Sejad rođen 31.8.1962. godine u Matuzićima, općina Doboj Jug. Po zanimanju je bio električar i zaposlen u "Montaža" Doboj. Živio je u Matuzićima u domaćinstvu sa suprugom Šahom i sinom Maidom. U redove Armije RBiH pristupio je 19.11.1992. godine. Poginuo je u "Bitki na Karušama", 21.3.1993. godine kao pripadnik Trećeg bataljona 203. mtbr "Doboj-Bosna".

Ukopan je na mezarju u Matuzićima, općina Doboj Jug.

6. SMAJLOVIĆ MEHO - OSKAR

Smajlović (Hamze i Fate) Meho zvani Oskar rođen je 1.2.1954. godine u Gornjem Hrankoviću, općina Teslić. Po zanimanju je bio građevinski radnik i zaposlen kod privatnog poduzetnika u Republici Hrvatskoj. Živio je u Gornjem Hrankoviću u domaćinstvu sa suprugom Hatidžom i sinovima Denisom, Hamzom i Harisom. U redove Armije RBiH pristupio je 19.5.1992. godine. Poginuo je u "Bitki na Karušama" 21.3.1993. godine kao pripadnik 204. brb Teslić na dužnosti komandira čete.

Ukopan je na mezarju u Karadaglijama, općina Tešanj.

Posthumno je odlikovan priznanjem "Zlatni ljiljan".

Najveći doprinos ovih heroja je to što su Karuše postale zonom sumraka za neprijateljske tenkove i njih same. Ovo nikada ne smijemo zaboraviti, kao što ne smijemo zaboraviti ni druge poginule borce i invalide prije i poslije Karuša. Mi nemamo pravo da to zaboravimo. Allah dž.š. će njih nagraditi, a nas kazniti ukoliko to zaboravimo, a Allahova dž.š. kazna je najveća i najteža. On je kaznio neprijatelja koji izgubi "Bitku na Karušama", a nagradio nas koji tu bitku dobismo, odbranismo ne samo Karuše, odbranismo zemlju Bosnu i ostadosmo u njoj da živimo.

Neka ova knjiga bude stalno podsjećanje na Karuše, u prvom redu svih onih koji dadoše svoj doprinos u odbrani Karuša. Neka generacije koje dolaze čitajući ovu knjigu saznaju šta je bilo namijenjeno narodu i prostoru OG-7 JUG kao i cijele BiH. Neka generacije spoznaju istinu, jer je knjiga radi istine i napisana.

Slika 22. Vječno groblje agresorskih tenkova na Karušama

"BITKA NA KARUŠAMA" – HRONOLOGIJA DOGAĐANJA

- Od **10.3.** do **19.3.1993.** godine neprijatelj vrši intenzivne pripreme granatirajući prednji kraj odbrane z/o 203. motorizovane brigade "Doboj – Bosna", te dubinu naseljenih mjesta Matuzića, Mravića, Kraševa i Lepenice. Stalno izviđa, provodi psihološko-propagandne aktivnosti te dovlači i na dominantne objekte postavlja sredstva podrške.
- **19.3.1993.** godine intenzivira pripreme i pokušava postaviti pontonski most na samom ušću rijeke Usore u rijeku Bosnu, u čemu ga naše snage uspješno spriječiše.
- **19/20.3.1993.** godine neprijatelj uspijeva postaviti pontonski most na rijeci Usori kod stadiona u Makljenovcu.
- **20.3.1993.** godine uz prethodno jaku artiljerijsku pripremu od ranih jutarnjih sati tačno u 8 sati neprijatelj kreće s oklopno-mehanizovanim snagama jačine jednog bataljona na z/o 3. motorizovanog bataljona 203. motorizovane brigade te z/o drugih jedinica OG-7 JUG.
- **20.3.1993.** godine od 9 do 11 sati borci 203. motorizovane brigade zaustavljaju prvi nalet neprijateljskih snaga, uništavajući neprijateljske tenkove i pješadiju koja se kretala s lijeve strane bankine asfaltnog puta Doboj – Sarajevo.
- **20.3.1993.** godine od 11 do 18 sati neprijatelj nastavlja s napadom stalno uvodeći nove tenkove i oklopne transportere, koje je držao u rezervi u Radničkoj ulici u Doboju i pored toga što je trpio velike gubitke.
- U noći **20/21.3.1993.** godine neprijatelj izvlači uništene i oštećene tenkove i transportere, te znatan broj svojih mrtvih vojnika dok našim snagama nastavlja pristizati pojačanje iz svih jedinica iz sastava OG-7 JUG.
- **21.3.1993.** godine od ranih jutarnjih sati neprijatelj nastavlja s ofanzivom uz veliku nadmoć naših snaga tokom cijelog dana i uz naše minimalne gubitke.
- U noći **21/22.3.1993.** godine neprijatelj nastoji pod svaku cijenu izvući što više svojih uništenih tenkova i transportera u čemu i uspijeva. Naše snage

vrše pripreme za čišćenje terena i kontraofanzivu, ako neprijatelj ponovo krene.

- **22.3.1993.** godine u ranim jutarnjim satima borci interventnih snaga, te najbolji diverzanti OG-7 JUG kreću u akciju čišćenja Karuša i izvlačenja velikih količina mts-a, koje je neprijatelj morao ostaviti.

NA KARUŠAMA JE MORALO OSTATI I GROBLJE TENKOVA DA OPOMINJE I SVJEDOČI

Slika 23. Groblje neprijateljskih tenkova (foto: TVBiH)

IZJAVE UČESNIKA "BITKE NA KARUŠAMA"

Neposredno poslije završetka bitke uslijedilo su izjave naših boraca, učesnika bitke.

Slika 24. Suljo Aličić, borac i heroj Karuša

"Naredbu, da moramo po svaku cijenu uništiti prve tenkove koji su dolazili na Karuše, ja sam izvršio i to nam je svima dalo sigurnost i još veću hrabrost, a kod agresora izazvalo zbunjenost što je uticalo na dalji tok bitke."

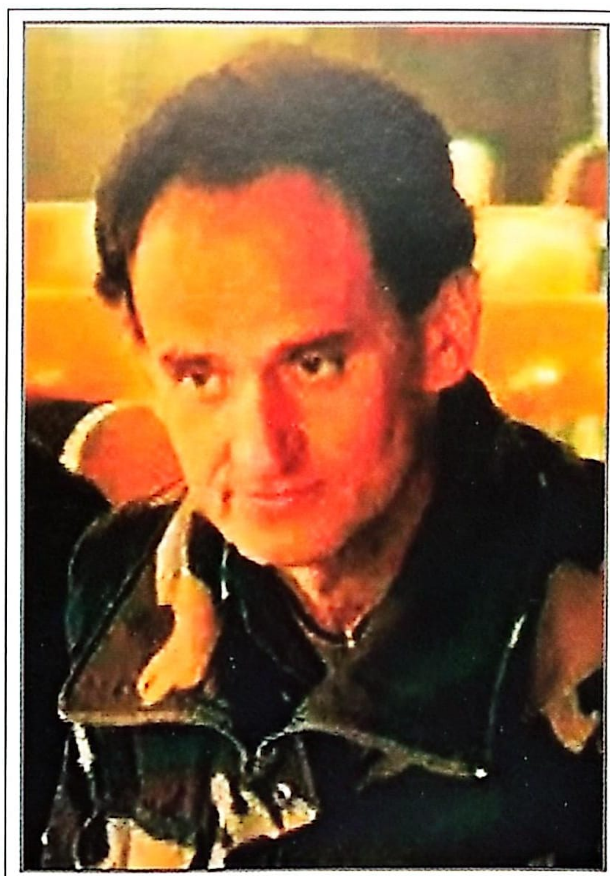
Slika 25. Sadmir Zaimović - Fufa, borac i heroj Karuša

"Bitku smo dobili odmah na samom njenom početku, jer se nismo uplašili i nismo se povukli bez obzira na ono s čim smo raspolagali. Ono što smo imali dobro smo upotrijebili."

Slika 26. Nedžad Čabrić - Žabac, starješina

"Neprijatelji su našoj brigadi, a time i jedinicama OG-7 JUG ukinuli embargo na naoružanje i sami nam ga dovezli na Karuše, ali ne i dobrovoljno ostavili."

Slika 27. Mujo Avdić, starješina

Od odluka koje su donesene prije i u toku same bitke, dvije su bile odlučujuće za njen konačan ishod:

1. Civilno stanovništvo mora ostati kod kuća i uz svoje borce.

2. Prvi tenkovi se moraju uništiti, a neprijateljski pješadijski napad odbiti i po svaku cijenu spriječiti spajanje njihove tehnike i ljudstva neprijatelja.

Ove odluke su ispoštovane i zato su bitku dobili borci i narod.

"OVAKO JE BILO..."

Neprijateljski vojnici i starješine koji su učestvovali u "Bitki na Karušama", rekli su u srpskim medijima: "Ovako je bilo..."

Iz ratne bilježnice: MATUZIĆI – govore učesnici (piše: Boris Maksimović)

Jovo Vukeljić: Ovako je bilo

- "Komandire, ja sam došao, hoću sa vama, da mi ne kažete – nije htio, nije mogao", obratio mi se komandir odjeljenja Željko Radičević, koji je tih dana bio na bolovanju. I nije nas ostavio na cjedilu.
- Po mojoj procjeni trebalo je da se odmah uključimo u borbu i ja sam komandovao vojnicima da se ukrcaju u transportere. Donio sam odluku da u transporteru sa 13 vojnika krenem prvi.

Dana 20. marta '93. nalazio sam se na dužnosti zamjenika komandira Četvrte čete Bataljona vojne policije Operativne grupe Doboj. To je bilo u vremenu kada smo trpjeli u Doboju stalne napade artiljerijom i tenkovskom vatrom iz pravca Matuzića. Kao starješina u vrijeme pripreme borbene akcije koja je bila pred nama, dobio sam zadatak da se, negdje poslije podne, sa svojom četom uputim na Vilu gdje je bilo istureno komandno mjesto (IKM) za rukovođenje akcijom prema Matuzićima.

Zadatak sam primio od komandanta Bataljona vojne policije i u roku od pola sata moja četa koja je brojila oko 60 vojnika bila je pripremljena. Tada je jedan od mojih komandira odjeljenja bio na bolovanju i čuvši za naredbu da ćemo morati ići u jednu izuzetno složenu bitku sa neprijateljem, došao je od kuće i rekao: "Komandire, ja sam došao, hoću sa vama, da mi ne kažete – nije htio, nije mogao." Bio je to Željko Radičević. On je porijeklom sa Vučijaka. Nije nas ostavio na cjedilu. Pokušao sam da utičem na njega rekavši mu: "Ako danas bude zapelo za jednog čovjeka neka svi izgubimo glavu. Vrati se kući, ozdravi! Biće još bitaka." On je bio uporan. I sada ga u sjećanjima vidim onako bolesnog kako priprema borbeni ranac i naoružanje.

U momentu kada sam dobio naređenje da se uputim u rejon Matuzića, čule su se snažne detonacije u borbi koja je tog jutra počela. Sve je ličilo na pravi pakao. Postrojio sam jedinicu ispred spavaonice i utvrdio da ima 42 borca spremna za borbu. Ukrcali smo se u vojna vozila i prebacili na Ušće odakle se sa IKM rukovodilo borbenom akcijom. Cilj ove akcije je bio da se neprijatelj odbaci što dalje u dubinu prema Tešnju i Maglaju iz razloga što je sa okolnih visova iznad Matuzića kontrolisao Doboj i artiljerijom i tenkovskom vatrom ubijao civile, često u stanovima i na ulicama i čitave porodice, razarao grad – uglavnom stambene objekte i objekte koji nisu bili u vojnoj funkciji.

...sam upoznao s tim da raspolažem sa jedinicom ojačanog voda i rekao da smo spremni za borbu i da sam došao da primim zadatak. Tada se već čuo na suprotnoj strani, na Karušama, žestok okršaj: eksplozije, dim i stalna artiljerijska i pješadijska vatra. Karuše su me podsjećale na arenu u kojoj su nemilosrdne borbe, a mi ostali po okolnim brdima ličimo na posmatrače. Nije mi bilo jasno da se neko u takvim uslovima može boriti tamo – u tom paklu, ali smatrao sam onako čisto vojnički da nema odustajanja i tražio sam da mi se izda zadatak. Komandant me upoznao o reonu koji sa jedinicom treba da zaposjednem i rekao mi način uvođenja u borbu uz pomoć oklopnih transportera koji su bili parkirani neposredno uz IKM. Nije mi bilo najjasnije kako da se uspijemo probiti u Matuziće uz onako žestoku borbu. Prihvatio sam zadatak i rekao da odmah krećemo. Na moje pitanje ima li tamo naše vojske dobio sam odgovor da ima – i to mnogo, iako mi nije bilo jasno da na onako malom prostoru može biti mnogo vojske. Tada sam uočio jednog nepoznatog vojnika koji mi je rukom diskretno dao znak da tamo nema naše vojske osim tenkova. Njegov znak primio sam sa rezervom. Bio je to vozač transportera koji treba mene i moju jedinicu prebaciti u Matuziće.

Nije bilo vremena za odlaganje. U mojoj pratnji bio je vezista iz Komande Operativne grupe Doboj, Suvajac iz Trnjana koji je sa radio-uređajem imao zadatak da prenosi komandne poruke. Ja sam imao motorolu i moja šifra je bila "Tigar". Jedva smo se ukrcali u transporter jer smo bili kompletno borbeno opremljeni. Ja sam se nekako ugurao posljednji i za sobom zatvorio vrata. I ostali transporteri bili su popunjeni i krenuli smo putem prema pontonu koji se nalazio kod stadiona u Makljenovcu.

Kad smo prešli ponton zasula nas je kiša metaka. Po oklopu transportera sa svih strana je udaralo. Fijukalo je sa svih strana i imao sam dojam da nećemo uspjeti ni doći do Matuzića. Ono što nisam znao u tom momentu i nisao mogao da primijetim je da ostala dva transportera koji su bili nakrcani borcima nisu krenuli za nama. Znači, u pakao ulazi nas četrnaest.

Približavajući se raskrsnici u Karušama neprijateljska vatra je bila sve jača i sve više smo osjećali da nećemo biti u mogućnosti da se iskrcamo pod ovakvom vatrom. Iz transportera nisam mogao uočiti koju poziciju zauzima ovo vozilo prilikom izlaska

na asfaltni put. Vozač je vršio manevar tražeći pogodno mjesto i način što bezbjednijeg iskrcavanja kako ne bi pri samom otvaranju vrata transportera bili pogođeni.

Jednog momenta transporter se zaustavio. Vozač je rekao: "Iskačite!" Nisam se dvoumio, otvorio sam vrata i primijetio da se transporter nalazi nad dubokim kanalom i nametao se zaključak da koliko god nam to obezbjeđivalo koliko-toliko zaštitu od neprijateljske vatre pitanje je kako da iskočimo iz transportera nepovrijeđeni.

Prvi sam iskočio i imao sreću da me ne zakači metak. Sa visine od oko tri metra skočio sam u duboki kanal. Za mnom su skakali i drugi, ali nisu bili svi iste sreće – dvojica su se povrijedila, jedan nogu, drugi kičmu. Ipak, bilo je puno sreće – niko nije poginuo, samo je jedan ranjen u nogu.

Ovako je bilo (2)

Odmah po iskrcavanju iz transportera primijetio sam da iz raskrsnice u Karušama stoje naša dva tenka. Jedan okrenut u pravcu Tešnja, a drugi prema Maglaju. Nisam znao da li u njima ima posade, ima li uopšte živih i da li nam ko može reći gdje se nalazi neprijatelj, i kako da se uključimo u borbu. S obzirom da se niko nije pojavljivao, smatrao sam da tu nema živih i odlučio sam da se uputimo u pravcu jedne kuće ne znajući da li se u njoj nalazi neprijatelj. Morao sam to učiniti kako bi se vojnici sklonili ispred neprijateljske vatre. Pretrčao sam do vrata i pozvao na predaju. Nije bilo odgovora. Nisam bio siguran da unutra ima nekoga pa sam uzeo bombu i bacio kroz prozor. Poslije eksplozije uletio sam unutra. Pozvao sam ostale da uđu i rekao im da sačekaju dok ne utvrdimo ima li još živih naših vojnika. Nakon petnaestak minuta, pošto smo utvrdili da tu nema živih odlučio sam da uđem u drugu kuću da bi provjerio ko se u njoj nalazi. Neprijateljska pješadijska vatra je bila stalna. Uz nju smo izloženi i artiljerijskoj i tenkovskoj vatri. Bacio sam bombu i u sledeću kuću. Ni u njoj nije bilo nikoga. Bilo je vidljivo da je neprijateljska linija odbrane bila izuzetno utvrđena – tranšeje su bile iskopane ispod temelja kuća i u svaku kuću se ulazilo kroz pod.

Sa mnom je bilo 14 boraca, ali dva su bila već povrijeđena, a jedan ranjen u nogu prilikom iskakanja iz transportera. Za borbu je spremno samo nas jedanaest. U mojoj jedinici se tada (mart '93.) nalazilo i dvadesetak mladih policajaca koji su tek završili obuku i položili zakletvu. Pala mi je na um molba njihovih roditelja da ne dozvolim njihovo uvođenje u ofanzivna borbena dejstva jer su mladi i neiskusni. Pomislio sam: šta ako neko od ovih mladića koji prvi put ulaze u borbu pogine? Nastavio sam da se krećem u pravcu jednog većeg objekta u kome je prije rata bila smještena prodavnica. Ušao sam i u njemu našao neprijateljska materijalno-tehnička sredstva i hranu. Nisam mogao procijeniti da li negdje tu ima živih naših boraca pa sam donio odluku da se podijelimo u dvije grupe: jedna grupa da krene u pravcu Tešnja, a druga prema Maglaju.

Smatrao sam da treba utvrditi gdje se tačno nalazi neprijatelj i koji prostor treba da kontrolišemo. Naredio sam komandiru odjeljenja Božičkoviću da sa grupom krene prema Maglaju. Odmah su uletjeli u borbu sa neprijateljem. Ja sam sa grupom od sedam boraca krenuo u pravcu Matuzića. U jednom momentu ugledao sam nepoznatog vojnika u jednom stambenom objektu. Gledali smo se istovremeno. Vidio sam njegov gornji dio tijela. Spreman sam da pucam, ali on nestade. Uzeo sam zaklon. On se nakon kraćeg vremena opet pojavi. Pomislih da se radi o našem borcu pa odlučih da mu rukom dadnem znak da smo stigli. Htio sam provjeriti kako će na to reagovati. Međutim, šta je tu je. Rasporedio sam vojnike i dogovorio sa Piksijem da se njegova grupa vojnika odmori. Pitao sam ga za posade tenkova. Rekao je da se nalaze u tenkovima i ne mogu izaći zbog stalne vatre neprijatelja. Pitao sam ga i zašto tenkovi nisu u zaklonu. Upoznao me sa njihovim stanjem. Oba tenka su pogođena. Jedan ne može da pomjera kupolu. Vidio sam da naši nepokretni tenkovi služe kao meta neprijatelju. Uzdao sam se u našu artiljerijsku podršku sa Putnikovog brda koja je pokušavala da neprijatelja drži na distanci.

Piksi me zamolio da se sa svojom grupom vrati u Doboj kako bi se odmorili, obećavajući da će u toku noći ponovo doći nama u pomoć.

Prema centru Matuzića moja grupa je ušla u borbu za svaku stopu i kuću. Zapazio sam da su na sve strane postavljena minska polja. Imali smo probleme u savlađivanju minskih prepreka. Neprijatelj je u žurbi prilikom povlačenja ostavio čarli (minobacač 60 mm) koji sam uzeo i stavio u kuću jer sam htio, ako ostanemo živi, da ga ponesem kao ratni trofej.

Prihvatili smo borbu i osvajali kuću po kuću. Potisli smo protivnika od raskrsnice u Karušama prema centru Matuzića. Tada nisam znao da transporter sa drugom grupom boraca nije stigao. Borbu je prihvatilo nas 14 od koji su tri već povređena. Brzo smo proširili reon borbe i potisli neprijatelja u dubinu.

Događaji koji će kasnije uslijediti bili su presudni za ishod borbe na Matuzićima. S obzirom da drugi transporter nije stigao naredio sam borcima da se zaustave i da utvrdimo liniju dok nam ne stigne pomoć. Nisam bio u situaciji da sa malom grupom vojnika idem dalje naprijed. Motorolom sam zvao komandire odjeljenja Radičevića da mi kaže zašto ne dolaze...

Mislio sam da nam je neprijatelj ušao u vezu pa sam izbacio u motorolu par oštrih psovki i rekao da postoji "Kobra". Ponovo se javio prethodni glas i rekao: "Tigre" nema "Kobre". Ovo me još više ubijedilo da nam je neprijatelj ušao u vezu i da u svakom momentu sluša naše naredbe koje se prenose motorolama. Sačekao sam oko pola sata da bi vidio stiže li Željko sa svojom grupom. Pošto nam nije stiglo pojačanje rekao sam borcima da drže dostignutu liniju, a ja odlazim da provjerim zašto ne dolazi pomoć. Puzeći kroz tranšeje vraćao sam se prema raskrsnici na

Karušama. Jednog momenta ugledao sam mladog borca Jerinića iz Stanara koji mi saopšti: "Pismo nerođenoj kćeri".

Pitao sam za Željka. Rekli su da je u prodavnici. Naredio sam da odmah krenu za mnom jer postoji opasnost da budemo opkoljeni. Ušao sam u prodavnicu da vidim mrtve.

Popodne (19.3.'93) sa potpukovnikom Đukićem odlazimo da sagledamo stanje naše odbrane na Porinu iznad Stanova. Vozi Marko Milanović (Reno 18). Iznad Putnikovog brda na otvorenom prostoru naše vozilo uhvatiše na nišan. Pršte tanad iza, a ponekad i ispred vozila. Zahvaljujući vještini vozača ili njihovoj slaboj procjeni preticanja nismo pogođeni.

U sumrak silazimo na Usoru kod igrališta u Makljenovcu. Tu nam se priključuju major M. Škorić i kapetan R. Miljanović. Čučimo na samoj obali. Potpukovnik Đukić kupi kamenčiće i baca u vodu. "Ovo sam kao dijete volio da radim“, kaže. Osmatramo i jednu i drugu obalu. Prilaz i izlaz pogodni; poljski makadamski put s jedne i druge strane vodi poljem pravo do raskrsnice na Karušama. Naš prvi cilj u akciji je izlazak na asfaltni put Doboj – Teslić i uzimanje ove raskrsnice.

Zaključujemo da uz mnogo rizika jedino ovdje se može postaviti ponton i to uz demonstriranje podizanja pontona i na Ušću u cilju odvraćanja pažnje protivnika od ovog mjesta.

Vraćamo se do auta koje smo sa vozačem ostavili kod škole u Makljenovcu udaljene preko pola kilometra. Usput procjenjujemo sve moguće rizike narednih borbenih zadataka. Prostor koji se mora savladati je uzak, a ravan: bez ikakvih prirodnih zaklona i rastinja. Prilaz od škole do igrališta seoskim asfaltnim putem stranom koja je sva u vidokrugu protivnika. Sve ovo i tenkovi i pješadija moraju savladati u naletu – munjevito. Svako usporavanje je kobno. Ne mogu se uvoditi veći sastavi na ovako uzak i otvoren prostor. Biće gusto.

Ponton (2)

Dolazimo do auta i spuštamo se uskim asfaltnim putem prema raskrsnici, na put prema Doboju. Tek što smo odmakli pedesetak metara – eksplozija. Auto se zanosi, skoro se prevrće. Mi u autu padamo jedan po drugom. Muk. Potom potpukovnik sa sjedišta suvozača zove jednog, drugog, trećeg. Javljamo se. Vozač Milanović kaže: "Izgleda da sam dobio u nogu." Napuštamo auto, izlazimo u noć. Primjećujemo da je granata pala u jarak sa naše lijeve strane, metar – dva od auta. Auto izbušeno, gume isječene. Sa udaljenosti od tridesetak metara čujemo: "Sanitet, sanitet!" (Sutradan smo saznali da su od iste granate ranjena dva vojna policajca – kapetan Prodanović teže ranjen u kuk).

Trkom se spuštamo do raskrsnice pred Ušćem. Tek što smo ušli u raskrsnicu čujemo kako kod Ušća zabrunda motor našeg tenka ili bagera, a potom eksplozija, tu, kod nas.

Vidim Rade Đukić ispred mene pada. Čujem: Zveket puške desno. Potpukovnik se prostro po asfaltu. Ne znam šta je s Markom. Mene bacilo na ogradu s lijeve strane.

Rade pokušava da ustane. Pomažem mu i pitam je li ranjen. Kaže: "Ne znam." Guram svoju ruku iza njegovog vrata niz leđa. Osjećam da je koža mokra. Noć. Ližem svoj dlan – slano. Ne znam da li je krv ili znoj.

Potom čujemo potpukovnika: - Trkom naprijed!

To kao da nas osvijesti. Jedan za drugim sjurismo se pred bivši restoran "Kolo-Kolo". Dok iza nas padaju granate sustiže nas auta sa kapetanom Miljanovićem. Nudi da nas poveze. U stari golf trpamo se svi i krećemo bez farova trasom bivše "ćirine" pruge. Na nekih stotinjak metara, dok iza nas odjekuju eksplozije, kapetan pokušava da se autom popne na stari, dotrajao drveni most. Pope se prednjim točkovima. Osjetismo da se auto podom osloni na nešto i ostasmo da visimo.

Opet trkom kojim 300-400 metara do auto-baze i radionice "Dobojputeva" gdje su smješteni pontonjerci. Javlja mi se Milan Maslić (iz Podnovlja – to je onaj momak što vodi KUD "Vučijak" s kojim je ime Vučijaka pronio širom srpskih prostora i ... Evrope) i upita:

- Hoćemo li uspjeti postaviti ponton, a da ne izginemo?!

- Hoćemo, kažem.

Ujutro (20.3.) se u Komandi na kratko susretoh sa pukovnikom Lisicom:

- Ti, Stari, u rizike zadataka koje dobijaš, nemoj da uvlačiš moje najbolje oficire (p. pukovnika Đukića – m.p.).

Ne rekoh mu ništa. "Kao da mi ostali nismo bitni", pomislih, "kao da smo otpisani?!"

Matuzići – dan prvi

- U toku noći (19/20. mart '93) pontonjerci Inženjerijskog bataljona uspješno izvršili borbeni zadatak. Pontonski most na Usori kod igrališta u Makljenovcu je postavljen bez naših gubitaka.
- Borbena akcija prema Matuzićima može da počne.

O samom toku akcije ovom prilikom navešću samo onoliko koliko sam bio u prilici da pratim vezano za zadatke koje sam izvršavao tih dana (20-22. mart), a oni su se sastojali od organizovanja i koordiniranja rada po obavještajnim poslovima,

te preko Operativnog centra naše Komande u Doboju obavještajne podatke hitno prenositi komandovanju na isturenom komandnom mjestu (IKM).

Red je da pomenem momke u našim Radio-izviđačkim odjeljenjima i grupama i na osmatračkim tačkama koji su danonoćno, stručno, savjesno i veoma odgovorno, svako u svom domenu, prikupljajući podatke bitne za našu borbenu akciju u Matuzićima.

Već u ranim časovima (20.3.) primili smo obavještenje iz Teslića da i protivnik intenzivno prisluškuje naša radio-sredstva (ah, te motorole i naša nedisciplina na radio-vezama!) pa smo ustupajući ovaj podatak komandovanju upozorili na opreznost u korištenju i na potrebu pojačanih mjera bezbjednosti u radio vezama.

Navodim samo dio podataka o aktivnostima protivnika u toku naše borbene akcije na Matuzićima:

9:20 časova. Kolona tenkova i kamiona u pokretu iz pravca Liješnice prema Maglaju.

9:36. Primijetili naša tri tenka kod restorana “Calipso" na prilazu pontonskom mostu.

9:50. Tenkovi protivnika i veća kolona teretnih vozila zaustavljeni pred tunelom Sikola iznad Maglaja.

9:55-10:55. U Matuziće upućeno pješadijsko pojačanje; pola na "plac" (vjerovatno do elementare), a pola prema Šarkićevoj vikendici (iznad Karuša). Dobiće tri sanduka municije. Upozoreni da se prebacuju pojedinačno da ne bi bili naša grupna meta. Naređeno artiljeriji i tenku iznad Matuzića da tuku po Doboju dio gdje je poslovna zgrada ŽGP (naselje Stadion).

Naši u Tesliću identifikovali protivničke učesnike u radio vezama "Leptir" i "Oluja", "Volga" i "Kamel" na pravcima Jelah-Vitkovci i Jelah-Matuzići.

Kroz razgovor "Volge" i "Kamela“ saznajemo da od Krdžaline kuće (Matuzići) protivnički vojnici bježe. Traže pojačanje kako bi presjekli put kod ove kuće. Pojačanje će dobiti sa pravca Vitkovaca. Učesnici "Volga" i "Kamel" se povlače.

Karuše: "Leptir" - "Oluja" (frekvencije 145205 – 145675) primijetili naša četiri oklopnjaka na pontonu.

11:00-12:00. Postavili "čeku" i čekaju naš tenk. Gađaju naš helikopter koji je ispalio raketu na Šibove. Uočili helikopter iz pravca Preslice – očekuju naš desant u Matuziće.

"Leptir" – "Oluja": "Sve se odvija po scenariju kao i prošli put(?) Spremni su i oni će početi.

Matuzići: Traže od HVO Usora (Sivša) bestrzajni top i dobijaju obavještenje da HVO ima "hrane" za top, ali nemaju cijev i posadu.

Učesnici "Mango", "Krem" i "Jablanovi":

- Napadaju sve položaje.
- Samo polako! Sve se može uzeti do Kandića kuće.
- Oklopni transporter izlazi na asfalt. Pripazi!
- Jesu li stigle MEDE (interventna jedinica sa Tešanjke)? Uputite ih kao i ove istim pravcem (Karuše)!
- Imaš dva (tenka) na putu, na asfaltu. Jedan je iskočio iz njih i trči prema milicijskoj kućici (raskršće).
- Gotovi su – nose mrtve i ranjene!
- Izdržite! Stiže OSA.

Gađaju dio Doboja i navode artiljerijsku vatru. Idu u kontranapad. Zapazili naše helikoptere, spremni da ih ruše, a zatim da blokiraju naše tenkove u blizini raskrsnice.

- Neka se postave sa strane, neka čeka da ga uništi!
- Okružili smo ih. Ne damo im proći, izaći.
- Sada samo polako!

Ima ih ispred milicijske kućice, gdje su borovi. Sve se koncentriše u špicu. Dole je sve prazno. Ima ih samo malo u milicijskoj kućici.

Matuzići – dan drugi i...

Ujutru (21. marta '93) na osnovu nepotpunih podataka u kratkim međusobnim susretima svako za sebe navodi jučerašnji bilans našeg neuspjeha u borbenoj akciji na Matuzićima: poginulo 5 boraca (2 tenkista, 2 iz Prve ozrenske brigade i 1 vojni policajac Željko Radičević iz Doboja), ranjeno preko 60 boraca od kojih 41 Ozrenac (Turšija i Maćina – teže).

Praćenjem protivničkih radio veza saznali smo da su zarobili naša dva tenka, a ostale drže u okruženju.

Potpukovnik Đukić sa zabrinutim izrazom lica mi reče da je juče na Karušama bilo desetak mrtvih i stotinjak ranjenih. Mahnu glavom i ode.

Osim svega ovoga, na Ulišnjaku iznad Maglaja maljutkom pogođen naš top u kome je bio ZIS – posada izginula, a jedan naknadno podlegao.

Protivniku i dalje na Matuziće stiže pomoć u pješadiji.

Po uvidu potpukovnika Đukića i kapetana Đukića juče u popodnevnim časovima na Matuzićima stanje – NIKAKVO. Naša vojska neće naprijed; opšta apatija, nezadovoljstvo...

Iz, rano ujutru dešifrovanog telegrama, potpisanog šifrom "803" saznajemo:

"Granatiranje će potrajati duže, osmatrajte teren, budite spremni prihvatiti pješadijsku borbu, jedinice popunite municijom, granate čuvajte, njih nemamo dovoljno."

7:20 časova. Gađaće most u Doboju i ponovo ŽGP (naselje Stanovi).

7:30. Naši osmatrači javili da je noćas bio intenzivan saobraćaj na pravcu od Maglaja preko sela Ošve (prema Tešnju). Juče iz Domislice kod Novog Šehera oko 15:00 odvezli tenk i haubicu prema Tešnju, a jutros je autobus sa vojnicima upao u tunel Sikola kod Maglaja. I on je otišao prema Tešnju i Matuzićima.

10:05. Osmatrači obavijestili da je od Lepenice prema Matuzićima (reon groblja i džamije) povećan promet vozila. Pod kotu 522 istočno od Doboja iznad sela Kostajnice i Svjetliča (kod šumarske kuće) protivnik dovezao "nešto" kamionom i priprema položaj za neko oruđe.

Zaključujem da će protivnik uporno braniti Matuziće.

Sinoć iz HVO Usora (Sivša) mobitelom poslan izvještaj za HTV u kome je istaknuto da je ovo jedan od najtežih ratnih dana i da su uništili jedan "četnički" tenk na Putnikovom brdu iznad Doboja.

U borbenoj akciji na Matuzićima od čitavog bataljona vojne policije Operativne grupe Doboj u dejstvima od 20.3. u 13,00 do 21.3. u 19,00 časova učestvovalo samo 66 vojnih policajaca od kojih je 15 ranjeno među kojima i dva komandira čete.

Zamjenik komandira Četvrte čete Bataljona vojne policije, Jovo Vukeljić, dana 21.3. (prvi dan proljeća) ranjen po glavi i grudima. Sav krvav, bez ičije pomoći prešao oko dva kilometra do pontona i saopštio da se priprema opkoljavanje naših boraca koji su uzeli protivničke položaje na elementari u Matuzićima.

Od Bataljona vojne policije 21.3.1993. moglo se računati samo na 140 vojnika i to kao rezervu jer su se pojedine čete bez odobrenja povukle u svoja odredišta kao što je učinila jedna četa iz Doboja i jedna četa iz Teslića.

Ni Izviđačka četa Operativne grupe Doboj nije dala nikakav svoj doprinos u ovoj borbenoj akciji. Bio sam prisutan u jednoj mučnoj situaciji kad je pukovnik Lisica revoltiran odnosom ove čete prema borbenom zadatku razoružao komandira čete potpukovnika Markovića, strgao mu čin i bacio.

Ovog dana je neko kamionom dovukao pivo i prodavao ga vojnicima na Ušću – vojska pijana ("Pjana glava ne nosi barjaka" kaže naš narod).

...Eno ih sada tamo ofarbani podignuti na betonsko postolje. Protivniku za sjećanje na uspješnu odbranu, a nama za opomenu.

Čitaoce će možda interesovati šta je dalje bilo sa pontonom čijim je podizanjem otpočela naša akcija na Matuzićima.

Koncem marta te godine pao je dubok jugov snijeg koji se naglo otopio. Usora je nabujala i na ponton nanijela "drvlje i kamenje", raskinula ga i odnijela u Bosnu kojom su odvojeno otplovili članci pontona. Neki su se nasukali na obalu u selu Vranjak kod Modriče.

---

* Tekst je izvoran.

ИЗ РАТНЕ БИЉЕЖНИЦЕ: МАТУЗИЋИ - говоре учесници

Пише: Борис Максимовић

Јово Вукељић:

Овако је било

- **"Командире, ја сам дошао, хоћу са вама, да ми не кажете - није хтио, није могао", обратио ми се командир одјељења Жељко Радичевић, који је тих дана био на боловању. И није нас оставио на цједилу.**
- **По мојој процјени требало је да се одмах укључимо у борбу и ја сам командовао војницима да се укрцају у транспортере. Донио сам одлуку да у транспортеру са 13 војника кренем први.**

Дана 20. марта '93. налазио сам се на дужности замјеника командира Четврте чете Батаљона војне полиције Оперативне групе Добој. То је било у вријеме када смо трпјели у Добоју сталне нападе артиљеријом и тенковском ватром из правца Матузића. Као старјешина у вријеме припреме борбене акције која је била пред нама, добио сам задатак да се, негдје послије подне, са својом четом упутим на Вилу гдје је било истурено командно мјесто (ИКМ) за руковођење акцијом према Матузићима.

Задатак сам примио од команданта Батаљона војне полиције и у року од пола сата моја чета која је бројила око 60 војника била је припремљена. Тада је један од мојих командира одјељења био на боловању и чувши за наредбу да ћемо морати ићи у једну изузетно сложену битку са непријатељем, дошао је од куће и рекао: "Командире, ја сам дошао, хоћу са вама, да ми не кажете - није хтио, није могао." Био је то **Жељко Радичевић**. Он је поријеклом са Вучијака. Није нас оставио на цједилу. Покушао сам да утичем на њега рекавши му: "Ако данас буде занело за једног човјека нека сви изгубимо главу. Врати се кући, оздрави! Биће још битака." Он је био упоран. И сада га у сјећањима видим онако болесног како припрема борбени ранац и наоружање.

У моменту када сам добио наређење да се упутим у рејон Матузића, чуле су се снажне детонације у борби која је тог јутра почела. Све је личило на прави пакао. Постројио сам јединицу испред спаваонице и утврдио да има 42 борца спремна за борбу. Укрцали смо се у војна возила и пребацили на Уништ одакле се са ИКМ руководило борбеном акцијом. Циљ ове акције је био да се непријатељ одбаци што даље у дубину према Тешњу и Маглају из разлога што је са околних висова изнад Матузића контролисао Добој и артиљеријом и тенковском ватром убијао цивиле, често у становима и на улицама и читаве породице, разарао град - углавном стамбене објекте и објекте који нису били у војној функцији.

Када сам стигао на ИКМ, командант ме сам упознао с тим да располажем са јединицом ојачаног вода и рекао да смо спремни за борбу и да сам дошао да примим задатак. Тада се већ чуо на супротној страни, на Карушама, жесток окршај: експлозије, дим и стална артиљеријска и пјешадијска ватра. Каруше су ме подсјећале на арену у

којој су немилосрдне борбе, а ми остали по околним брдима личимо на посматраче. Није ми било јасно да се неко у таквим условима може борити тамо - у том паклу, али сматрао сам онако чисто војнички да нема одустајања и тражио сам да ми се изда задатак. Командант ме упознао о реону који са јединицом треба да запосједнем и рекао ми начин увођења у борбу уз помоћ оклопних транспортера који су били паркирани непосредно уз ИКМ. Није ми било најјасније како да се успијемо пробити у Матузиће уз онако жестоку борбу. Прихватио сам задатак и рекао да одмах кренемо. На моје питање има ли тамо наше војске добио сам одговор да има - и то много, иако ми није било јасно да на онако малом простору може бити много војске. Тада сам уочио једног непознатог војника који ми је руком дискретно дао знак да тамо нема наше војске осим тенкова. Његов знак примио сам са резервом. Био је то возач транспортера који треба мене и моју јединицу пребацити у Матузиће.

Није било времена за одлагање. По мојој процјени требало је да се одмах укључимо у борбу и ја сам командовао војницима да се укрцају у транспортере. Донио сам одлуку да у транспортеру са 13 војника кренем први. У мојој пратњи био је везиста из Команде Оперативне групе Добој, Сувајац из Трњана који је са радио-уређајем имао задатак да преноси командне поруке. Ја сам имао моторолу и моја шифра била је "Тигар". Једва смо се укрцали у транспортер јер смо сви били комплетно борбено опремљени. Ја сам се некако утурао посљедњи и за собом затворио врата. И остали транспортери били су попуњени и кренули смо путем према понтону који се налазио код стадиона у Макљеновцу.

Кад смо прешли понтон засула нас је киша метака. По оклопу транспортера са свих страна је ударало. Фијукало је са свих страна и имао сам дојам да нећемо успјети ни доћи до Матузића. Оно што нисам знао у том моменту и нисам могао да примијетим је да остала два транспортера који су били накрцани борцима нису кренули за нама. Значи, у пакао улази нас четрнаест.

Приближавајући се раскрсници у Карушама непријатељска ватра је била све јача и све више смо осјећали да нећемо бити у могућности да се искрцамо под оваквом ватром. Из транспортера нисам могао уочити коју позицију заузима ово возило приликом изласка на асфалтни пут. Возач је вршио маневар тражећи погодно мјесто и начин што безбједнијег искрцавања како не би при самом отварању врата транспортера били погођени.

Једног момента транспортер се зауставио. Возач је рекао: "Искачите!" Нисам се двоумио, отворио сам врата и примијетио да се транспортер налази над дубоким каналом и наметао се закључак да колико год нам то обезбјеђивало колико-толико заштиту од непријатељске ватре питање је како да искочимо из транспортера неповријеђени.

Први сам искочио и имао срећу да ме не закачи метак. Са висине од око три метра скочио сам у дубоки канал. За мном су скакали и други, али нису били сви исте среће - двојица су се повриједила, један ногу, други кичму. Ипак, било је пуно среће - нико није погинуо, само је један рањен у ногу. По искрцавању

Slika 28. Izvorni dokument prethodno napisanog teksta iz časopisa "Vidici", mart 2001.

ИЗ РАТНЕ БИЉЕЖНИЦЕ: МАТУЗИЋИ • говоре учесници

Пише: Борис Максимовић

Јово Вукелић:

Овако је било (2)

[illegible]

Писмо нерођеној кћери

[illegible]

Slika 29. Izvorni dokument prethodno napisanog teksta iz časopisa "Vidici", mart 2001.

Поподне (19.3.'93) са потпуковником Ђукићем одлазимо да сагледамо стање наше одбране на Порину изнад Станова. Вози Марко Милановић (рено 18). Изнад Путниковог брда на отвореном простору наше возило ухватише на нишан. Прште танад иза, а понекад и испред возила. Захваљујући вјештини возача или њиховој слабој процјени претицања нисмо погођени.

У сумрак силазимо на Усору код игралишта у Макљеновцу. Ту нам се прикључују мајор М.Шкорић и капетан Р.Миљановић. Чучимо на самој обали. Потпуковник Ђукић купи каменчиће и баца у воду. "Ово сам као дијете волио да радим", каже. Осматрамо и једну и другу обалу. Прилаз и излаз погодни; пољски макадамски пут с једне и друге стране води пољем право до раскрснице на Карушама. Наш први циљ у акцији је излазак на асфалтни пут Добој - Теслић и узимање ове раскрснице.

Закључујемо да уз много ризика једино овдје се може поставити понтон и то уз демонстрирање подизања понтона и на Ушћу у циљу одвраћања пажње противника од овог мјеста.

Враћамо се до аута које смо са возачем оставили код школе у Макљеновцу удаљене преко пола километра. Успут процјењујемо све могуће ризике наредних борбених задатака. Простор који се мора савладати је узак, а раван; без икаквих природних заклона и заштита. Прилаз од школе до игралишта сеоским асфалтним путем страном која је сва у видокругу противника. Све ово и тенкови и пјешадија морају савладати у налету - муњевито. Свако споравање је кобно. Не могу се уводити већи састави на овако узак и отворен простор. Биће густо.

Долазимо до аута и спуштамо се сеоским асфалтним путем према раскрсници, на пут према Добоју. Тек што смо одмакли педесетак

1. март 2001. Видици

ИЗ РАТНЕ БИЉЕЖНИЦЕ: ПАМТИТИ ИЛИ ...

Понтон (2)

Пише: Борис Максимовић

метара - експлозија. Ауто се заноси, скоро се преврће. Ми у ауту падамо један по другом. Мук. Потом потпуковник са сједишта сувозача зове једног, другог, трећег. Јављамо се. Возач Милановић каже: "Изгледа да сам добио у ногу." Напуштамо ауто, излазимо у ноћ. Примјећујемо да је граната пала у јарак са наше лијеве стране, метар - два од аута. Ауто избушено, гуме исјечене. Са удаљености од тридесетак метара чујемо: "Санитет, санитет!"

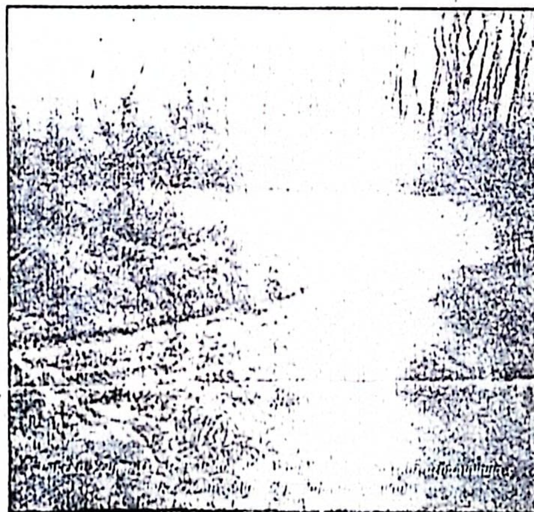
• Први дрвени понтон употријебили су Швеђани у тридесетогодишњем рату 1618 - 48. Холанђани у XVII в. уводе лаки понтон од гвозденог лима, а понтон од неколико дијелова први пут се користи у Пијемонту 1833. Аустрија је увела 1841 понтон типа *Birago* од предњака и средњака који је кориштен у неким армијама и у Другом свјетском рату.

Војни лексикон

Чујем: Зрно пушке десно. Потпуковник се простро по асфалту.

Не знам шта је с Марком.

Мене бацило на ограду с лијеве

стране.

(Сутрадан смо сазнали да су од исте гранате рањена два војна полицајца - капетан Продановић теже рањен у кук).

Трком се спуштамо до раскрснице пред Ушћем. Тек што смо ушли у раскрсницу чујемо како код Ушћа забрунда мотор нашег тенка или багера, а потом експлозија, ту, код нас.

Видим: Раде Ђукић испред мене пада.

Раде покушава да устане. Помажем му и питам је ли рањен. Каже: "Не знам." Гурам своју руку иза његовог врата низ леђа. Осјећам да је кожа мокра. Ноћ. Лижем свој длан - слано. Не знам је ли крв или зној.

Потом чујемо потпуковника:

- Трком напријед!

То као да нас освијести. Један за другим сјурисмо се пред бивши

ресторан "Коло - Коло". Док иза нас падају гранате сустиже нас ауто са капетаном Миљановићем. Нуди да нас повезе. У стари голф трпамо се сви и крећемо без фарова трасом бивше "ћириће" пруге. На неких стотињак метара, док иза нас одјекују експлозије, капетан покушава да се аутом пође на стари, дотрајао дрвени мост. Поће се предњим точковима. Осјетисмо да се ауто подом ослони на нешто и остасмо да висимо.

Опет трком којих 300 - 400 метара до ауто - базе и радионице "Добојпутева" гдје су смјештени понтоњерци. Јавља ми се Милан Маслић (из Подноља - то је онај момак што води КУД "Вучијак" с којим је име Вучијака пронио широм српских простора и ... Европе) и упита:

- Хоћемо ли успјети поставити понтон, а да не изгинемо?!

- Хоћемо, кажем.

Ујутро (20.3.) се у Команди на кратко сусретох са пуковником Лисицом:

- Ти, Стари, у ризике задатака које добијаш, немој да увлачиш моје најбоље официре (п.пуковника Ђукића - м.п.).

Не рекох му ништа.

"Као да ми остали нисмо битни," помислих, "као да смо отписани?!"

У слиједећем броју
Матузићи - дан први

Видици, 1. март 2001.

17

Slika 30. Izvorni dokument prethodno napisanog teksta iz časopisa "Vidici", mart 2001.

ИЗ РАТНЕ БИЉЕЖНИЦЕ: ПАМТИТИ ИЛИ ...

Пише: Борис Максимовић

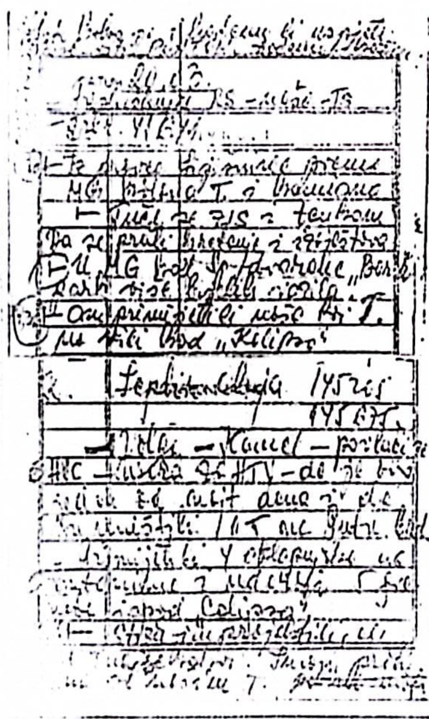
Матузићи - дан први

- **У току ноћи (19/20. март'93) понтоњерци Инжењеријског батаљона успјешно извршили борбени задатак. Понтонски мост на Усори код игралишта у Макљеновцу је постављен без наших губитака.**
- **Борбена акција према Матузићима може да почне.**

О самом току акције овом приликом напишћу само онолико колико сам био у прилици да пратим везано за задатке које сам извршавао тих дана

(20 - 22.март), а они су се састојали од организовања и координирања рада по [illegible]њентајним пословима, те преко [illegible] центра наше Команде у [illegible]боју обавјештајне податке хитно преносити командовању на истуреном командном мјесту (ИКМ).

Ред је да поменем момке у нашим Радио - извиђачким одјељењима и групама и на осматрачким тачкама који су даноноћно, стручно, савјесно и веома одговорно, свако у свом домену, прикупљали податке битне за нашу борбену акцију на Матузићима. Они су [illegible]

дешифровали садржаје порука и наредби.

Већ у раним часовима (20.3.) примили смо обавјештење из Теслића да и противник интезивно прислушкује наша радио - средства (ах, те мотороле и наша недисциплина на радио - везама!) па смо уступајући овај податак командовању упозорили на опрезност у кориштењу и на потребу појачаних мјера безбједности у радио везама

Наводим само дио података о активностима противника у току наше борбене акције на Матузићима:

9,20 часова. Колона тенкова и камиона у покрету из правца Лијешнице према Маглају.

9,36. Примијетили наша три тенка код ресторана "Calipso" на прилазу понтонском мосту.

9,50. Тенкови противника и нека колона теретних возила заустављени пред тунелом Сикола изнад Маглаја.

9,55 - 10,55. У Матузиће упућено пјешадијско појачање; пола на "плац" (вјероватно до елементаре), а пола према Шаркићевој викендици (изнад Каруша). Добиће три сандука муниције. Упозорени да се пребацују појединачно да не би били наша група мета. Наређено артиљерији и тенку изнад Матузића да туку по Добоју дио гдје је пословна зграда ЖГП (насеље Стадион).

Наши у Теслићу идентификовали противничке учеснике у радио везама "Лептир" и "Олуја", "Волга" - "Камел" на правцима Јелах - Витковци и Јелах - Матузићи.

Кроз разговор "Волге" и "Камела" сазнајемо да од Крџалине куће (Матузићи) противнички војници бјеже. Траже појачање како би пресјекли пут код ове куће. Појачање ће добити са правца Витковаца. Учесници "Волга" и "Камел" се [illegible].

Каруше: "Лептир - "Олуја" (фреквенције 145205 - 145675) примјетили наша четири оклопњака на понтону. [illegible] им пројектили, али не знају какви су.

11,00 - 12,00. Поставили "чеку" и чекају наш тенк. Гађају наш хеликоптер који је испалио ракету на Шибоше. Уочили хеликоптер из правца Пресларе - очекују наш десант у Матузиће.

"Лептир" - "Олуја": "Све се одвија по сценарију као и прошли пут (?) Спремни су и они ће почети.

Матузићи: Траже од ХВО Усора (Сивша) бестрзајни топ и добијају обавјештење да ХВО има "хране" за топ, али немају цијев и посаду.

Учесници , "Манго", "Крем" и "Јаблановп":

- Нападају све положаје.
- Само полако! Све се може узети до Кацића куће.
- Оклопни транспортер излази на асфалт. Припази!
- Јесу ли стигле МЕДЕ (интервентна јединица са Тешањке)? Упутите их као и ове истим правцем (Каруше)!
- Имаш два (тенка) на путу, на асфалту. Један је искочио из њих и трчи према милицијској кућици (раскршће).
- Готови су - носе мртве и рањене!
- Издржите! Стиже ОСА.

Гађају дио Добоја и наводе артиљеријску ватру. Иду у контранапад. Запазили наше хеликоптере, спремни да их руше, а затим да блокирају наше тенкове у близини раскрснице.

- Нека се поставе са стране, нека чека да га уништи!
- Окружили смо их. Не дамо им проћи, изаћи.
- Сада само полако!
- Има их испред милицијске кућице, гдје су борови. Све се концентрише у шпицу. Доле је све празно. Има их само мало у милицијској кућици. Остало [illegible]

Slika 31. Izvorni dokument prethodno napisanog teksta iz časopisa "Vidici", mart 2001.

ИЗ РАТНЕ БИЉЕЖНИЦЕ: ПАМТИТИ ИЛИ ...

Пише: Борис Максимовић

Матузићи - дан други и...

Јутру (21. марта '93) на основу [illegible] података у кратким [illegible] сусретима свако за себе [illegible] биљеже нашег неуспје[illegible] у борбеној акцији на Матузићима: погинуло 5 бораца (2 тенкиста, 2 из [illegible] бригаде и 1 војни полицајац Жељко Радичевић из Добоја), [illegible] преко 60 бораца од којих 41 [illegible] (Турајлија и Мађинов - теже).

[illegible] непријатељских радио веза [illegible] да су заробили наша два [illegible] и остали држе у окружењу.

[illegible] Ђурић са забринутим [illegible] рече да је јуче на [illegible] [illegible]

[illegible] један тенковско подјељење.

[illegible] Матузиће [illegible] помоћ у муницији.

По уласку потпуковника Ђурића и [illegible] Ђурића јуче у поподневним [illegible] на Матузићима стање - ХАОС. Наша војска неће напријед [illegible] ...

Из рано јутрус дешифрованог [illegible] потписаног шифром [illegible] сазнајемо:

"Граничарење ће потрајати дуже, [illegible] терен, будите спремни [illegible] у вашу војску борбу, јединице [illegible] муницијом, гранате чувајте, [illegible]"

[illegible] Ђурђе мост у Добоју и [illegible] ЖТП (код села Стадион).

[illegible] Наши осматрачи јавили да је [illegible] интензиван саобраћај на [illegible] Матузића преко села Осоје [illegible] из [illegible] око 15.00 одвозили [illegible] Тешањ, а јутрос је [illegible] у [illegible] и он је отишло према Матузићима.

[illegible] осматрачи обавијестили да је [illegible] према Матузићима (реон [illegible]) повећан промет возила [illegible] коту 522 источно од Добоја [illegible] села Костајнице и Сјетлина (код [illegible]) противник довезао [illegible] камионом и припрема положај [illegible] оруђе.

Закључујем да ће противник упорно бранити Матузиће.

Јелах - Њемачка).

Сикоћ из ХВО Усора (Свиша) мобителом послао извјештај за ХТВ у коме је истакнуто да је ово један од најтежих ратних дана и да су уништили један "четнички" тенк на Путниковом брду изнад Добоја.

У борбеној акцији на Матузићима од четвеот батаљона војне полиције Оперативне групе Добој у дејствима од 20.3. у 13.00 до 21.3. у 19.00 часова учествовало само 66 војних полицајаца од којих је 15 рањено међу којима и два командира чете.

Замјеник командира Четврте чете Батаљона војне полиције, Јово Вукелић, дана 21.3. (први дан прољећа) рањен по глави и грудима. Сав крвав, [illegible] који вагоном превезао око два километра до понтона и саопштио да се припрема опкољавање наших бораца који су узели противничке положаје на елементарци у Матузићима.

Од Батаљона војне полиције 21.3.1993. могло се рачунати само на 140 војника и то као резерву јер су се поједине чете без одобрења повукле у своја одредишта као што је учинила једна чета из Добоја и чета из Гешћа.

Из Извиђачка чета Оперативне групе Добој [illegible] свој [illegible] у овој [illegible] акцији. Био сам [illegible] ситуацији [illegible] ремонтерни [illegible] ове чете према борбеном задатку [illegible] командира чете потпоручника Марковића, стрпао му чин и бацио.

Овог дана је неко камионом довукао пиво и продавао га војницима на Ушћу - војска пијана ("Пијана глава не носи барјака" каже наш народ)

Рано ујутро 22.3. у Команди Оперативне групе сусрео сам капетана С.Новаковића, који се након два дана и

заробљена наша три тенка. Ено их и сада тамо офарбани подигнути на бетонско постоље. Противнику за сјећање на успјешну одбрану, а нама за опомену.

[illegible] је дуже било са [illegible] отпочела наша акција на Матузићима.

Концем марта ће године био је губок јуже снијег који се нагло отопио. Усора је набујала и на понтон нанијела "дрвље и камење", раскинуло га и одијела у Босну којом су одвојено отпловили чланци понтона. Неки су се насукали на обали у селу Врањак код Модриче.

Slika 32. Izvorni dokument prethodno napisanog teksta iz časopisa "Vidici", mart 2001.

8.

СВЕТЛИЋА И МАТУЗИЋИ

Али, да се вратимо војничком дијелу послова ОГ Добој. Моја опсесија, да баш опсесија, тих дана постала је Светлића, село које је постало главни пункт шверца и криминала. Ја сам раније размишљао да прво треба да ријешимо проблеме Тешња и Маглаја, да овладамо овим градовима, па да се тек тада позабавим проблемом Светлиће, Клокотнице и других мјеста у том рејону. Али, и обавештајни и безбједоносни разлози су налагали да се то прво рашчисти и да се Светлића стави под контролу ВРС. Тамо је, у почетку рата, резервни капетан ЈНА, Дурмић, формирао неке заједничке снаге састављене од Срба и муслимана и сам се ставио на чело тих снага, тог неког нашег "УНПРОФОР-а". У неколико наврата сам га позивао да дође у команду ОГ Добој, гарантовао му безбједност, али он или није хтио, или није смио – никако да се јави, да дође. Ја сам са њим одржавао везу преко одређених органа моје команде и поручио сам му, не поручио него наредио да извршава моја наређења, наређења команде ОГ Добој, као и команданти осталих јединица у нашој зони одговорности. Из поузданих извора сазнао сам да он прима таква или слична наређења и од непријатељских команди и игра неку своју, двоструку игру. Кад разговара са нашим официром, он је наш; кад разговара са усташама, он је њихов. Тако није могло даље – или са нама или против нас, па куд пукло да пукло. А пукнуће гдје буде тање, слабије. Извршили смо напад и ослободили Светлићу. Све смо ставили под нашу контролу. Ми смо о Светлићима знали доста, али не и све. Налазимо сандуке муниције и на њима цијену 1000 ДМ, сокове и другу робу произведену у Добоју, Теслићу и другим градовима Републике Српске. Шверцовало се, дакле на велико, свим и свачим. Продавана је и муниција онима против којих ратујемо. Гдје је ту памет, гдје је ту част, гдје је...? Муницију продавати противнику. Па то је ван свих моралних категорија, ван памети. Нашли смо и имена људи умјешаних у те нечасне радње, имена оних који би за њемачке марке продали и очев гроб. Спискове са тим именима доставили смо надлежним органима, Главном штабу, а преко њега и Врховној команди. Колико је мени познато, против тих лица, намјерно нећу да кажем-људи, нико ништа није подузео ни предузео. Једино сам ја, преко одређених органа, посмјењивао неке „милиционаре", али су они, одмах након мог одласка из Добоја, враћени на њихова „радна мјеста", са којих могу несметано да наставе „свој посао".

Следећа, нешто већа операција, требало је да буде она на Матузићима. Село Матузићи су стратегијски врло значајан локалитет. Одлучио сам да извршим форсирање ријека Босне и Усоре на самом ушћу Усоре у Босну, према самом селу Матузићима. Операција је била студиозно испланирана. Помоћне снаге су требале да нападну на више праваца, а главне снаге биле су усмјерене директно на Матузиће, одакле је стално артиљеријом угрожаван град Добој. Прецизном артиљеријском ватром и ватром из осталих борбених система који смо имали на располагању, разбили смо њихов систем одбране.

Под заштитом артиљеријске ватре, оклопна јединица је извршила прелаз преко Усоре (понтонског моста) у садејству са пешадијским јединицама. Тенкови су избили у с Мезутиће, али пјешадија је застала.

Следећи, одлучујући корак, нисмо направили, а требало је само мало, мало храбрости. Операција је због врло сложене опструкције пропала. Она

Slika 33. Izvadak iz knjige Lisica Slavko, Komandant po potrebi, Sombor, 1995.

се из нападне операције претворила у одбрамбену, што није био наш циљ. Једина утјеха могла се тражити у чињеници да су, за мјесец-два, ућуткани њихови напади из Матузића на Добој. За мене, та је операција пропала. И што је најтеже – пропала је операција, а ми нисмо изгубили битку. Војницима смо то све некако успјели да објаснимо, али вријеме није више било на нашој страни. Неке јединице нису стигле на вријеме у планиране рејоне и пропала је наша изванредна артиљеријска припрема, којом је, као што смо већ рекли, разбијен систем одбране Матузића. Кад смо кренули у ту операцију од чијег је исхода зависило колико ће бити миран и безбједан град Добој, актуелно руководство СДС и друге структуре општине Добој нису били у Добоју. Био сам блокирао град да бисмо спријечили жртве евентуалног артиљеријског напада зелених беретки, као одговор на нашу операцију, те у складу са статусом града као ратне зоне прогласио општу опасност. И умјесто да се састанемо и сви размотримо неуспјех операције и могуће послиједице, дио добојског руководства, који је био нека врста моје сталне опозиције пошто смо „комуњаре" прослављали су мој (наш) неуспјех у „Омникуму" и наздрављали један другоме у част мог неминовног пада:

– Сада је, ваљда, свима јасно да пуковник Лисица мора да падне. У то име – живјели.

И дан-данас се чудим како је тим људима био важнији мој пад, него пад Матузића са којих зелене беретке сваки час гранатирају њихов (и мој) Добој. То су они исти добојски руководиоци – „моћници" који су ме критиковали због ослобођења Светлића, чиме је прекинут шверцерски канал преко кога су се и они богатили. А то је била и веза за Матузиће. Оно што је требало да се ријеши у корист српског народа, њима није ишло у прилог и у том треба видјети коријен нашег неуспјеха на Матузићима, коријен и извор нашег зла. Нека неко и данас пита Добојлије шта су за њих Матузићи? Рак-рана не само Добоја, него и његове шире околине.

На састанку, који је одржан наредних дана, један од поменуте господе, слављеника-наздравичара из „Омникума" (који су прослављали мој пад), нећу да му помињем име јер не заслужује да „уђе у књигу", у њој се помињу, углавном, часна имена, јавно ме питао:

– Да ли сте ви нападали Матузиће да би опљачкали „Омникум"?

- Па добро, господине, одговорим му ја питањем, знаш ли ти колико кошта ова операција?

– Не знам.

– Да боме да не знаш. Не знаш ти, господине, ни оно што би морао да знаш. И гдје си био кад је операција почела?

– Ви сте поставили пунктове и нико није могао да уђе у Добој.

– А зашто си и куд си ишао из Добоја у часу кад је требало да почне једна значајна операција? Јеси ли и ти борац? Гдје си био?

Почео је нешто да петља, ишао код мајке, био тамо, овамо.

– Како си могао изговорити ту гадост. Ја са својим јединицама кренуо да опљачкам „Омникум". Гдје смо то и шта смо ја и моји борци пљачкали? Зар смо ми спали на тих 200 гајби пива, које се помињу? Знаш ли ти колико кошта један тенк – колико пола тог „Омникума". А да не говорим о осталим средствима, гранатама, гориву. То се, господине, у војсци Републике Српске све зна у динар. Зар ти, заиста, мислиш да треба заклати вола због килограма меса? Како те није срамота?

– Ја сам чуо да сте Ви то тако намјерно планирали да бисте опљачкали „Омникум". Истина, не Ви, него Ваши војници који су се нашли у тој зони.
– Од кога си ту глупост чуо? Ћути. Вјероватно сам од себе.

Slika 34. Izvadak iz knjige Lisica Slavko, Komandant po potrebi, Sombor, 1995.

Моји борци који су се нашли у тој зони попили су, потрошили, транспортовали неких 100-200 гајби пива по његовој процјени. Ја у том часу нисам знао ни гдје је пиво, ни где је „Омникум". Не знам ни сада гдје је „Омникум", то складиште, стовариште, шта ли је? Обилазио сам предузећа у зони одговорности ОГ Добој, али, прије свега, она која могу да покрену ратну производњу, предузећа која могу да одржавају ратну и другу технику. Интересовала су ме и предузећа која би откупила чауре, оштећена техничка средства и превезла их у СРЈ како бисмо за њих добили оно што је потребно једном команданту за вођење рата. За мене су у том часу били битни муниција, гориво, исправна борбена и друга техника, борбени морал и конзерве ако крећем у напад, односно течни оброк, нешто кашиком, што народ каже, ако смо у одбрани. Да не говорим о униформама, интендантској опреми и тд. Значи, моја је преокупација била јачање борбеног морала, јачање ВРС, моје ОГ. Свако треба да зна, то сада стављам црно на бијело, да сам се сав био претворио у једну једину мисао – напад, напад, побједа и слобода антифашистичког народа. Умјесто да се у Команди ОГ Добој бавимо само том мишљу, ми смо постали неки „центар за жалбе", притужбе због разних неправилности, због... У граду нема одређених органа, нема оних који су народу најпотребнији у оваквим временима (нема суда, правобранилаштва, нема...). Кад не знају куд ће, гдје ће – људи долазе у Команду ОГ. Ми нисмо могли да повјерујемо наводе њихових жалби, али сама чињеница да власт не функционише, већ је попримала забрињавајуће размјере. Руководства појединих структура цивилних власти просто су се утркивала у томе ко ће мене више да оцрни. Проглашавали су ме лудим, пијаним, неморалним, самовољним – како им је кад „одговарало". Они су сигурни да ће њихове притужбе стићи на одговарајуће мјесто, да ће неко повјеровати, да ће се њима вјеровати више него званичним извјештајима команданата ОГ. Мислио сам да „врховни командант" треба да вјерује својим командантима. Прије свих и прије свега њима. Мојим сам командантима бригада, батаљона, самосталних јединица увијек вјеровао. Ако неко нешто није извршио, зна се шта слиједи – казна, смјењивање. Ниси урадио то и то, ти мораш да идеш са тог положаја. Нема љутње, нема неспоразума. То је нешто што се само по себи подразумијева. Ми остајемо и даље пријатељи, али тражи се човјек, командант, који ће да правилно схвати идеју претпостављеног команданта и антифашистичке борбе да успјешно изврши задатак. Ово што ми радимо није приватни, него државни, народни посао.

На жалост, тако није било, ни приближно тако, у структурама цивилне власти. Мислио сам тада, а и сада тако мислим, из те наше неорганизованости, из тог нефункционисања цивилне власти, произашле су и произлазиће још бројне тешке посљедице. Неке, готово са страхом кажем, чак и катастрофалне.

Slika 35. Izvadak iz knjige Lisica Slavko, Komandant po potrebi, Sombor, 1995.

PRVO OBILJEŽAVANJE "BITKE NA KARUŠAMA"

Prvo obilježavanje "Bitke na Karušama" održano je 20.3.1996. godine u Domu kulture u Matuzićima.

Gospodine komandante, roditelji, supruge i djeco naših šehida, učesnici bitke, dragi saborci, poštovana gospodo, predstavnici IFOR-a, dragi gosti koristim ovu priliku da vas sve pozdravim i poselamim, te da vas pozovem da učenjem Fatihe ili na drugi način odamo počast svim šehidima - učesnicima "Bitke na Karušama" kao i svim šehidima koji dadoše život za ono što danas imamo.

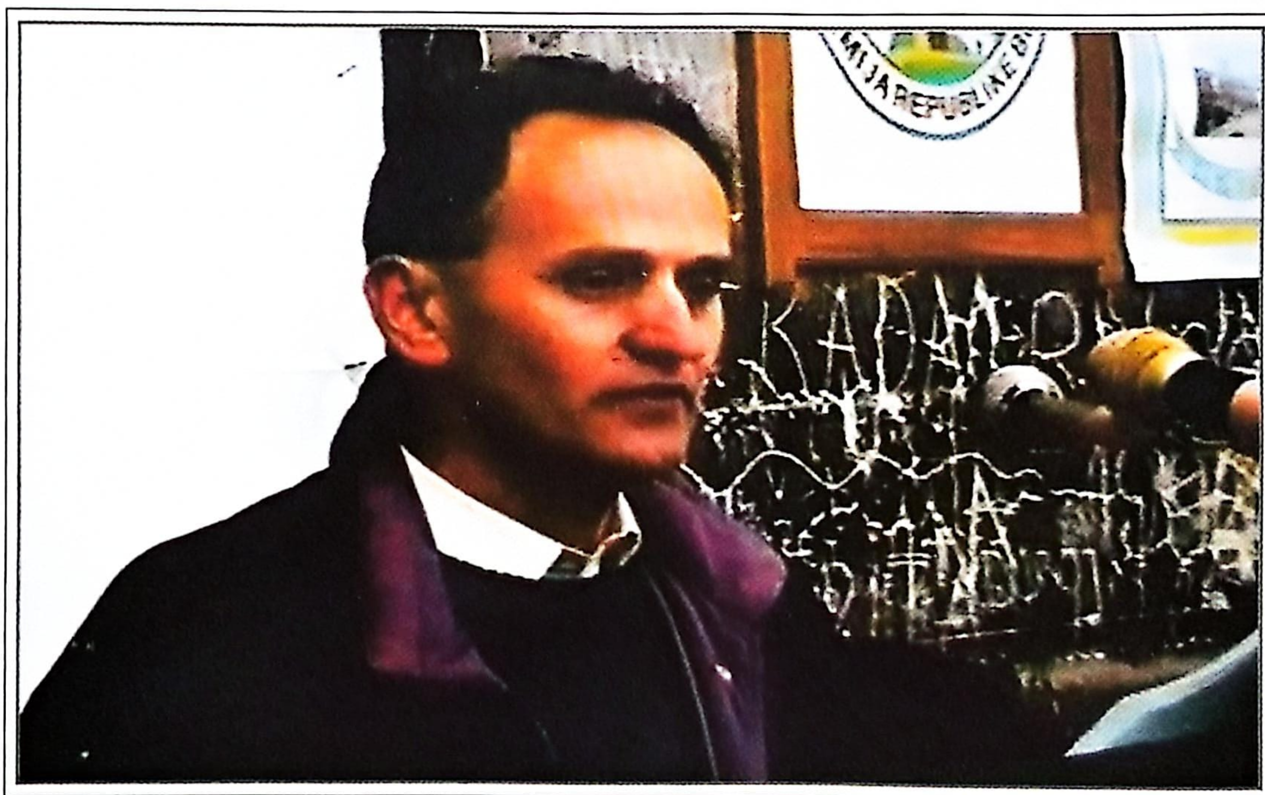
Slika 36. U porušenom Domu kulture Matuzići, marta 1996. godine, prvo obilježavanje i sjećanje na martovske dane 1993. uz prisustvo boraca, građana i učenika

Danas je 20. mart 1996. godine. Nalazimo se ovdje u nekada lijepom zdanju i ponosu ovog kraja naše Bosne, u Domu kulture. On danas ne izgleda lijepo, ali izgleda ponosito kao što smo ponosni svi ovdje što ga odbranismo od dušmana i

ostadosmo da živimo u našim Matuzićima, u našoj zemlji Bosni. Danas smo ovdje na času historije sa željom da obilježimo samo jedan segment naše herojske borbe protiv srpsko-crnogorskog agresora.

To je trogodišnjica "Bitke na Karušama".

Tri godine prohujaše kao vihor. Utihnule cijevi, a Karuše prkosne i danas svjedoče da su bile poprište žestoke bitke iz srca protiv čelika, života protiv smrti, pravde protiv zla. Kao vječni simboli pobjede ostadoše olupine tenkova i transportera, porušene i izgorjele kuće u koje se polahko useljava novi život. Legendarna "Bitka na Karušama" pohodila je mnoge TV ekrane, vrtila se u mnogim zemljama svijeta, jednom riječju ušla u nezaborav. Zasigurno spada u jednu od najvećih bitaka koje su se vodile u ovoj, krvlju natopljenoj, zemlji Bosni. Ona mora da uđe u udžbenike naših učenika, da svijetli generacijama kao oličenje hrabrosti, kao svijetla tekovina naše pravedne oslobodilačke borbe.

Slika 37. Mujo Avdić na prvom obilježavanju godišnjice "Bitke na Karušama", 21. marta 1996. godine

Generacije koje dolaze moraju znati da su Karuše bile "posljednja šansa" neprijatelju za osvajanje komunikacije Teslić - Doboj, odsijecanje Tešnja i Maglaja, pokušaj stvaranja novog koridora te uspostave linije na Vranduku kao krajnjeg cilja. Zato je ofanziva koja je u GŠ u Beogradu planirana dobila naziv "Posljednja šansa".

Planirali su je najbolji srpski generali, a pripremama i ofanzivom rukovodili i komandovali srpski oficiri koji su još prije, tenkovima, jurišali na goloruk narod Kupresa, Posavine i drugih krajeva naše Bosne.

Za "Bitku na Karušama" angažovane su elitne snage, a nadgradnju ovome davali su zlotvori kao što je Šešelj i drugi, koji su pratili izvođenje operacije, a nakon svega zajedno s Lisicom podvili rep.

Pukovnik Lisica u "Posljednjoj šansi" tražio je da s elitnim snagama pješadije, oklopno-mehanizovanim bataljonom (10 tenkova i 5 transportera) i jakim sredstvima podrške krene na glavni pravac napada na Karuše. Na sporednim pravcima napada (Vrtače i Kicelj) bile su angažovane također jake snage. Srpski generali koji su pripremali ofanzivu ispunili su sve zahtjeve Lisice, a on im zauzvrat obećao da će ih pozvati u Tešanj na kahvu na prvi dan Ramazanskog bajrama. Od srpskih dobrovoljaca te rumunskih i ruskih plaćenika obezbijedio je jake rezervne snage. Samo u Radničkoj ulici u Doboju imao je 20 tenkova spremnih za uvođenje u borbu.

Pripreme neprijatelja trajale su dugo i temeljito. Pripremanje i omekšavanje terena počelo je već prvih martovskih dana 1993. godine. Bošnjaci, muslimani koji su bili u neprijateljskim logorima širom Bosne svakodnevno su uređivali agresorske položaje za mnoga oruđa koja su trebala izbrisati Matuziće u prvom redu, a zatim i druga slobodna područja Doboja i Tešnja sa geografske karte i nadjenuti im neka nova imena. Neprijatelj je ostvario finiš priprema neposredno pred početak same ofanzive.

A kako je to sve teklo: U noći 18/19. mart 1993. godine vršena su intenzivna dejstva na prednji kraj odbrane naše 203. motorizovane brigade "Doboj-Bosna" s težištem na zonu odgovornosti Trećeg motorizovanog bataljona i dubinu naseljenih mjesta Matuzića, Mravića, Kraševa, Lepenice i drugih.

Petak, 19. mart je dan kada agresor koristi naše zarobljene civile i tehniku za pokušaj pravljenja platformi na rijeci Usori kod motela "Ušće". Ti zarobljeni civili ujedno su bili živi štit u fazi izrade pontonskog mosta.

Naši hrabri artiljerci uprkos neprekidnoj vatri neprijateljske artiljerije uspijevaju u toku dana da onemoguće sve aktivnosti na izgradnji pontonskog mosta. Naša procjena je bila da će nastaviti s radovima čim padne noć. Pojačali smo prednji kraj naše odbrane. Na liniji od lijeve obale rijeke Usore do Kuršuma su četiri voda Trećeg bataljona. Poslije ponoći uvodimo i interventni vod Petog bataljona. Pojačan je kompletan prednji kraj odbrane 203. motorizovane brigade. U toku noći neprijatelj pod artiljerijskom vatrom drži sve komunikacije u z/o OG-7 JUG. U isto vrijeme intenzivno radi na skidanju minskih polja te uspijeva da napravi pontonski most na rijeci Usori u rejonu stadiona u Makljenovcu. U našoj brigadi uvedene su mjere pune b/g, jer se očekivao napad na više pravaca, a isto je uvedeno i u susjednim jedinicama.

Većina starješina, tada Trećeg bataljona kao i naše brigade, tu noć provode s borcima na liniji. Neprijateljsko granatiranje ne prestaje. S jutrom se ono još više

pojačava. Mi čekamo. Najedanput Allah dž.š. nam podari sreću. Nestade magle. Ova bitka završit će se kao i ona na Bedru, kada je sreću i dar Allah dž.š. podario Muhammedu a.s. i njegova vojska izvojeva pobjedu. Agresorska pješadija drsko u koloni po jedan pored lijeve obale bankine iz pravca Ušća ide prema Karušama. Allahov dar koriste naši artiljerci koji ih uočavaju i preciznim pogocima ih zaustavljaju. Veliki broj mrtvih i ranjenih neprijateljskih vojnika već leži u poljima.

Heroji Karuša čekaju neprijateljske tenkove. Oni u koloni iz pravca Doboja idu ka Vili. Deset tenkova i pet transportera s još pet tenkova podrške i veliki broj drugih oruđa. Teški haubički, tenkovski, minobacački i drugi projektili padaju na svaki kvadratni metar.

Napad je počeo u znaku oprobanog recepta pukovnika Lisice: probijanje oklopom, a onda brzo uvođenje žive sile. Očito na samom početku je greška. Neprijateljska živa sila je već desetkovana. Ništa bolje ne prolazi ni njihov oklop. Već prvi tenk biva pogođen. Počinje grčevita borba. Naši hrabri momci zaustavljaju prvi nalet tenkova i transportera. Vodi se bliska protivoklopna borba na samom špicu Karuša. U isto vrijeme nebo i zemlja gore na sve strane. Osim aviona neprijatelj je upotrebio sva moguća sredstva: PAM-ovi, PAT-ovi, minobacači svih kalibara, haubice 105-205 mm, višecjevni bacači raketa, a kao šlag koriste helikoptere koji iz rejona Pridjela i Ševarlija u više od 50 navrata raketiraju ciljeve. Cilj im je bio uništiti sve što pripada našem narodu, nanijeti što više zla, stvoriti paniku među stanovništvom i pokrenuti ga kako bi na taj način uspio pokolebati naše odbrambene redove.

No stanovništvo se hrabro drži i ne hvata ih panika. Znaju da ispred sebe imaju svoje heroje. Bitka se nastavlja ništa manjom žestinom. Naši borci preciznim pogocima unose pometnju među neprijateljske horde. Na pojedinim mjestima vodi se bitka prsa u prsa. Ponestaje mts-a, prije svega sredstava za POB. Naši momci buše pancire razularenih, drogiranih Ozrenaca, te ruskih i rumunskih plaćenika.

Agresorski vojnici ne odustaju. Uvode nove tenkove i oklopne transportere, odvlače mrtve i ranjene, a snage u rezervi tjeraju u napad. Zbog nedostatka u prvom redu POS-a, naši borci provlače se 150-200 m na rezervne uređene položaje. Stiže i prvo pojačanje borcima Trećeg, Četvrtog i Petog bataljona, te PDV štaba TO Doboj. Teško ga je uvesti u borbu, ali uspijevamo. Stiže i prva pomoć u mts-u: 6 zolja za 6 tenkova, a tenkova ima mnogo više. Najhrabriji, među kojima moramo izdvojiti Suada Muratović Sučeta i Nahida Osmanbegović Nahka, uzimaju zolje i kreću pravo na tenkove. Ginu od neprijateljskih sijača smrti. To gledamo svojim očima i njima mrtvima se zaklinjemo da neprijatelji neće proći. I nisu prošli. Bliži se noć. Na Karušama je već "groblje tenkova".

Sve komunikacije, kao i cijeli prostor Matuzića izložen je neprekidnoj artiljerijskoj kanonadi. Sanitetska služba funkcioniše besprijekorno, ukazujući pravovre-

menu pomoć ranjenicima. Civilno stanovništvo priskače u pomoć na svakom mjestu. Među njima nema ni jednog ranjenog ni poginulog.

Dejstvo naših artiljeraca – minobacačlija je takvo da neprijatelja dovodi do ludila. Svojim preciznim pogocima nadopunjuju rezultate naših hrabrih boraca. Dolazi sumrak, a bitka lagano jenjava. Neprijatelj ne smije dalje. Nastavit će naredni dan 20. marta. Noć imaju da prebroje svoje mrtve, izvuku oštećene i uništene tenkove i uvedu nove snage. Sve su to radili uz jaču artiljerijsku podršku.

Komanda 203. motorizovane brigade i komanda OG-7 JUG preduzimaju određene mjere i povlače prave poteze. U borbu se uvode svježe snage iz sastava samostalnog bataljona Tešanjka, 204. bbr te manjih dijelova (1 protivoklopno odjeljenje) 110. brigade HVO Usora, koje je ostalo u rezervi.

Tenkovi koje su ljuti Pousorci kao i drugi borci OG-7 JUG prethodno zarobili, već su u funkciji kao i ostala sredstva i oruđa naših susjednih jedinica. Stiže i TOP 12 od HVO-a. Sada smo se mogli nositi ravnopravno s neprijateljem. I dalje je omjer snaga u tehnici 10:1 u korist četnika, ali taj omjer u pješadiji je u našu korist. Na Karušama je sve u dimu i plamenu. Neprijatelj se više ne usuđuje uvoditi nove tenkove i transportere.

Bliži se druga noć. Ona sa sobom ne nosi nikakvu neizvjesnost. Agresor je koristi da što više izvuku uništenog i oštećenog oklopa. U tome uveliko uspijevaju. Ono što nisu uspjeli izvući okreću cijevi u pravcu svojih položaja, da bi svom prevarenom narodu mogli slikom pokazati kako smo ih mi napali, a oni nas dočekali.

Mi smo noć iskoristili i pripremili se da u jutarnjim satima dovršimo odlično obavljen posao. Razradili smo taktiku, odredili grupe, a kao kuriozitet treba napomenuti da se kao trake za obilježavanje koriste komadi ćebadi. Sve je bilo spremno za čišćenje terena. Čeka se svitanje. Većina starješina je na prvoj liniji među borcima. Kreće završna akcija čišćenja Karuša. Čisti se kuća po kuća, strogo koordinirano. Diverzanti Matuzića vode momke samostalnog bataljona Tešanjka, Teslićane i druge, koji su spremni da odrade svoj posao onako kako samo to oni znaju. Izlaze na cestu smrti, a jedan od naših starješina reče: "Nama dolazi Ramazanski bajram, a za Lisicu i njegovu razularenu bandu ovo je bio Kurban-bajram." Umjesto da pije kahvu u Tešnju u čemu ga spriječiše heroji Karuša, on sada kao prijevremeno penzionisani srpski profesionalac razmišlja o putu u Hag. Vjerujemo da će tamo popiti kahvu, ali u Tešnju neće nikada.

I dok naši borci izvlače zarobljeni mts, agresorski vojnici gađaju svoje tenkove koje su morali ostaviti na Karušama, to snimaju i na svojim tvornicama laži, lažu svoj narod kako je to bio naš napad i kako su ga oni uspješno odbili. U isto vrijeme Doboj i Banja Luka šalju pozive u eter – "vape" za krvlju i krvnom plazmom. Za to vrijeme TV snimci – "Istina o Bitki na Karušama" obilaze svijet. Čestitke stižu sa

svih strana. Skupljaju se informacije o uspjesima naših branilaca s drugih poprišta z/o OG-7 JUG.

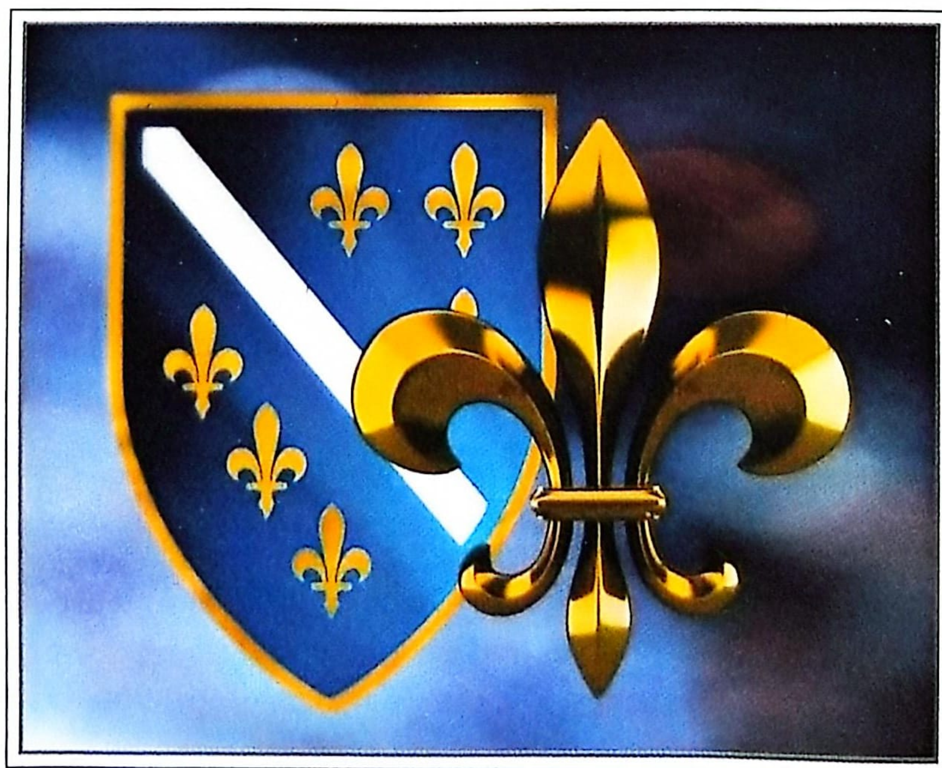
Odbranjen je i Teočak, kao i druga područja naše Bosne. Ipak slika s Karuša je na prvom mjestu u svim udarnim terminima. Imali smo razloga za veliko slavlje, ali i za tugu i bol za žrtvama koje su bile neminovne u ovoj velikoj bitki.

Šest naših saboraca, šest heroja je izgubilo život u toj martovskoj "Bitki na Karušama".

To su:

1. Muratović Suad - Suče - iz Matuzića, pripadnik Trećeg bataljona
2. Osmanbegović Nahid - Nahko - iz Ševarlija, pripadnik Četvrtog bataljona
3. Aličić Smajo - Rođak - iz Matuzića, pripadnik Trećeg bataljona
4. Husić Amil - iz Pridjela, pripadnik Četvrtog bataljona
5. Muratović Sejad - iz Matuzića, pripadnik Trećeg bataljona
6. Smailović Meho - Oskar - iz Teslića, pripadnik 204. brdske brigade Teslić

Trojica od ovih 6 heroja dobitnici su najvišeg priznanja "Zlatni ljiljan", a to su: Muratović Suad Suče, Smajlović Meho Oskar i Osmanbegović Nahid Nahko. Život su svoj izgubili u jurišu na neprijateljske tenkove i dali najveći doprinos za, do tada, najveći poraz neprijatelja, čiji su gubici za nekoliko desetina veći. Zasigurno se zna da su neprijateljski vojnici pored uništenih 8 tenkova i 3 transportera imali i znatan broj poginulih i ranjenih. Karuše su uveliko doprinijele da z/o OG-7 JUG dobije naziv "zona sumraka" za tenkove i agresora.

Slika 38. Uvijek se moramo sjećati najhrabrijih boraca - "Zlatnih ljiljana"

Ovo nikada ne smijemo zaboraviti, kao što ne smijemo zaboraviti ni sve poginule naše borce i teške invalide. Briga za njih mora biti naš zavjet i naša trajna obaveza. Oni su dali najviše kada je trebalo. Dali su svoje živote, dali su svoje dijelove tijela. Mi nemamo pravo to zaboraviti, a Allahova kazna je najveća i najteža kazna. On je kaznio Srbe koji izgubiše "Bitku na Karušama", izgubiše ovaj rat, a nagradio nas koji odbranismo zemlju Bosnu i ostadosmo u njoj da živimo.

Tri godine prođoše od ove legendarne bitke. One predstavljaju takvu vremensku distancu, nakon koje se mogu praviti analize o uslovima, planiranju, toku ove bitke koja će zasigurno imati svoje posebno mjesto u školskim, ali i vojnim udžbenicima.

Mogu se izvući najbitniji zaključci:

- na djelu se pokazalo da srce, razum i borba za slobodu nemaju prepreka,
- "Bitka na Karušama" predstavljala je prekretnicu rata na ovim prostorima,
- raspršila je sve iluzije kod agresora o stvaranju granica na Vranduku, te porobljavanju ovog herojskog kraja,
- stečeno je takvo iskustvo koje je bilo jedan od presudnih faktora kod naših boraca u daljem toku rata,
- ostvareno je jedinstvo naroda i vojske, a ono je značilo put prema pobjedi i slobodi, a svi šabloni po kojima je neprijatelj ratovao, pali su u vodu,
- Karuše ostaju da svijetle generacijama, da predstavljaju trajno vrelo nadahnuća i sinonim slobode.
- Dejtonskim sporazumom otvorena je nova stranica historije, okončan je rat, a ovo mjesto kao i brojna druga mjesta u našoj Republici moraju ostati velikim slovima urezano kao kamen temeljac za novi život.

Matuzići, 20.3.1996.

Vaš komandant *Mujo Avdić*

"SJEĆANJE NA KARUŠE I MART 1993."

Neki od učesnika okruglog stola na temu "Sjećanje na Karuše i mart 1993.", održanog dana 20.3.2010. godine.

JEDINSTVENA ORGANIZACIJA BORACA
" UNIJA VETERANA " DOBOJ JUG

O R G A N I Z U J E

OKRUGLI STO

TEMA: "SJEĆANJE NA KARUŠE I MART 1993."

Vas kao sudionika bitke na Karušama POZIVAMO da dana 20.03.2010. (subota) u 12,00 h dođete u salu općine Doboj Jug i da aktivno uzmete učešće u okruglom stolu.

Molimo Vas da svoje sjećanje i izlaganje pripremite u pisanoj ili elektronskoj verziji, a ukoliko želite uzeti učešća u usmenom izlaganju da se ograničite u vrijeme od deset minuta.

Vaše sjećanje na KARUŠE i MART 1993. godine poslužit će nam da generacijama i Državi Bosni i Hercegovini ostavimo istinu o onome što se desilo.

Poslije okruglog stola planirano je druženje sa učesnicima bitke u velikoj sali općine Doboj Jug.

Očekujemo Vaš dolazak i aktivno učešće u planiranim aktivnostima.

ORGANIZATOR

Slika 39. Poziv za okrugli sto 20.3.2010. na temu "Bitka na Karušama"

Izlaganje Mustafe Cerovca

Pozdravljam i selamim sve prisutne.

Pokušaj "Unije veterana" Doboj Jug da ožive sjećanja na Karuše i mart 1993. godine smatram dobrom idejom i istu svesrdno podržavam.

Ovo pitanje smatram bitnim i značajnim iz slijedećih razloga:

- prije svega radi pouke i podstreka mladim generacijama da ih ne zadesi sudbina rata ili u najmanju ruku da ga isti svim sredstvima i svim snagama predupređuju,
- radi duga prema poginulim borcima i njihovim porodicama, ratnim vojnim invalidima, pripadnicima Armije RBiH i svim drugim koji su na bilo koji način učestvovali u odbrani BiH,
- da ne dozvolimo da neko prekraja historiju i daje ocjene koje će služiti u dnevno-političke svrhe, svrhe potenciranja ili protežiranja kako pojedinaca tako i jedinica, zanemarujući stvarnu istinu koja je samo jedna.

Slika 40. Dobitnik priznanja komandant OG-7 JUG Armije RBIH, Mustafa Cerovac, prilikom obilježavanja pete godišnjice "Bitke na Karušama"

Govoreći na ovu temu želio bih dati kraći osvrt na:

- faktore koji su uticali na uspješno vođenje borbenih dejstava odnosno uspješnu odbranu teritorije,
- neke karakteristike borbenih dejstava iz posmatranog perioda,
- uslovima koji su prethodili "Bitki na Karušama",
- značaj "Bitke na Karušama".

Kada su u pitanju faktori koji su uticali na uspješno vođenje borbenih dejstava i uspješnu odbranu želio bih da istaknem osnovne:

- želja naroda ovog kraja da ostane svoj na svome,
- blagovremeno formiranje vojnih formacija brigada, operativne grupe kao jake i stabilne vojne organizacije,
- dobro organizovana namjenska proizvodnja,
- jedinstvo naroda, Armije RBiH i vlasti,
- dobri odnosi bošnjačkog i hrvatskog naroda i drugih koji su ostali da brane ovaj kraj i BiH,
- oslonac na vlastite materijalne i kadrovske mogućnosti,
- dobri odnosi unutar starješinskog kadra i vojnika sa velikim stepenom međusobnog povjerenja i uvažavanja.

Smatram da neke karakteristike borbenih dejstava iz posmatranog perioda treba posebno izdvojiti i naglasiti:

- da se radilo o odbrambenom borbenom dejstvu,
- da su sva borbena dejstva vođena zajedničkim snagama OG-7 JUG,
- da se radi o borbenom dejstvu koje predstavlja dio zajedničkih dejstava Armije BiH.

Posebno naglašavam da:

- nema nijedne značajnije borbene aktivnosti koju je vodila isključivo jedna jedinica, moglo je to biti samo u početnoj fazi borbenih dejstava i u početnoj inicijativi,
- nijedna naša sredina nije mogla sama da vodi borbena dejstva niti se mogla sama odbraniti, tako da treba izbiti iz glava bilo kakvo razmišljanje da se neko sam branio, oslobodio, a pogotovo da neko nekoga nije htio da brani odnosno oslobađa,
- moramo shvatiti da su naša borbena dejstva predstavljala dio zajedničkih borbenih dejstava Armije Republike Bosne i Hercegovine.

"Bitki na Karušama" prethodile su slijedeće aktivnosti naših jedinica:

1. Opsada grada Maglaja i Tešnja u periodu od 21.9.1992. do 30.11.1992. godine

- Ofanziva neprijatelja je počela 21.9.1992. godine istovremenim napadom na grad Maglaj i Crni Vrh, s ciljem zauzimanja grada Maglaja i presijecanja komunikacija Prnjavor – Novi Šeher i završila se bitkom na Kominu, sa stalnim atakom na linije odbrane 203. mtbr.

2. Ovaj period karakteriše pokušaj neprijatelja da zauzme slobodne teritorije Tešnja, Maglaja, Teslića i Doboja, te ovlada komunikacijom Doboj – Teslić i Prnjavor – Novi Šeher sa stalnim atakovanjem na oslonce ovih komunikacija Križ, Crni Vrh, Kalošević i Karuše.

3. U ovim borbenim dejstvima naših jedinica

- neprijatelju su naneseni ogromni gubici u živoj sili i tehnici,
- učvršćene linije odbrane,
- spriječeno osvajanje komunikacije Tešanj-Novi Šeher i komunikacije Doboj-Teslić,
- spriječeno stavljanje teritorija u okruženje.

4. Formiranje brigada, od Prve tešanjske brigade, kasnije 202. viteške brdske brigade i 110. HVO Usora u 1992. godini, a zatim početkom 1993. godine 201. brdske brigade Maglaj, 203. motorizovane brigade Doboj, 204. brigade Teslić, 207. brdske brigade Pousorske ljute i OG-7 JUG .

U takvim uslovima smo dočekali agresorsku ofanzivu na Karušama i Planjama.

O samoj bitki mnogo je rečeno nemam namjeru neke stvari ponavljati, ali želim istaći slijedeće:

- iskorišteni su obavještajni podaci 203. motorizovane brigade (izgradnja pontonskog mosta, grupisanje snaga i tehnike u Doboju i Tesliću), izvršene pripreme novih jedinica za odbranu,
- 203. mtbr je preuzela osnovni teret prvog dana borbenih dejstava,
- neprijatelj je u prvom danu borbe djelimično ovladao prvom linijom naše odbrane u rejonu Karuša,
- u noći između 20/21. marta 1993. godine snage agresora u rejonu Karuša pokrivene su vatrom iz svih raspoloživih sredstava (haubica 122 mm), te izvršeno je pregrupisavanje naših snaga 202, 204, 207. i 110. HVO brigade i samostalnog bataljona Tešanjka, ali i sredstava na tom pravcu (tenkovi, protivoklopna sredstva i druga sredstva),
- združenim snagama OG-7 JUG neprijatelju su naneseni ogromni gubici u živoj sili i tehnici i neprijatelj je vraćen na početne položaje.

Slika 41. S jedne od godišnjica obilježavanja "Bitke na Karušama"

Bitka na Ušću spada u jednu od najvećih bitaka ovog kraja, kako sa stanovišta učešća snaga i sredstava naših snaga tako i sa stanovišta nanesenih gubitaka neprijatelja u živoj sili i tehnici. Ona predstavlja bitku svih jedinica OG-7 JUG i naroda ovog kraja bez obzira na općinsku i nacionalnu pripadnost. Ova bitka je jedna od presudnih bitaka za odbranu ovog kraja, a samim tim i države BiH.

Bitka na Ušću predstavlja prekretnicu u odbrani ovog kraja i daljnjem razvoju borbenih dejstava, do kraja rata. Ovom bitkom srušene su sve nade neprijatelja da okupira ovaj kraj. Iz ove bitke naše snage su izašle snažnije i jedinstvenije.

Konačno su srušene iluzije pojedinaca da odbranu treba zasebno posmatrati u okviru svake općine i odvojeno jedan narod u odnosu na druge koji žive na ovom prostoru. Ovu bitku ne treba zaboraviti, kao ni poginule borce, porodice poginulih boraca, ratne vojne invalide i druge učesnike.

Za slamanje neprijateljske ofanzive na Karušama trebamo prije svega biti zahvalni poginulim borcima, šehidima, ratnim vojnim invalidima, svim pripadnicima, prije svega 203, 202, 204, 207. i 110. HVO i Samostalnog bataljona Tešanjka, radnicima "Ratne bolnice", i "Pobjede", ali i radnicima drugih firmi koji su pod kišom granata održavali proizvodnju za potrebe odbrane BiH.

Hvala,

Doboj Jug, 20.3.2010. godine

Mustafa Cerovac

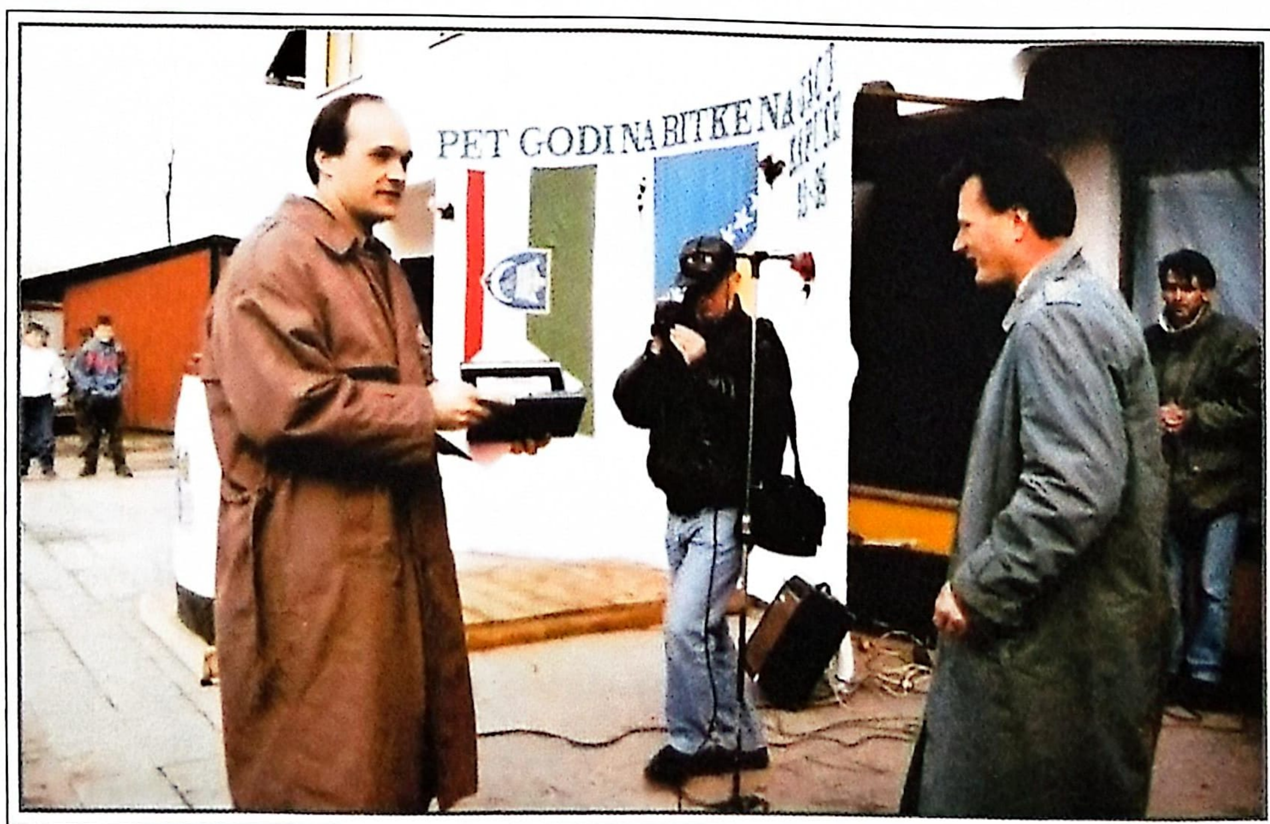
Izlaganje Osmana Hopića

Poštovani saborci, gospodo,

Kao sudionik "Bitke na Karušama", a u to vrijeme po formiranju 203. mtbr "Doboj-Bosna", nalazio sam se na dužnosti PK-a za obavještajne poslove, i danas ću na ovom okruglom stolu govoriti o neprijatelju koji je bio ispred naše brigade.

Dozvolite mi da kažem nekoliko općih činjenica koje svi znamo:

1. Miloševićev režim i JNA načinili su plan tzv. "RAM" u kojem je bilo predviđeno da BiH bude pokorena za 4 mjeseca. Svako probijanje tog plana za neprijatelja bio je neuspjeh.
2. Poznate su nam činjenice da je neprijatelj u mts-u bio stotine puta nadmoćniji od naše Armije RBiH.
3. Poznati su nam politički motivi Srba kao eksponenata Miloševićevog režima da sebi naprave državu.

Slika 42. Starješina Osman Hopić dodjeljuje priznanje Izudinu Ahmetliću, borcu, a sada uzornom privredniku, povodom obilježavanja pete godišnjice "Bitke na Karušama"

Položaj neprijatelja

Ispred naše 203. mtbr "Doboj-Bosna" neprijatelj je posjedao l/o (lijeva obala rijeke Usora):

- Vila-Buljubašića glavica - Putnikovo brdo - Razbjenjak (Prva dobojska brigada)
- l/o (desna obala rijeke Bosna) Pridjel, Ševarlije, Potočani (Prva ozrenska brigada)

Pošto je l/o Vila - Putnikovo brdo bila prva odbrambena linija od Save, neprijatelj je postavio tri odbrambene linije i fortifikacijski ih uredio, osiguravši ih mješovitim minskim poljima. Također je postavio i otporne tačke s tenkovima i BsT-ovima na Vili, Londži i Buljubašića glavici.

Po dubini, u rejonima Putnikovog brda i Miljkovca minobacačke baterije 82 i 120 mm, u rejonu S. Stanovi stalno je djelovala H 105 mm, a iz rejona Rudanke H 122 mm. Pokretni VBR 127 mm djelovao je po potrebi. Snajperisti su imali svoje zadatke i uglavnom su bili stalno prisutni.

U ispomoć ovom ratištu stizale su razne jedinice kao što su: Krnjinska brigada, Prva banjalučka i specijalne jedinice s Vučjaka, jedinice novosadskog i užičkog korpusa, kao i razni strani dobrovoljci te elitne jedinice policije.

L/o - desna obala rijeke Bosne, neprijatelj je posjedao po otpornim tačkama kao što su: Ašlamice - T84, Mehinovići - T55, drobilica, brovinzi i PAT-ovi, Dvorine – snajperi i obezbjeđenje minskim poljima. U kasarni Ševarlije stalno je bilo prisutno oko dva voda, a po potrebi i više. I na ovoj l/o imao je dvije minobacačke baterije u rejonu Ašlamica i rejonu Leta. Rejon Ivanovići na Ozrenu H 122 mm. Neprijatelj je uglavnom raspolagao neograničenim količinama municije svih vrsta.

Za komandu 203. mtbr snaga neprijatelja i sastav u potpunosti je bio poznat. Obavještajnom situacijom neprijatelja smo ovladali i blagovremeno prosljeđivali kako prema nižim jedinicama, tako i prema pretpostavljenoj komandi korpusa.

Kao što se vidi l/o neprijatelja u z/o OG-7 JUG bile su najteže za 203. mtbr "Doboj-Bosna".

Zašto se neprijatelj odlučio da pokrene ofanzivu na Karušama nakon 11 mjeseci rata?

Za ovu prezentaciju i sjećanje koristio sam svoje ratne bilježnice, ratne bilježnice PK-a za obavještajne poslove OG Doboj Borisa Maksimovića, koji je u glasniku "Vidici" od marta 2001. godine pisao o "Bitki na Karušama" pod naslovom "Ovako je bilo" u 7 nastavaka, koje posjedujem kao prilog ovog mog izvještaja, pa ću neke podatke citirati iz ovog glasnika.

1. Neprijatelj je u to vrijeme na većini ratišta u BiH trpio ogromne gubitke u ž/s i tehnici, a samo nekoliko sedmica prije pretrpio je i težak poraz u Gradačcu. Tijesno grlo (uklješten između naših snaga OG-7 JUG i OG-2 Doboj Istok svega oko 6 kilometara) neprijatelj je htio da razmakne l/o, jer mu je l/o na OG-2 bila još mirna.
2. Postavljeni komandant pukovnik Slavko Lisica na čelu OG Doboj želio je pobjedu po isprobanom metodu kao na kupreškom i posavskom ratištu, tenkovskim jedinicama.
3. Izabrao je trenutak našeg vojnog prestrojavanja iz TO u brigade i OG kao viši nivo RiK-a. Poznati su im bili i podaci da se i politika umiješala oko postavljanja komandanta 203. mtbr "Doboj-Bosna", kao i komandanta OG-7 JUG.

Pripremajući se za ovu ofanzivu pukovnik Lisica je 15.3.1993. godine u S. Stanarima na "Srpskom radio Doboju" govorio u svjetlu podizanja morala kod stanovništva i svojih boraca, citiram: "Želim predaju teritorija od muslimana da spojim Doboj, Maglaj, Zavidoviće i Teslić" – prijetećim geslom – "ko ne stavi pušku pored noge, stavit će mu on glavu".

16.3.1993. Oko dva sata poslije pola noći primam podatak od našeg izvora, citiram: "Prema vama se kreću crni oblaci." Dešifrujući dalje podatke saznajemo da se u remontnoj radionici Dobojputeva, Radničkoj ulici (Usora) te remontnoj radionici Bosna expresa nalazi oko tridesetak tenkova i deset oklopnih transportera. Moram priznati da smo ove podatke uzeli s rezervom, i nismo ih dalje spuštali na niže nivoe, a kamoli na više. Napad je bio očigledan, glavni pravac Karuše, pomoćni Križ.

Cilj ove ofanzive koju je iznio u glasilu "Vidici" PK za obavještajne poslove Boris Maksimović pod naslovom "Ovako je bilo" od 12.4.2001. godine, citiram: "Da se neprijatelj odbaci što dalje u dubinu prema Tešnju i Maglaju iz razloga što je s okolnih visina iznad Matuzića kontrolisao Doboj artiljerijskom i tenkovskom vatrom, ubijao civile često u stanovima i na ulicama i čitave porodice, razarao grad, uglavnom stambene objekte i objekte koji nisu bili u vojnoj funkciji."

18.3. Neprijatelj počinje s radovima na rampi za ponton pored srušenog mosta na ušću rijeke Usore u rijeku Bosnu. Uvodi građevinske mašine na kojima rade Bošnjaci iz Doboja. U ovoj namjeri su bili spriječeni, međutim, ovo je bila samo simulacija za stvarno postavljanje pontona kod stadiona u Makljenovcu, koji će biti i postavljen noću 19/20. mart. Prvi tenk je već bio u 08:45 sati na pontonu. Sedam tenkova i tri oklopna transportera bila su u prvom satu ofanzive.

Neprijatelj je u cijeloj z/o OG-7 JUG simulirao napade radi vezivanja naših snaga. Cijelo vrijeme napada vršio je artiljerijska dejstva po našoj prvoj l/o tako i po

dubini, uključivši i helikoptere MI 8 iz rejona Tumare na Ozrenu gađajući naše linije raketama tipa maljutka vazduh-zemlja.

Za dva dana borbi neprijatelj je ispalio na naše l/o oko 20.000 projektila raznih kalibara. Pješadiju je uvodio iza tenkova, uglavnom jačine jednog odjeljenja. U rejonu Karuša na tako malom prostoru oko jedne čete, a iz iskaza Maksimovića ("Vidici") bilo je spremno 140 policijaca VP-e.

Poslije prvog dana borbe neprijatelj je pretrpio ogromne gubitke u ž/s i tehnici "tako da su se kompletne jedinice povlačile bez naredbe" - citat iz "Vidika".

Drugi dan borbe. Po uvidu potpukovnika Đukića i kapetana Đukića "jučer u popodnevnim satima na Matuzićima stanje "nikakvo". Naša vojska neće naprijed, opšta apatija i nezadovoljstvo. Neprijatelji (našim snagama stalno pristiže pomoć u pješadiji, opaska) ušli u naš sistem veze". Također cijelo vrijeme borbi i mi smo bili u sistemu veze neprijatelja, što se vidi i iz ovih dokumenata. U popodnevnim satima drugog dana borbe u Doboj je došao i Šešelj, koji se obratio na "Srpskom radiju", a pozivali su i dobrovoljne davaoce krvi, što se moglo zaključiti da se radi o teškim gubicima.

Slika 43. Starješine 203. brigade otkrivaju spomen ploču: Selim Škiljo, Mujo Avdić, Sabit ef. Šiljić i Osman Hopić

Slika 44. Lepenica, otkrivanje spomen-ploče "203. brigadi Armije RBiH"

Iz svih ovih podataka koji su izneseni i cilja ove ofanzive na Karušama, možemo zaključiti slijedeće:

- Potpuni fijasko pukovnika Lisice kao komandanta OG-Doboj, slomljena kičma neprijatelja koji se do kraja rata nije oporavio i nikada više nije pokušao napasti l/o 203. mtbr "Doboj-Bosna", nego je prešao u potpunu defanzivu i samo je čuvao svoje l/o. Nakon mjesec dana okrenuo se prema OG-2 i uspio odbaciti naše snage za oko 3 km po dubini.

Svi ovi podaci koji su izneseni i dokumenti, koje posjedujemo o "Bitki na Karušama", su istiniti i tačni i mogu poslužiti kao svjedok jednog vremena agresije na našu zemlju, a koji će biti na raspolaganju budućim generacijama za podučavanje. Sasvim sigurno je da je "Bitka na Karušama" preokrenula tok rata u našoj zemlji i sve je poslije bilo lakše.

Doboj Jug, 20.3.2010. godine

Osman Hopić

Izlaganje Nedžada Hadžiselimovića

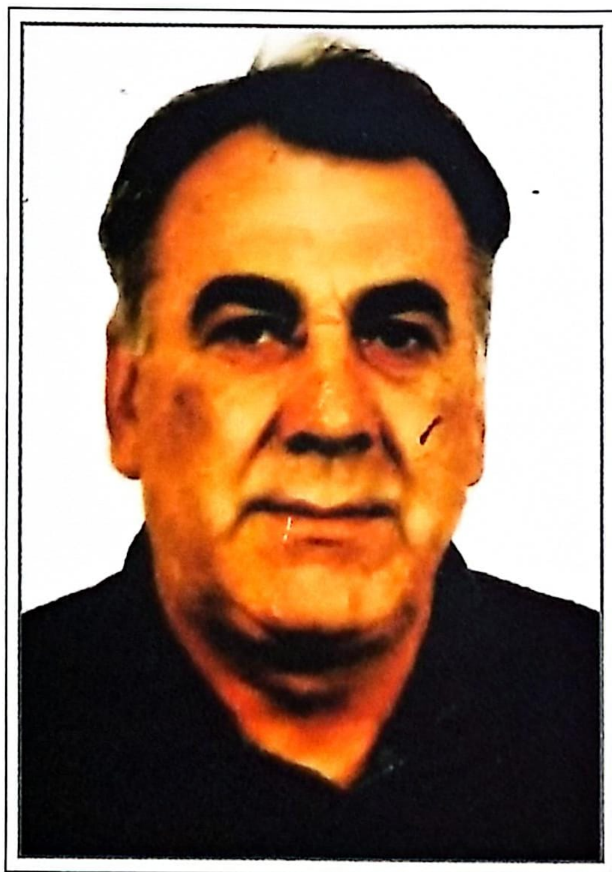
Poštovani ratni saborci i dragi prijatelji,

Poziv da prisustvujem okruglom stolu na temu "Sjećanje na Karuše i mart 1993." za mene je čast, ali i obaveza da iznesem svoje sjećanje i ostavim pisani trag, koji će možda neke buduće generacije nekada čitati i saznati šta se to dešavalo na ovim prostorima marta 1993. godine.

Početkom 1993. godine formirana je naša OG-7 JUG sa svojim brigadama 202, 203, 204, 207. i drugim prištabskim jedinicama.

Neprijatelj je znao da smo mi okupirani obavezama i poslovima oko formiranja i ustrojstva naših jedinica i htio je to iskoristiti da ostvari nekoliko ciljeva i to:

- potisne što dalje naše snage od Doboja,
- ovlada komunikacijama u prvoj fazi Doboj – Teslić i Doboj – Maglaj
- zauzme Tešanj i Maglaj, a zatim nastavi dalje do Vranduka kao krajnji cilj.

Slika 45. Nedžad Hasdžiselimović, starješina OG-7 JUG koji je za vrijeme bitke, a i poslije često boravio u 203. mtbr

Naša sreća je što smo, uporedo sa poslovima i obavezama vezani za preformaciju naših jedinica, veliku pažnju posvećivali u prvom redu čvrstoj odbrani na svim linijama u z/o OG-7 JUG.

Kao pomoćnik načelnik štaba (PNŠ) OG-7 JUG, baš u to vrijeme (nekoliko dana prije bitke) obišao sam mnoge l/o naših brigade i uvjerio se da su one dobro uređene, jake i posjednute s borcima visokog morala.

Već polovinom marta 1993. godine neprijatelj je znatno intenzivirao artiljerijska dejstva, izviđačke i druge aktivnosti u cijeloj z/o OG-7 JUG s težištem na z/o 203. mtbr "Doboj-Bosna".

Analiza i praćenje tih aktivnosti neprijatelja svakodnevno je bila tema na referisanju komande OG-7 JUG. Prikupljali su se obavještajni podaci iz komandi brigade i drugih izvora i poduzimale određene aktivnosti.

Dana 19.3. 1993. godine u popodnevnim satima na sastanku užeg dijela komande OG-7 JUG upoznati smo s obavještajnim podacima da će vjerovatno 20.3. u ranim jutarnjim satima uslijediti jaki neprijateljski napad na z/o 203. mtbr i da neprijatelj pokušava postaviti pontonski most na ušću rijeke Usore u rijeku Bosnu, ali to borci Trećeg bataljona 203. mtbr sprečavaju. Po naređenju komandanta OG-7 JUG odlazim u komandu 203. mtbr, a potom s načelnikom brigade Mensurom Brkićem u komandu Prve čete Trećeg bataljona u rejon Kuršuma, 300-400 metara od Karuša.

Tu nas je čekao pomoćnik komandanta 203. mtbr Mujo Avdić. Poslije kratkog sastanka obišli smo dio l/o od Kuršuma do dijela Karuša (Krdžalića kuća). Razgovarali smo s borcima i njihov zahtjev bio je samo jedan, dovoljno municije i protivoklopnih sredstava. Odlučnost i moral boraca bio je na najvećem nivou.

Vratio sam se u komandu brigade zajedno s načelnikom brigade gdje smo ostali do kasno uvečer i zaključili da će uslijediti napad na Treći bataljon, pošto neprijatelj postavlja pontonski most u rejonu stadiona u Makljenovcu.

Istu večer o svemu je upoznat komandant OG-7 JUG koji poduzima mjere i izdaje naredbu o obezbjeđenju rezervnih snaga i dodatnu popunu mts-a. Stalno su praćeni pokreti neprijatelja i obavještajni podaci koji su stizali iz časa u čas. Napad je počeo u jutarnjim satima o čemu nema potrebe ovdje govoriti, kao ni o odlučnosti i herojstvu boraca Trećeg bataljona, komandira četa i vodova.

Već prvog dana bilo je jasno da će neprijatelj biti zaustavljen na Karušama, a blagovremeno uvedeno je pojačanja združenih jedinica OG-7 JUG i dijelom jedinica i tehnike 110. brigade HVO (Top T-12), bila je garancija da će neprijatelj drugog dana, 21.3.1993. godine doživjeti konačni fijasko od kojeg se neće dugo oporaviti.

Poslije "Bitke na Karušama" svima nam je bilo lakše. Mnogi su poslije same bitke s pravom bili ponosni. S pravom su ponosni i danas i bit će ponosni do smrti, među kojima sam i ja sam, ali s nešto manje ponosa, zbog šest heroja koji su poginuli na Karušama. Bile su desetine onih koji su tih dana ranjeni i boraca koji su posebno prvog dana bitke pokazali svoju hrabrost i preciznost u pogađanju neprijateljskih tenkova. Njima veliko hvala. Hvala i Vama.

Doboj Jug, 20.3.2010.

Nedžad Hadžiselimović

Izlaganje Kemala Zajimovića

Početak agresije na BiH i okupaciju grada Doboja dočekao sam u svojim rodnim Matuzićima. Trećeg maja 1992. godine moje Dobojlije su bile prisljene napustiti svoj rodni grad. Kolone ljudi, žena, djece prolazile su i kroz moje Matuziće i išle dalje prema Lepenici, Tešanjci, Medakovu i gradu Tešnju.

Da ne bismo doživjeli istu sudbinu kao mnoge Dobojlije bili smo prisiljeni da se samoorganizujemo i branimo svoju djecu, supruge, majke, svoje kuće i naše Matuziće, Mraviće i druga mjesta koja će neprijatelj htjeti okupirati.

Zajedno sa svojim vojno sposobnim sugrađanima stali smo na Karuše s nešto lovačkih pušaka i ličnih pištolja. Većina ih je bila bez naoružanja. Brzo smo formirali vodove i čete, a po formiranju štaba TO Doboj ušli smo u sastav TO Doboj kao Odred "Bosna" u čijem sastavu su bili i Mravići, te jedna četa "Kondori" iz Pridjela, Ševarlija i Potočana. Zaposjedali smo liniju odbrane od desne strane rijeke Usore – Karuše – Kuršuma – Malićkog potoka – Mravića – duž lijeve obale rijeke Bosne, sve do Šija. U početku neprijatelj nije napadao naše l/o, ali je svakodnevno granatirao Matuziće, Mraviće i druga mjesta. Imali smo i prve ranjene naše mještane i veliki broj oštećenih stambenih i drugih objekata. Kako je vrijeme odmicalo neprijatelj je sve češće izvodio izviđačke i druge aktivnosti prema našoj l/o. Znali smo da će uslijediti napadi na Matuziće, što se i obistinilo.

Slika 46. Kemal Zajimović, pomoćnik komandanta Trećeg bataljona 203. brigade

Posebno je naš lijevi susjedni Odred "Doboj" trpio žestoke napade, ranjavanja i pogibiju boraca. Slali smo im pomoć u vidu Interventnog voda čiji sam, u to vrijeme, bio komandir. Što su dani prolazili mi smo bili sve organizovaniji i nešto bolje naoružani zahvaljujući štabu TO Doboj, čije je sjedište bilo u Alibegovcima.

Odbili smo mnoge neprijateljske napade, a posebno napad jedinica "KUPA 1" i "KUPA 2 ", avgusta 1992. godine, a u to vrijeme sam s Interventnim vodom

posjedao l/o u "Dračiku", prema Putnikovom brdu. Krajem 1992. i početkom 1993. godine počela je preformacija naših jedinica i formiranje brigade OG-7 JUG.

Brigada dobiva naziv 203. mtbr "Doboj-Bosna" i čine je jedinice združenih odreda Doboj i Bosna. Odlazio sam kao operativac združenih odreda na referisanja i vršio pripreme i uređenje l/o za preživljavanje jedinica u zimskim uslovima ratovanja.

Padom Bosanskog Broda krajem oktobra 1992. godine neprijatelj je težište dejstava prenijeo na dobojsko-tešanjsko i teslićko ratište. Znao je za preformaciju naših jedinica i pripremao je napad velikih razmjera na l/o naše brigade. Danima je granatirao našu z/o s težištem na Treći i Četvrti bataljon naše brigade. Napade je intenzivirao polovinom marta 1993. godine, a s dužnosti operativca združenih odreda "Doboj-Bosna" raspoređen sam na dužnost pomoćnika komandanta za operativno-nastavne poslove – operativac u Trećem bataljonu, 203. mtbr "Doboj-Bosna".

Imali smo obavještajne podatke da će neprijatelj izvesti ofanzivu velikih razmjera, ali nismo očekivali da će to biti Karuše i z/o Trećeg bataljona.

Međutim, 19.3.1993. godine kada je neprijatelj pokušao napraviti pontonski most na samom ušću rijeke Usore u rijeku Bosnu bilo nam je jasno da će neprijatelj krenuti na našu brigade s težištem na Treći bataljon. Tog dana spriječili smo postavljanje pontonskog mosta i uveli punu borbenu gotovost naših jedinica. Sa starješinama komande brigade i komande bataljona poduzeli smo sve moguće mjere u pripremi odbrane.

Noć 19/20. mart 1993. godine boravili smo s borcima na Karušama, pratili postavljanje pontonskog mosta u rejonu stadiona u Makljenovcu.

Nismo mogli to spriječiti jer je svaki kvadratni metar bio pokriven žestokom vatrom neprijatelja. Dodatno smo pojačali l/o na Karušama s borcima iz Mravića i Četvrtog bataljona.

Čekali smo napad i bili uvjereni da će on uslijediti u jutarnjim satima, što se i obistinilo.

Iz pravca Doboja preko Vile i Makljenovca krenuo je s tenkovima i transporterima preko pontonskog mosta, a pješadijom lijevom stranom bankine magistralnog puta M-17, od Ušća prema Karušama. Čekali smo ih na Karušama na raskrsnici magistralnog puta M-4 i M-17.

Momci su spremni, odlučni, na svojim mjestima, riješeni da ovaj dvadeset i sedmi dan ramazana daju svoje živote za odbranu jedine nam BiH, za njene sjeverne granice, jer bili smo prvi od granice na rijeci Savi kod Bosanskog Broda.

Prvi tenk T-55 pogođen je s dva hica, s rova "Naizova kuća", RPG-7 Suljo Aličić Suljaga, RB – 64 mm (zolja), Sadmir Zajimović Fufa ostaje na raskrsnici prema Doboju.

Drugi tenk T-72, gura oštećeni tenk s prolaza i kreće ka Maglaju, ali ubrzo biva pogođen, RB - 64 mm, Sakib Popržanović zvani Pubi s kuće "Harkaš". Transporter M 60 PB nalijeće na POM-3 i ostaje na izlazu s "ljubavnog puta".

Treći tenk kreće ka policijskoj kućici gdje nalijeće na PTM-6 i ostaje u gustom crnom dimu.

Nakon kratkog zatišja ide novi talas tenkova i transportera sa pješadijom u pravcu napada prema desnom krilu naših jedinica.

Hrabri momci ispaljuju iz neposredne blizine POS-a i pogađaju ciljeve. Neprijatelj je zbunjen. Jedan tenk je zaustavila ranije postavljena žičana prepreka duž asfaltnog puta. Morao se spustiti niz bankinu do prodavnice u Karušama. Bio je nepokretan, ali je gađao kuću po kuću, u krugu kojih su bili naši rovovi.

Jedan tenk je krenuo prema Matuzićima komunikacijom puta M-4, Doboj – Teslić, a drugi ga je pratio krećući se pored bankine, ispred naših rovova i štitio ga. Pogođen je preciznim pogotkom rahmetli Bajre Mešića sa RB M-57. Vratio se prema raskrsnici s oborenom cijevi. Spriječeno je dalje pregrupisavanje neprijatelja, promjena težišta napada.

Ne znajući gdje će koncentrisati oklopno-mehanizovana sredstva ispred raskrsnice, prodavnice, policijske kućice i nastaviti dejstva po naseljenom dijelu Matuzi-

Slika 47. Obilježavanje godišnjica Bitke na Karušama prate brojna sportska, kulturna i druga dešavanja

ća. Nama su od POS-a ostali još samo kumulativni trombloni. U međuvremenu dolazi do grupisanja POS-a, većeg dometa iz sastava OG-7 JUG, Fagot (Crvena strijela), s položaja "Strane", koji su svojim dejstvom douništili ostatak uvedenih snaga na Karušama. Došlo je do paljenja žitnih polja pored rijeka Usore i Bosne prema ušću, što je doprinijelo da naše snage neutrališu neprijatelja.

Preciznim pogocima MB baterija "Bagrem" Mujkino brdo – Mravići i MB "Jablan" Alibegovačka rijeka – Ularice – Brkovići, kao i pješadijskom vatrom s l/o: PAT 20/1; PAM 14,5/1; PAM 12,7/1; PM M-84 i PM M-53.

Nastaje pješadijska borba za svaku kuću, za svaku stopu. Dolazi do pomjeranja prednjeg kraja odbrane prema Kuršumu 200-300 metara, gdje se vrši popuna POS-a. Obilazimo liniju, uvezujemo, hrabrimo naše borce.

U blizini pada granata i jedan geler pogađa me u zatiok. Pokušavam zaustaviti krvarenje, ali ne uspijevam. Ne osjećam noge i padam pored dvojice saboraca. Odvoze me u ambulantu "Mujaci" u polusvjesnom stanju, a zatim u "Ratnu bolnicu" Tešanj. Na putu do bolnice ničega se nisam sjećao.

Budim se i vidim pun hodnik ranjenih boraca. Najviše ih je s Karuša i Putnikovog brda. Stalno pristižu novi ranjenici. Iz bolnice sam se vratio u Treći bataljon ponosan što sam bio učesnik jedne od najvećih bitaka u ovom ratu, a posebno ponosan na sve saborce koji dadoše svoj doprinos i odbraniše Karuše.

Doboj Jug, 20.3.2010.

Kemal Zajimović

Dio izlaganja Ibrahima Hozića, komandanta 373. brigade "Doboj-Bosna" 21. marta 2022. godine prilikom obilježavanja dvadeset i devete godišnjice "Bitke na Karušama" i tradicionalnog časa historije

Danas smo ovdje na Karušama, koje su od 19. do 21. marta 1993. godine bile poprište jedne od najvećih bitaka, koje su se vodile u teškom i krvavom ratu u Bosni i Hercegovini od 1992-1995. godine. Neprijateljski vojnici koji su učestvovali u ovoj bitki su govorili kako je bilo, a mi imamo pravo i obavezu da kažemo šta smo osjećali i proživljavali tih dana, te kako je zaista bilo.

Prije početka same bitke neprijatelj je u period od 10. do 19. marta granatirao zonu odgovornosti tek formirane 203. mtbr. "Doboj-Bosna", a posebno Matuziće, odnosno njihov dio – Karuše, a u tom granatiranju izgubili smo jednog borca, Adema Tukića, pripadnika Trećeg bataljona. Upotrebom teške artiljerije haubica 203 mm, 155mm, tenkova, topova raznih kalibara, djelujući po naseljenom mjestu Matuziće, neprijatelj je htio da oslabi moral boraca i naroda pomenutog mjesta.

Cilj ofanzive je bio da se odbace snage Armije Bosne i Hercegovine s položaja oko Doboja, slomi otpor boraca i naroda na prostoru zone odgovornosti 203. mtbr, te na taj način stvore uslovi za upostavu koridora Doboj-Teslić, čime bi prostor i

Slika 48. Komandant Četvrtog bataljona 203. brigade za vrijeme bitke, a kasnije komandant 373. slavne brigade Ibrahim Hozić

Slika 49. Građani Doboj Juga, Tešnja i drugih mjesta iz cijele BiH svake godine na poprištu bitke

zona odgovornosti OG-7 JUG bila podijeljena, te bi se u nastavku ofanzive stvorili uslovi za realizaciju plana uspostave linije na Vranduku.

Neću ponavljati ni opisivati početak i tok bitke, reći ću samo da je Treći bataljon 203. mtbr bio glavni pravac napada neprijatelja, a Prvi i Drugi, odnosno Četvrti i Peti bataljoni su bili izloženi strahovitom artiljerijsko-raketnom napadu s upotrebom helikoptera kao podrškom.

Smatram da Karuše ne smijemo zaboraviti, moramo ono što znamo i što smo preživjeli pričama i sjećanjima prenijeti na mlađe naraštaje. Povijesni događaji će živjeti samo ako ih znamo predstaviti dokazima, te pričama potkrijepiti i čuvati od zaborava. Sjećanje na naše borce, bosanske gazije, koje su izgubile život u tim martovskim danima moramo njegovati i ne smijemo dozvoliti da njihova imena idu u zaborav.

Moramo mladosti ostaviti u amanet da, kada nas više ne bude, sjete se Karuša, čuvene bitke, palih boraca i da sebično čuvaju od zaborava, jer samo tako ćemo očuvati svoj identitet i svoju prošlost.

O "BITKI NA KARUŠAMA REKLI SU..."

Kao jedan od sudionika "Bitke na Karušama" želim da iznesem ono što je mene najviše dojmilo i čega se najviše sjećam. Bitka je počela, trajala i završila se. Neprijatelj ne samo da je izgubio bitku i pretrpio velike gubitke, nego je ostao bez velike količine naoružanja i municije. Neprijatelj nam je ukinuo embargo na naoružanje. Ono što smo mi zarobili i što su pri povlačenju s Karuša morali ostaviti, nama je život značilo. Našu tek formiranu 203. brigadu neprijatelj je naoružao. Tenkovske mine, minobacačke granate, municija za oruđa kao i pješadijska municija raznih kalibara došlo nam je kao bajramski poklon. Tom poklonu radovao sam se i ja, kao i moji saborci iz protivdiverzantskog odjeljenja.

To nikada neću zaboraviti i uvijek će me podsjećati na Karuše i mart 1993. godine.

Doboj Jug, 20.3.2010.

Nedžad Čabrić

Slika 50. Nedžad Čabrić u intervjuu za Anadoliju (foto: Agencija Anadolija)

* * *

Još jedan jako težak dan za mene bio je 21. mart 1993. godine. Bio je to drugi dan napada na Karuše. Tog drugog dana napada, kao i prvog, odbrana Karuša bila je sigurna, ali isto tako i radosna i tužna. Mi smo branili svoje Karuše i nismo imali kuda. Iza nas su ostale žene, djeca, starci i morali su biti odbranjeni po svaku cijenu, što je na kraju i urađeno.

Slika 51. Zamjenik komandanta Četvrtog bataljona 203. brigade, Sadmir Lukavica

Kako u prvom, tako i u drugom danu bilo je dosta ranjenih i još dva poginula heroja. Dok je neprijateljska artiljerija gađala Karuše iz svih pravaca (Pridjela, Vile, Plana, Ševarlija, Doboja i dr. mjesta), kretanje naših snaga nije bilo moguće, ali ipak smo bili tamo gdje je najviše trebalo, pedeset metara od tenkova koje smo precizno gađali.

Velike zasluge za odbranu Karuša ima prvi komandant Matuzića, koji je sve vrijeme bio s borcima na liniji, hrabro komandovao i vršio koordinaciju s brigadom iz pridjela, Ševarlija, Potočana, Teslića i dr. jedinica OG-7 JUG.

Bio je to težak dan, prošli smo pravi pakao, jer taj dan poginula su još dva heroja. Bili smo tužni zbog gubitka, ali radosni jer smo odbranili narod i Karuše.

Sadmir Lukavica

* * *

S ove vremenske distance kratko ću iznijeti svoja sjećanja na herojsku "Bitku na Karušama". Nekoliko dana agresor je neprekidno i planski granatirao, kako liniju odbrane (l/o), tako i naselje Matuzići i po dubini, da bi nanijeo što više gubitaka, zadao strah i stvorio pometnju u našoj odbrani. Bilo je jasno da planira jak i munjevit napad. Samo je bilo pitanje kad i gdje je glavni pravac?

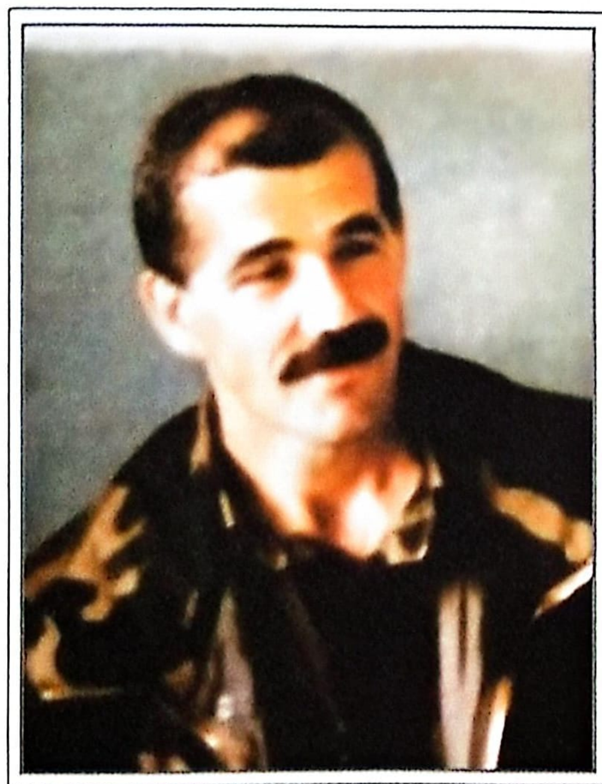
Kad smo se našli u komandi Trećeg bataljona 18.3.1993. godine, predvečer, pretpostavljeni nam je rekao obavještajne podatke i da od večeras nema redovnog dežurstva, već da će većina komande biti na liniji odbrane zajedno s borcima.

Moj zadatak je bio da idem u Drugu četu i ispratim jedinicu za posjedanje linije, a starješine idu u Prvu četu i nalazimo se u "špicu" Karuša.

18/19.3. neprijatelj je stalno djelovao, a i naša artiljerija je djelovala po Ušću, da bi omeli postavljanje pontona pored slomljenog mosta na Ušću.

Napad i tok bitke od 20. do 22.3.1993. godine je već opisan, pa ću ovom prilikom samo kratko analizirati. Borci Trećeg bataljona su neprijatelja dočekali na liniji odbrane koju su posjedali od 3.5.1992. godine, odnosno od okupacije Doboja. Neprijatelju je bila poznata linija, ali ne i inžinjerijska uređenost l/o, kao i čelična srca heroja odbrane, koja ne može savladati daleko nadmoćniji neprijatelj i silna gvožđurija oklopnjaka. Dodatna snaga i obaveza borcima su civili (žene, djeca i starija lica), koji su sve vrijeme u velikom broju bili kao vojno-civilna kasarna.

Civili su poslušali savjet starješina i civilne vlasti da ne napuštaju kuće i zato hvala Bogu nismo imali ni jednog poginulog, niti teže ranjenog civila za vrijeme bitke. Moral branioca na visokom nivou je u primjeru starijeg saborca koji reče: "Samo dajte dovoljno sredstava i nema odstupanja, jer branimo svoju djedovinu, a iza nas su roditelji, žene, djeca i unučad."

Slika 52. Zamjenik komandanta Trećeg bataljona 203. brigade, Izudin Aličić

Komanda neprijatelja nije mogla uvesti dovoljno pijanih i zaluđenih svojih pripadnika i spojiti s mnoštvom tenkova i transportera. Protivtenkovske mine, zategnuto betonsko željezo, pogođeni prvi tenkovi, kao i kordinirano djelovanje naše pješadije i artiljerije, te poluokruženost neprijateljskih snaga su doprinijeli briljantnoj pobjedi, što nikada ne treba zaboraviti borcima, starješinama i narodu koji je to ostvario.

Izudin S. Aličić

* * *

Kao komandant Petog bataljona 203. motorizovane brigade želim iznijeti svoje viđenje o "Bitki na Karušama" i učešću Petog bataljona u ovoj bitki.

Nekoliko dana pred samu bitku s osmatračnica Petog bataljona uočavani su pokreti neprijatelja s vidljivim pripremama za izvođenje ofanzivnih dejstava prema našoj zoni odgovornosti.

Pokreti i radnje neprijatelja uočavani su u rejonima Doboj – Pridjel – Ševarlije i dr. pregrupisavanjem snaga, postavljanjem novih oruđa te stalna aktivnost na njihovim osmatračnicama. Na redovnim referisanjima izvještavao sam o istim aktivnostima, što su činili i ostali komandanti za svoje rejone.

Imao sam izuzetno dobru saradnju sa komandom 203. motorizovane brigade i tadašnjim komandantom Trećeg bataljona Muhamedom Kurbašićem s kojim sam svakodnevno razmjenjivao informacije o aktivnostima neprijatelja te vršili procjene o mogućim napadima neprijatelja na naše linije odbrane i moguće pravce napada. Bili smo sigurni da će nas neprijatelj napasti jakim snagama, samo je bilo pitanje vremena i pravca napada.

Intenzivne pripreme neprijatelja za napad tekle su tako što je gađao artiljerijskim sredstvima naše otporne tačke i osmatračnice. Uporedo s tim, mi smo vršili preraspored snaga tako što smo postavili nova oruđa kao i nove dodatne osmatračnice, te na moguće pravce napada ojačali linije odbrane i zaprečavanje pravaca. Imali smo dva interventna voda u sastavu bataljona s najodvažnijim borcima i koji su bili dobro naoružani i opremljeni. Oba voda su stavljena u stepen pune borbene gotovosti od 17. marta 1993. godine. Izdato naređenje kompletnom bataljonu najviši stepen borbene gotovosti uz obezbjeđenje rezervnih snaga za pripravnost.

19.3. 1993. oko 18:00 sati došao mi je komandant Trećeg bataljona 203. mtbr i saopćio da se postavlja pontonski most na rijeci Usori u pravcu tzv. "ljubavnog puta" - stadion Makljenovac. Njegova procjena je bila da će tokom noći uvesti oklopne snage koje su već bile u pokretu i da rano ujutro očekuje napad neprijatelja. Snage nisu uvedene te noći. Također, razmijenili smo mišljenja o mogućim dodatnim pravcima napada, kao i mogući razvoj situacije. Komandant Trećeg bataljona 203. mtbr tražio je pojačanje u ljudstvu i mts-a, prvenstveno snage interventnog voda i PAM 14,5 mm (dvocijevac), jer je PAM 14,5 mm Trećeg bataljona oštećen u granatiranju neprijatelja. Odmah mu je upućen PAM 14,5 mm kao popunu, te pozvan Interventni vod "Bukvik" (Muzičari), koje je kratko vrijeme bio na raspolaganju 203. mtbr i isti je uveden na prednji kraj odbrane na pravcu Karuše. Odmah sam izdao naređenje svojim jedinicama za ojačanje lijevog boka zaprečavanje određenih pravaca.

Uvođenjem tenkova i transportera preko pontona i dalje "ljubavnim putem" napad je počeo u jutarnjim satima, oko 08:00h, kako smo i pretpostavljali. Nakon prvog udara neprijatelja tenkovima i transporterima, te pješadijom, napad je zaustavljen s uništenjem određenog broja tenkova i nanošenje gubitaka pješadiji koja je napadala duž magistralnog puta M-17.

Nakon odbijanja prvog napada utrošena su protivoklopna sredstva koja su bila neophodna za borbu koja se nastavljala. Upoznat sam sa stanjem i potrebom dodatnih snaga, te sam izvršio pripreme i uputio sam i drugi interventni vod, koji je bio brojniji i koji je naoružan određenim protivoklopnim sredstvima.

Slika 53. Komandant Petog bataljona 203. brigade, Selim Škiljo

Stalno je dejstvovano od strane neprijatelja po zoni odgovornosti i Petog bataljona, tako da je bio otežan svaki pokret i bilo kakva aktivnost. Odlazak interventnog voda do rejona Karuša je dugo trajalo zbog stalnog dejstva po njima u toku prebacivanja. Drugi interventni vod je uveden u rejon Karuša u popodnevnim satima istog dana i bio je je u potpunosti spreman za borbu.

Dejstva su nastavljena po zoni odgovornosti cijele brigade iz svih oruđa i pravaca: haubice, tenkovi, topovi, helikopteri iz rejona Ašlamica, oklopni vez koji je dejstvovao u pokretu Pridjela do Trbuka i u povratku. U noćnim satima neprijatelj je izvlačio uništena sredstva, a uvodio druga kako bi nastavio s napadom narednog dana.

Drugi dan je ličio na prvi. Napadi su zaustavljani uništavanjem oklopnih sredstava i nanošenjem gubitaka živoj sili. Neprijatelj je trpio velike gubitke.

Po završetku bitke nastavljeno je slanje dijela snaga Petog bataljona na Karuše i linije odbrane Trećeg bataljona radi odmora boraca, koji su neposredno učestvovali u bitki. Po okončanju ofanzive neprijatelja i stabilizacije linije te nakon analize bitke, borci interventnih vodova Petog bataljona, kao i svi ostali su pokazali izuzetnu hrabrost i odvažnost u bliskim borbama rame uz rame s borcima koji su učestvovali u ovoj bitki.

Jedan od težih perioda za mene u toku rata bila je upravo "Bitka na Karušama". Smatram da je za vrijeme trajanja bitke bilo posebno dejstvo artiljerijom po našim zonama odgovornosti od strane neprijatelja, s ciljem nanošenja velikih gubitaka našim snagama. Bitka se desila neposredno nakon formiranja 203. motorizovane brigade, jer je neprijatelj znao za preformaciju naših jedinica.

Uspjeh bitke pozitivno se odrazio na moral boraca, kako u brigadi, OG-7 JUG, tako i u Armiji RBiH.

Nakon bitke bio sam siguran da više ne možemo izgubiti nijednu bitku ma kakva ona bila, što se do kraja rata i potvrdilo.

Selim Škiljo

* * *

Dan prije početka "Bitke na Karušama", tačnije 19. marta 1993. godine sa svojim interventnim vodom bio sam na liniji odbrane Prve čete 3. bataljona mtbr na Karušama. Vršili smo određene izviđačke aktivnosti s ciljem prikupljanja podataka, te pratili aktivnosti postavljanja pontonskog mosta na ušću rijeke Usore u rijeku Bosnu, kao i aktivnosti naše artiljerije, koja je uspješno spriječila postavljanje pontonskog mosta.

U poslijepodnevnim satima neprijatelj od tih aktivnosti odustaje. U večernjim satima postavljamo borbena osiguranja na lijevoj strani u blizini rijeke Usore, a na desnoj strani u blizini Lalića i Ahmetovića kuća.

Još jedan vod Prve čete Trećeg bataljona je u pripravnosti. U noćnim satima neprijatelj kod stadiona u Makljenovcu uspijeva postaviti pontonski most uz jaku artiljerijsku i pješadijsku vatru posebno po liniji naše odbrane. Rano ujutro na liniju odbrane na Karušama uvodimo vod Prve čete i jedno odjeljenje Izviđačko-diverzantskog voda iz Petog bataljona iz Mravića uz stalnu koordinaciju sa starješinama komande Trećeg bataljona i brigade.

Slika 54. Zamjenik komandira Prve čete Trećeg bataljona 203. brigade, Miralem Zajimović

Stigla je i odluka/naređenje da se neprijatelj pusti do samog magistralnog puta kako bi se lakše uništili i zarobili. Naši izviđači su potvrdili da je postavljen pontonski most i da je neprijatelj isturio borbeno osiguranje. Prije samog napada razgovarali smo s borcima i dali pojedinačne zadatke i upute.

Magla se polahko diže i počinje artiljerijska priprema neprijateljskog napada iz svih oruđa i oružja po liniji naše odbrane i dubini posebno sela Matuzići. Samo Allahovom voljom za vrijeme pripreme napada nema ranjenih i poginulih naših boraca.

Sve je u dimu i prašini od pogođenih kuća i drugih objekata. Neprijatelj kreće tenkovima i transporterima preko pontona i "ljubavnog puta" prema Karušama, a pješadijom uz desnu obalu bankine puta M-17 u koloni po jedan.

Naša artiljerija nanosi velike gubitke njihovoj pješadiji.

Mi čekamo nalet prvih tenkova i transportera i pored prave kanonade neprijateljske artiljerije po nama. Dolaze prvi tenkovi, ali odjeknuše naši "tekbiri" i proširi se miris ljiljana, a naše gazije pogađaju tenkove. Suljo Aličić Suljaga sa RPG-om pogađa prvi tenk i počinje pravi pakao. Iz neprijateljskih transportera iskače njihova pješadija koja sama ne zna gdje će. Ne damo im preći bankinu. Nastavljamo pogađati neprijateljske tenkove: Amir Šečić – RPG-om, Miralem Cigo – zoljom, a Sakib Popržanović Pubi – također zoljom. Jedan tenk prolazi 200-300 metara putem M-4, ali ga čeka heroj Bajro Mešić sa RB-om.

Neprijatelj nastavlja i dalje uvoditi nove tenkove, transportere i pješadiju s ciljem da probije "špic" Karuša. Kreće borba praktično prsa u prsa. Najviše se koristi pješadijsko naoružanje i bombe. Nama je nestalo protivoklopnih sredstava. Imamo i prve ranjene naše drage borce među kojima sam i ja, zatim Amir Šečić, Miralem Mašnić i drugi. Znam da su mene prebacili u našu Drugu četu, vrlo brzo u sanitet, a potom u tešanjsku bolnicu gdje sam odmah operisan. U bolnicu su brzo počeli stizati novi ranjenici s Karuša. Bio sam svjestan svega i najviše sam se bojao hoće li imati ko ostati dolje, jer bilo nas je dvadesetak ranjenih i četiri poginula naša heroja.

Ležao sam u bolnici ponosan na svoje saborce iz Matuzića, Mravića, Pridjela, Ševarlija, Potočana i svih drugih mjesta, kao i na sve naše civile, jer zajedno smo branili i odbranili Karuše.

Miralem Zajimović

* * *

Cijeli sam rat proveo na dužnosti komandira Prve čete čija je z/o bila čuveni "špic" Karuša i Kuršum. Komanda moje čete bila je 300-400 metara od Karuša, a samo 150-200 metara od Kuršuma. S obzirom da je moja porodica bila u izbjeglištvu ja sam sve vrijeme rata praktično živio u komandi čete, a najviše vremena provodio na samoj liniji odbrane s borcima. Napadi neprijatelja bili su svakodnevni, a posebno je bilo teško 19. avgusta 1992. godine kada su nas napale neprijateljske jedinice "KUPA 1" i "KUPA 2". Većina tih jedinica činile su zloglasne tzv. "Crvene beretke".

Tog dana na samom "špicu" Karuša poginuli su nam borci: Mahmut Aličić, Demir Begić i Munir Kaloševac, a ranjen je veliki broj boraca, među kojima i starješine Muhamed Kurbašić Mujto i Mujo Avdić, komandant Združenog odreda. Mislio sam da ne mogu doći teži dani, ali su ipak došli. Tek što smo formirali našu 203. motorizovanu brigadu, neprijatelj je nastavio još jače svakodnevno granatirati i napadati posebno z/o moje čete.

Slika 55. Komandir Prve čete Trećeg bataljona 203. brigade, Fikret Zajimović

Posebno je to bilo intenzivno u periodu od 15. marta 1993. godine, pa do tenkovskog napada na Karuše. Već 18. i 19. marta znali smo da će neprijatelj napasti tenkovima i pješadijom. Spriječili smo postavljanje pontonskog mosta na samom ušću rijeke Usore u rijeku Bosnu, ali je neprijatelj uspio postaviti pontonski most u noći 19/20. mart.

Kao komandir čete izvršavao sam naređenja koja sam dobivao od starješina komande brigade i bataljona koji su sve vrijeme bili s nama. Pojačali smo našu l/o dodatnim borcima, prvenstveno Trećeg i Četvrtog bataljona, a i Interventnim vodom Petog bataljona.

Neprijatelj je krenuo ujutro 20. marta tenkovima i pješadijom. Bili smo spremni i hrabro ga dočekali. Već prvi dan nanijeli smo mu velike gubitke i uništili njegove tenkove i veći dio pješadije. Drugog dana borbe zahvaljujući određenoj pomoći koju smo dobili iz drugih jedinica OG-7 JUG uspješno smo zaustavili najveću ofanzivu koju je neprijatelj izveo, ne samo na ovom prostoru, nego i mnogo šire. Trećeg dana borbe u jutarnjim satima uspjeli smo sa starješinama brigade i bataljona isplanirati i izvesti akciju čišćenja terena kojom prilikom smo zarobili dosta naoružanja i municije.

Imali smo poginulih i ranjenih naših boraca, ali su oni minimalni u odnosu na ono što je neprijatelj doživio na Karušama. Moram priznati da do kraja rata nikad više nije bilo tako teško kao avgusta 1992. godine, a zatim i marta 1993. godine.

Očito da je neprijatelj izvukao pouke i više se nije usuđivao tako žestoko napasti našu z/o.

Fikret Zajimović

POBJEDNIČKI I DRUGI NAGRAĐIVANI RADOVI UČENIKA OŠ "21. MART" I GRAĐANA OPĆINE DOBOJ JUG NA TEMU "BITKA NA KARUŠAMA"

Učenički radovi

Nadina Hadžikadunić – Bitka na Karušama

Pogledah u plavi nebeski svod nad ravnicom koja se pružala dolinom rijeke i vidjeh jednu bijelu pticu prekrasnog perja. Pogledah zatim gomilu željeza, poraženu, zgaženu. Stoji na raskrsnici gdje se sastaju dvije rijeke, a ukrštavaju putevi. Na bijednoj gomili željeza stoji crna vrana i grokće nad poraženim izumom ljudskog uma. Poražena tehnika, crna vrana i bijela ptica su simboli bitke koja je trajala tri noći, te sada nama daleke 1993.

Bitka života i smrti, bitka opstanka. Nad martovskim nebom nadvi se nekakva tmina, zagušljiv plašt. Noć odiše strahom, zebnjom i iščekivanjima.

Nekada raskrsnica puteva postade raskrsnica zlih i dobrih ljudi. U redovima dobrih i poštenih bijahu momci junačkog hrabrog srca, spremni život dati za zemlju i slobodu. Zli ljudi bijahu neman iz Srbije koja se tu nađe, ko zna kako, daleko od porodice i zemlje. Ali ne samo oni. U njihovim redovima su i naši sugrađani, komšije dobrih ljudi. Jedni sa drugima dijelili dobro i zlo, a te noći će da ubiju sve što je bilo zajedničko: ljubavi, radosti, tuge i uspomene.

Hrabri momci znali su za što se bore. Borili su se za svoju kuću, svoje selo, svoju ravnicu. Za Bosnu. Poznavali su svaki pedalj ove zemlje, s njom su se rađali, rasli i umirali. Borili su se za svoju djecu.

Spremni su bili žrtvovati sebe da bi podarili slobodu svojima, da ravnicu oslobode zla i da otmu zadovoljstvo nemani da teškom čizmom kroči njihovom zemljom.

Oni "sa one strane" imali su oružje, a ovi "sa ove strane" imali su srce, dušu i želju da pobijede. Hoće li hrabrost pobijediti? Je li srce jače od tenka? Zlo se približava raskrsnici. Tamna noć. Jeziva. Bila je identična zlu koje može učiniti nečovjek. Strašna bitka života i smrti, pobjede i poraza. Počelo je. Mladost je umirala, a rađala se sloboda. Svaka ugasla mladost bila je dragocjeni djelić slobode. Ginuli su i oni, ali kukavički kako im i dolikuje. Umirali su daleko od svojih, ne znajući ni zašto. Naši heroji ginuli su dostojno poput bijelih ptica čiji let prekinu strijela zla. Njihove dobre duše vraćale su se Bogu da vječno uživaju. Kraljica proljeća gledala je iz mračnog ugla i nije htjela da udahne proljeće u sve naše krajeve. I proljeće je plakalo gledajući kako se ravnicom sije smrt, kako će umjesto zvukova traktora, jutro početi zvukovima granata.

Dječiji smijeh neće dočekati proljeće. Čije će ručice ubrati prve visibabe? Djeca će proljeće dočekati u mračnim podrumima dok će njihova srca kucati za njihove očeve koji su se borili na raskrsnici.

Proljeće zaista nije imalo razloge za dolazak.

Čuda postoje. Čudo je kad ljudsko srce nadvlada ljudski um, kad hrabrost pobijedi gromade željeza. Svaki uništeni tenk, svaki ubijeni neprijatelj značio je rođenje novog cvijeta i let novog leptira.

Priroda se naglo počela buditi i proljeće je provirivalo iz mračnog kuta. Ravnicom su nicale djeteline sa četiri lista. Vraćala se sloboda. Dobri ljudi pobjeđivali su zlo. I gubitnike, također. Usora je tekla sjeveru. Sa sobom je nosila, za nove generacije priče o ljudima legendama koji su dali i davali živote za svoju zemlju. Nosila je priče o prekinutim djetinjstvima, o malim uzdrhtalim srcima. Neka ove priče vječno žive. Neka se pamte i ne zaborave.

Nakon tri tamne noći, tamne kao neman, crni oblaci, što se nadviše nad ovim prostorima, razilazili su se. Sunce je zasjalo. Pravda je nadjačala. Rađala se sloboda, a "oni sa one strane" odlazili su u ponor. Bili su poraženi, ali ne i postiđeni, jer takvi ne znaju za stid. Povlačili su se ostavljajući za sobom svoje mrtve. Valjda zbog pohlepe završiše kukavički i ponizno, jer i mrtve ih niko ne htjede. Oni su htjeli tuđe, a eto, ležali su mrtvi, tu na tuđoj zemlji. Više im ni njihova, ni bilo čija neće zatrebati. Ostadoše oni, ostade poraženo željezo na raskrsnici srama, za njih naravno, ili na raskrsnici ponora za nas. Dilema je riješena za strance, za nas dileme nije ni bilo. Mi smo vjerovali njima, našim borcima. Bili su sretni, darovali su slobodu svojima, odbranili svoje porodice. Od svih onih ugaslih mladosti rodila se velika sloboda utemeljena krvlju i bolom. I prkosom. Tri tamne martovske noći; možda i najteže za ove prostore, ostat će zapamćene, ostat će urezane u svim srcima jer su tih noći kucala samo za njih. A kucanja su bila snažna. Kucat će još mnogo proljeća.

Suveniri strašne bitke još i danas stoje, nepomični. Nekad su uspješno brujali, sijali smrt ravnicom, ali njihov vijek zauvijek je prošao. Oko njih mogu da lete i grakću crne vrane. Oni su svjedočanstvo o ljudskoj hrabrosti i pohlepi, svjedočanstvo mržnje iz jednog vremena, jednog historijskog razdoblja. Proljeće više nikad ne kasni. Dočekuje ga dječiji osmijeh i bijele ptice koje slobodno lete nebom. Crne vrane izumiru. I svaki mart je drugačiji od onog '93. I svaki put, kad vidiš bijelu pticu da se vine u visine plave, tu nad ravnicom, znaj da su to oni, heroji naši, legende i čuvari vječni.

Mi smo danas ovdje zahvaljujući njima. Iz martovske pobjede rodila se naša općina Doboj Jug. U njoj utočište pronađoše mnoge Dobojlije. Njihov grad je tako blizu, a tako daleko. Gledaju grad, a nisu u njemu. Srce razdire nostalgija. Nada je ovdje. Ovdje je Doboj Jug. Svakim danom je veći, ljepši, snažniji. Ovdje će ako Bog da, ležati jedan novi grad. I bit će naš. Zauvijek. Nikada više neće doći oni da nam kažu "ovo je naše". To je sad naš grad. U njemu nema nemani. Nadamo se da neće ni biti. Toliko dugujemo onima koji ga stvoriše. Danas je sedmogodišnjica Bitke na Karušama, već dvije godine razvija se kao cvijet općina Doboj Jug, nesebično otvara cvijetne latice i u svoje okrilje prima sve dobronamjerne ljude, baš kao što su i oni prije sedam godina nesebično krvarili da bi ona živjela. Naša škola nosi dostojno ime "21.mart", i kao gizdava djevojka već prvu godinu samostalno korača u budućnost, noseći sa sobom ove generacije, a nosiće i one koje tek dolaze. Oni će donijeti svijetlu i sretnu budućnost svojoj općini i neće dozvoliti da se zlo ikad više ponovi.

Sve je nastalo na današnjem danu: i bitka i općina i škola. Da nije bilo bitke i pobjede, ne bi bilo općine koja je utočište dobrih duša i bijelih ptica. Da nema našeg utočišta, gdje bi sada bila naša škola?

Zajedno ćemo vezati lance koje niko neće prekinuti. Bitku ćemo nositi zadnjom najčvršćom karikom, jer je ona temelj budućnosti općine, generacija škole. Škola će učiti svoje generacije da radom i pameću mogu sačuvati općinu, mogu je širiti, mogu garantovati njen opstanak, a svojom dušom i srcem garantovati da se bitka neće ponoviti.

Zato škola, općina i bitka moraju biti vezani čvrstim lancima. Istim lancima ogradit ćemo našu općinu od zla, čuvati uspomene na sve bijele ptice i vječno im biti zahvalni.

Zato, sa ovog mjesta, u ime svih koji su ovdje sada i onih koji su nekada bili, želim još mnogo ovakvih proljeća i tebi školo i tebi općino!

Ulazim na školska vrata,
puno je galame i buke,
svakom je radostan dan
bez ikakve muke.

Svi su razdraganih lica,
svud po razredu papiri lete,
svi su nasmijanih lica
samo ne, jedno dijete.

Oborio je glavu,
niz lice mu teče suza,
zaklopio je oči,
kao uvehla ruža.

Sutra je dan, godina,
otkako mu oca nema.
U srcu mu stao sat
i sigurno misli: "O, prokleti rat!"

Sutra je godina, otkako
mu oca nema mila,
jer taj dan je
bitka na Karušama bila.

Njemu sada treba
očeva toplina,
ali u tom dječaku
vlada hladna zima.

Priđoh tom dječaku,
zagrlih ga jače
i osjetih kako
sve više i više plače.

Drago mi je što on
u meni vidi druga,
i što na trenutak,
napušta ga tuga.

Nema više one suze
koja tada s majčinog lica kanu
decenija je trebala
da zacijeli tu ranu.

Nema više onog bola
mada i sada boli.
Proljeće je, a s proljećem
iznova se voli.

Neko voli pjesmu
neko voli rijeku,
al' svi vole to
što više suze tuge ne teku.

Nema više tame
mladi životi nisu smrti meta
radosne su naše mame
jer dijete može slobodno poljem da šeta.

Ako poneka suza i kane
sa majčinoga lica,
to je ljudi, vjerujte mi,
suza radosnica.

Proljeće je stiglo,
stiglo je i prvo cvijeće,
a malena ptičica
veselo prolijeće.

Svi se ovoj sreći čude
jer se tada i nove ljubavi bude.
U kikice slatke dječak se zagleda,
a zna da i ona njega rado gleda.

Bacaju se lopte, uživa u sreći
proljeće, sloboda, ljubav
dobitak su najveći.

Nema onog ko će da im oduzme
bogatstvo koje sada imaju,
slobodu svoju oni nikom ne daju.

Vječno će da pamte dolazak ljepote ove
kada je cvijeće ukrasilo vrtove,
kada je sunce pustilo zrake nove i
ostvarilo njihove najveće snove.

To je bila čudna noć za mene. Mama i brat su cijelu noć kraj svijeće plakali. Bio sam mali i nisam znao šta se dešava. Kasnije sam shvatio. Tu noć moj tata bio je u velikoj opasnosti, noć, kada je agresor napao moj rodni kraj. I moj tata je učestvovao u toj velikoj borbi. Ja sam sjedio u jednom uglu, ne znajući šta se dešava. Neko je zakucao na vrata. Bio je to moj tata. Kada je vidio da smo svi dobro, kroz te plave tužne oči probijali su se i radosni osjećaji. Lice mu je bilo blatnjavo i prljavo. Vojničko odijelo isto tako. Mama je vidjela da mu je ruka zamotana. Rekla mu je da uđe u kuću. On je odbio rekavši: "Samo sam navratio da Vas vidim."

Volio je svoj rodni kraj, svoju domovinu, svoj narod i nije htio da ih napusti kada im je bio najviše potreban. Njegovo se dobro srce vratilo u borbu. Mama se vratila u kuću, bila je tužna. Tada sam i ja shvatio šta se dešava. Počeo sam plakati. Mama je tješila mene, a ja nju. Nakon te noći tate još nije bilo jedno izvjesno vrijeme. Na vijestima smo čuli da je neprijatelj pobjeđen. Ali ni traga ni glasa o mom tati. Nakon tri dana, tata je došao. Velika crna brada prekrivala je njegovo lice. Nisam ga mogao prepoznati. Plave potonule oči izgledale su umorno i iscrpljeno. Sada se više nije znalo kakvo odijelo ima na sebi. Bilo je sve prljavo od blata. Na čizmama blato je bilo do koljena. Tata nas je zagrlio i rekao: "Bitka je dobivena." Tada sam prvi put vidio suze u njegovim očima, ali su to bile suze radosnice. Taj se pogled ne može zaboraviti i nikad neće moći.

Tog sablasnog jutra, magla i tmina kao da su pokušavale tihim šapatom da nas na nešto upozore. Zrak je mirisao na nevolju, a jutranja hladnoća, koja se probijala kroz kožu i dopirala do kostiju, izazivala je trnce. Grč na licu boraca i hladni pogled u daljinu, tog jutra govorio je puno. Samo tihi cvrkut ptičica se začuo jednom u daljini i onda utihnu, a bio je to prvi dan proljeća. Negdje u pozadini su zabrinute majke osluškivale i zamišljene gledale u daljinu. Nije bilo teško pretpostaviti o čemu razmišljaju. Bilo je to zatišje pred buru. Kao da je vrijeme stalo na sat ili dva. Svi su ćutali i rijetko bi se začuo glas nekog borca i opet bi zavladala mukla tišina.

Uz prve zrake sunca borci kao da se počeše buditi svjesni opasnosti. Tek što se magla raziđe sa druge strane rijeke začu se grmljavina. Bili su to neprijateljski tenkovi, čelične nemani napravljene samo zbog jednog cilja – da ubijaju. Buka koju su proizvodile te proklete mašine izazivala je jezu. Hrabri borci ostadoše mirni. Barem tako su djelovali, dok je u njima gorila vatra bijesa i želja da odbrane ono što pripada njima. Za strah nije bilo mjesta u tom moru emocija koje su proživljavali. Gotovo goloruki bez puno oružja i municije mirno su čekali u svojim rovovima. Minut osluškivanja strašnih zvukova tih čeličnih mašina iz pakla trajao je cijelu vječnost. Naposlijetku neprijatelj krenu. Preko pontonskog mosta krenuše prvi tenkovi popraćeni pješadijom. Izmorene ruke boraca od neprespavanih noći čvrsto obaviše puške iako svjesni da je to možda posljednji put. Znali su da im je svaki metak dragocjen i da ga moraju pametno iskoristiti. Iz daljine bez treptaja, posmatrajući Karuše, stari otac jednog od boraca, prvi put u životu pomoli se Bogu, da mu se sin vrati kući živ i zdrav. Osjetio je da ih čeka velika bitka, možda i najveća do sada. Začu se prvi pucanj u daljini. Starac proguta knedlu i drhtavim glasom prošaputa: "Počelo je." Neprijateljski metci zasuše naše položaje kao roj pčela. Borci spustiše glave i čvršće se ukopaše u zemlju, odlučni da odbrane ono što je njihovo. Sijevalo je sa svih strana, tenkovske granate su padale. Odjednom iz oblaka dima i prašine izroniše i neprijateljski helikopteri. Pucalo je na sve strane, metci su fijukali kroz vazduh. Sve je gorilo i treperilo od pucnjave. Naši neustrašivi borci sa ono malo oružja i municije što su imali držali su neprijatelja podalje od sebe. Bitka je trajala satima i kraj se nije nazirao. Naši su štedjeli municiju jer je nisu imali dovoljno, ali su je dobro upotrijebili. Spriječili su neprijatelja da prođe. Bili su spremni da svoja umorna tijela žrtvuju kao štit Karuša. Pognutih glava u rovu, brojeći posljednje metke koje imaju jedan borac progovori:

"Naši roditelji se za naše živote boje
Al ja ću ostati ovdje jer ne dam na svoje

Ne dam na majku i na drhtave ruke njene
Neću izdat otadžbinu i svoje gene
Ne dam na starog oca što se za ovo borio
Ne dam jer ni on se neprijatelju nije pokorio
Ne dam na Karuše moje neću izdat svoje zastave boje
Ne dam pa makar samo živio u majčinoj suzi
Ostat ću, ovdje su prijatelji i druzi
O nama priče neka se kroje
Srećne dane neka naši ljudi broje
Dat ću život uzdignute glave
Neće oni naše domove da pale."

Na te riječi ljiljani iz rovova ustadoše stisnuše puške kao nikada do sada i krenuše posljednjim atomima snage, naoružani hrabrim srcima, prokosom i gnjevom. Pružiše otpor jači nego ikad. Prljavih lica od baruta i zemlje ali stisnutih zubi nikada nisu izgledali odlučnije. Kroz plamen se probiše i neprijatelj se poče povlačiti. Dušmani počeše bježati kada su vidjeli da se naši ljiljani smrti ne boje.

Svjesni toga da je jedini način da se nekom popnete za vrat jeste taj da se taj neko pogne pred vama. Naši borci to nisu dozvolili jer oni ni pred kim ne padaju na koljena.

I dok ovo sada pišem, gledam to mjesto, gledam prkosne Karuše, slobodne Karuše kako vrve od života

Tenkovi sada na groblju stoje,
Nek dušmani znaju i neka se boje
Za rat nismo niti ga volimo
Al' za svoje smo spremni da se borimo.

Arnel Avdić – "Martovska sjećanja – Bitka na Karušama"

"20.03.1993. tog dana krenula je horda,
zločinačko-drogirana.
Lisicine horde drogirane,
došle vidjeti matuzićke ljiljane.
Mislilo je to zločinačko smeće,
da ga ništa zaustaviti neće.
Prevari se pukovnik Lisica, izdade ga mana,
ne nadmudri sposobnost bosanskih ljiljana.
Mislio je on u Tešanj doći,
i pokvariti vjernicima mubarek noći.
Ne dadoše mu ljiljani ni Karuše proći,
ostade mu porušeno tenkovsko gvožđe
jedne martovske noći."

Ovdje se osjetio miris krvi, miris baruta i miris zla. Ovdje se čuo krik sve do neba. Oni koji su svjedoci toga svega, moraju da to kažu drugima. Meni su rekli, iako sam tada bio dječak, nekih se stvari dosta sjećam. Zato danas progovaram, jer šutnja čovjeka ubija. Progovaram zbog naših šehida, jer nam oni ne bi dali znak odobravanja. Oni su nas dosta zadužili. Prije 23 godine, ovdje su slike govorile sve. Ovdje je i tišina govorila sve. Kao što danas govori sve, novi Matuzići i Karuše. Tenkovske cijevi su se davno ohladile, kuće su se nove sagradile, rodili su se novi životi, rodila se nova i jača ljubav ovog mjesta. Historija nije tu da se zaboravlja, nego da se uči. Onaj ko je ne poznaje, osuđen je da ponovi. Ja ne zaboravljam i ne mogu da zaboravim svoje herojsko mjesto. Moga ranjenog djeda, moga oca koji je svakodnevno išao u borbu braneći kućni prag i moga amidžu, koji je od oružja prije početka rata nosio fakultetsku diplomu, a već na današnji dan prije 23 godine komandovao slavnom 203. motorizovanom brigadom. Ne mogu da zaboravim ni naše ljiljane koji život dadoše za Matuziće. Ne mogu da zaboravim ni svoje drugove koji život izgubiše u avionskom napadu na Tešanjku, ne mogu da zaboravim hiljade nevinih života Srebrenice, Tomašice i ostalih mjesta. Ne smijemo ih nikada zaboraviti, jer nam nikad ne bi halalili. Nisam zaboravio da sam bio prinuđen da napustim porodičnu kuću i odem sa majkom i bratom u izbjeglištvo na slobodnu teritoriju. Na odlasku otac je grlio majku, brata i mene i jedna rečenica mi se dubo-

ko urezala u pamćenje kada je rekao: "Zlato, ako poginem, dobro čuvaj djecu!" U tom sam trenutku odrastao prije vremena, shvatio sam čemu to sve vodi.

Koliko god pojedini mrzili Bosnu i njen narod, uvijek će biti onih da odgovore kontra tome. Preživjela je Bosna sve, i gore zvijeri, preživio je sve to bosanski narod stoički i hrabro. Ima opet ko Bosnu da brani. Rođeni su novi ljiljani. U svijetu pričaju o trojanskom ratu, o gladijatorima. Mi smo imali i imamo svoje bosanske vitezove koji su bez oklopa, sa mačem stali da brane domovinu. Bosanske gazije te sudbonosne '92-'93. imali su život ili smrt. Jedni danas žive, drugih nema više, ali imaju nove generacije koje se sjećaju naših heroja i imaju zadatak da ne dozvole sve događaje zaboravu. Da zamolimo Gospodara svih svjetova da se smiluje njihovim dušama i da ih nagradi najvećom nagradom.

Bosna i Hercegovina je zemlja Bošnjaka, Srba i Hrvata i ostalih naroda. Onaj ko je ne priznaje, ne zaslužuje je. Ovdje su se umiješali neki drugi ljudi koji narušiše međuljudske odnose, načiniše joj teške emocionalne boli, pametnom ljudskom mozgu neshvatljive. Shvatio sam da su to bili pojedini hrsuzi pogane krvi, koji su željeli svoj drugačiji život zamijeniti udobnim bosanskim dušekom. Željeli su, na ruševinama našeg bola, graditi sebi spomenik pobjede. Nama nije potrebna Ženevska konvencija, niti UN-ova statistika, znamo da nisu ništa poduzeli. Opet je bosanski narod najmanje uprljao ruke u ovom ratu i izašao kao ratni pobjednik, što su sudovi i potvrdili. Želim da kažem da je opet Bosna zemlja svih naroda bez obzira kako se zvali i kako se Bogu molili. Ona je majka i utočište svakog normalnog čovjeka. Bez obzira što su pojedini uzeli i porušili sve, opet nisu uzeli sjećanje, nisu uzeli slobodu, vjeru i dostojanstvo. Nisu uzeli želju da dokažem i pokažem da smo ostali i opstali. Imam jaku želju kao i moji vršnjaci da kažem, koliko god su pojedini nastojali da pucaju po mojim drugovima i meni, nisu bili toliko moćni da sve ubiju i poruše. Nisu ubili volju i želju za slobodom, strastvenu želju za životom. Bosne je bilo i bit će.

Edib Skula - Pismo dječaka iz ratnih Matuzića '93,

---

rođacima u izbjeglištvu

Ne znam da li će ovo pismo stići do vas, jer ovih dana niko ne ide iz Bosne, ali ipak pišem i pisat ću nekoliko dana, pa kada bude prilike poslat ću ovo pismo po vozaču autobusa, ako htjedne da ponese. Volim proljeće, oduvijek sam ga volio. Malo se toga može porediti sa izgledom izbeharalog voća dok vrijedne pčele veselo zuje okolo sakupljajući slatki nektar. Šafrana ima svugdje, plavi, bijeli i mirisni,

plijeni ljepotom i uljepšava ionako lijepu sliku šume sa tek izlistalim mladim listićima bukve i graba. Čekam stidljive mirisne ljubičice; za koji dan ih bude možda. Trava počinje da zeleni, čuje se pjev ptica koji dira u srce, sve se budi, a da se ne čuje tutnjava agresorskih haubica u daljini mislio bih da je mir. A ja sam krenuo na izvor po vodu, našu Šumsku, ako se još sjećate kako je slatkasto-lijepa. Onako hladna kada se napijete dok odmarate od proljetnih radova.

Sa sobom sam ponio papir i olovku da vam napišem koji redak o najnovijim događajima ovdje. Svi smo, hvala Bogu, dobro i zdravo. Ovih dana je palo dosta granata, a od jutros i previše, brojao sam do pedeset i odustao. Nešto je danas zlokobno u zraku, bez obzira što je proljeće, na momente kao da sve predosjeti neku neodređenu opasnost. Razmišljam o Bogu, o životu, o smrti, smislu života i ljudskog postojanja. Iako sam mlad smiren čekam svoju smrtnu čašu koja nikoga nije mašila, niti će mašiti. Smrt će svi okusiti. Sjećam se riječi Rešada Kadića iz njegove knjige "Posljednji Bešeskijin zapis" kada kaže: "Kad bi me neko upitao šta mi je na ovom svijetu najžalije ostaviti, rekao bih: sabaha, behara i iftara. Ko zna kakva se ljepota u tome krije, razumijet će." Mnogo toga bih imao i želio da napišem, ali ne znam kako? Misao mi je bistra i duboka, ali riječ je mehka i plitka, pa nikako da iskažem ono što bih želio. Allahu moj, mislim se nešto, hoće li neko jednoga dana čitati ovo i šta li će reći? Gledam sve oko mene veliča i slavi Allaha, pa i ptice svojim krilima. Sada je mubarek Ramazan, petak, sutra je ako Bog da dan uoči dvadesetsedme noći Ramazana, po mnogima to je noć Kadra. Dosta sam ovih dana čitao plemeniti Kur'an. Kaže Allah u suri El Mulk "Zar oni ne vide ptice iznad sebe kako raširenih krila lete, a i skupljaju ih? Samo ih Milostivi drži. On, zaista, sve dobro vidi."

Mislim o tome kako sam možda ja jedini u ovoj šumi koji ne veliča Allaha. Iz misli me trgnu oštar prasak u krošnji obližnjeg stabla. Nestade cvrkuta ptica, ostade samo prijeteća tišina. Znam da ubrzo slijedi druga granata u blizini. Tijelom mi prođoše trnci i hladan znoj, pa se pitam da li neko zna da sam ovdje, šta ako me pogodi koji geler i iskrvarim, prije nego što dođe neko do mene.

Uzmem posude sa vodom i trkom ispod Strana, po ustaljenim skrivenim stazama, sav zadihan stižem do kuće. Uhvati me jaka, suha žeđ. Ah, šta bih dao za gutljaj vode, ali moram zaboraviti na žeđ jer do iftara ima još dosta vremena. Stariji brat je došao sa linije, eno ostavlja opremu na svoje mjesto. Pitam ga kakva je situacija, dolje na Karušama na prvoj liniji, kaže dosadno je ništa se ne događa, a ja znam da to on uvijek tako kaže da ne zabrine majku...

Ne znam kako, ali zaspao sam tvrdim dubokim snom u pola dana uz jaku pucnjavu, čudno. Niko me nije dirao do iftara. Evo sad iftarimo u mraku, jedino osvjetljenje dolazi iz otvorenog ložišta peći na drva. Odsjaj plamena poigrava se na zidu praveći razne oblike. To veselo skakutanje vatre po zidu ponovo obuze moje misli i opet mi se prispava.

Probudila me jaka eksplozija i bat užurbanih koraka. Razumijem da govore da je tenkovska granata pogodila krov kuće. Vidi se gust crni dim iz potkrovlja. Gužva je i u obližnjem improvizovanom centru veze. Svi su nešto neprirodno užurbani, pokušavam kroz neprekidni prasak granata čuti šta govore i uspijem čuti da je neprijatelj postavio pontonski most preko Usore kod "Proleterovog stadiona", a vidim i helikoptere kako lete iznad Ševarlija i Pridjela i učestalo ispaljuju rakete. Sjetim se lozinke iz filma "Walter brani Sarajevo" - "vazduh trepti kao da nebo gori" i pomislim to je to i zaista kao da sve gori, prašti na sve strane, niko ne bi sad mogao pobrojati granate koje padaju, rekoh sam sebi. Ući će tenkovima u Matuziće i sve će nas pobiti, pomislim, a strah mi parališe udove, da na momente ne mogu pomaknuti noge.

U međuvremenu trčećim korakom dođe komandant Mujo Avdić, sigurnim glasom bez panike, izdavao je naređenja, i lično i preko motorole. Vidim širok osmijeh kada prenosi ostalima vijest da su naše minobacačlije pogodili tenk i transporter koji su uspjeli doći na Karuše. Vidio me komandant Mujo kako virim iza naslaga vreća sa pijeskom. "Hoće li proći komandante", upitam ga, strahujući od odgovora. "Non passaran" – neće proći, odgovori on – "mi smo Doboj-Bosna, mi smo dvjestotreća, mi smo Armija RBiH", jureći ponovo dolje na raskrsnicu, nikada neće proći dok nas ima živih ovdje... Izvirivao sam iza vreća sa pijeskom i drva naslaganih da štite onog ko je iza njih, a ipak me zasu prašina i zemlja od detonacije, podignem malo glavu i vidim da je stablo šljive pogodila granata i bacila ga pet-šest metara dalje, onako cijelo iz korijena. Kako me zanima šta se dešava na Karušama, a znam da ne smijem dolje. Više niko ne dolazi odozdo, svi su dolje i junački odolijevaju i tehnički i brojnošću ljudstva nadmoćnijem neprijatelju, a kako dan odmiče sve sam više siguran da ćemo se uspjeti odbraniti. Sa prvim sumrakom dolaze iscprljeni borci u centar veze. Kažu majci da je moj brat ranjen kod "Ćostovića" kuće, od tenkovske granate koja je ispaljena od tzv. "pet kuća". Ranjen je u nogu i kako rekoše nije životno ugrožen. Majka zaplaka tražeći da joj ispričaju detalje, vidim da nikome ne vjeruje o težini rane. A onda u tišini dođe vijest koja nam je svima teško pala. Neko reče da je šest poginulih, a ja se opet sjetih 154. ajeta sure Bekara u časnom Kur'anu (ajet 154): "I ne recite za one koji su na Allahovu putu poginuli: "Mrtvi su!" Ne, oni su živi, ali vi to ne znate!" Neka im Allah podari vječni rahmet i lijepi Džennet, oni su svoje živote dali za nas.

I evo me sada dvadeset i tri godine kasnije, na spomen-česmi ispred džamije čitam taj isti ajet na spomeniku i ta imena. Ne sjećamo ih se dovoljno koliko bismo morali. Da mogu čuti bili bi jako ljuti na one svoje saborce, koji u trenucima malodušnosti, pogođeni ekonomskom i sigurnosnom situacijom u državi kažu: "Da nas neko napadne, odmah bih prvi pobjegao u inostranstvo." Međutim, šehidi šalju poruku da nikakav neprijatelj i bilo ko sa lošim namjerama neće se dobro provesti,

ako se drzne da napadne stanovnike kako reče komandant Mujo nakon bitke u TV reportaži, "herojskih Matuzića i herojskih Mravića": "Uvijek će biti hrabrih sinova koji će bezuslovno braniti svoju domovinu i svoj zavičaj. Spavajte mirno!"

Nakon boravka ispred džamije, ovog lijepog proljetnog dana, odem na "Strane", najvišu kotu u Matuzićima sa koje "puca", vidik na ravnicu i grad Doboj. Gotovo da infrastruktumo nema razlike između Doboja i Matuzića. Vidim trgovačke centre, firme, uličnu rasvjetu... Sada su u mom rodnom gradu neki stranci za koje me ne veže ništa. Doboj se iz solidarnosti "preselio" za nama, koji smo rođeni u njemu. Tu ponovo imamo sve što nam treba za funkcionalan i kvalitetan i lijep život, a uvijek će biti nezadovoljnih, oni su ipak u manjini. Imamo razloga za optimizam, samo ako svi damo svoj maksimum, svako prema svojim sposobnostima da nam svima bude bolje.

---

* Navedeni tekstovi su izvorni.

12 • GLASNIK SLOBODNOG DOBOJA • APRIL 1993.

POSLIJE NAJTEŽE BITKE U BIH

ŽESTOKO I - BRILJANTNO

- **Dugo pripremana akcija, vjerovatno u Generalštabu u Beogradu doživjela pravi fijasko**
- **Starješine među borcima davali su svoj doprinos pobjedi**
- **Hvala svima koji dopriniješe velikoj pobjedi**

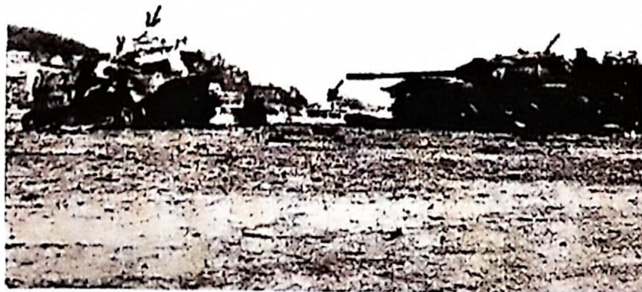
Uspjeh boraca Armije BiH i HVO Usora u posljednjoj četničkoj ofanzivi (kažu da je išla pod nazivom "Posljednja šansa") 18-20. marta uspjeh je koga bilježe sva medijska sredstva u našoj državi, ali i neke čuvene svjetske agencije.Uzimamo to kao priznanje, jer su preneseni autentični dokazi briljantne pobjede na legendarnim Karušama.

Kako je to započelo?

U noći 18/19.3.1993. godine otpočela su intenzivna dejstva na prednji kraj odbrane 203. motorizovane brigade "Doboj-Bosna". Ta dejsta,odnosno pokreti, pogotovo su bili izraženi u jutarnjim satima, oko 4,00 sata pogotovo, kada je Lisica sa svojom ekipom demonstrirao silu, pokušavajući natjerati stanovništvo i vojsku u paničan bijeg. Tada je pridošla veća količina četničkih oklopnih vozila koja su razmještena u rejonu Buljubašića glave i dalje. Vratili su se okolo na tačke uvođenja. To je bespotrebno trošenje goriva, pošto to kod branilaca nije izazvalo očekivane efekte. Nisu se toga uplašili. Vidjelo se to poslije po razvoju situcije.

Uvedene su pune mjere borbene gotovosti, kako u 203. motorizovanoj brigadi "Doboj-Bosna" tako i u susjednim jedinicama, jer dejstva su bila planirana na svim borbenim linijama. Petak, 19.marta je dan kada četnici koriste civile i tehniku za pokušaj pravljanja platforme na dva pravca - srušeni most na rijeci Usori i kod motela "Ušće" na drugom mjestu, gdje su na ivici motela, uz upotrebu civila, pokušavali uspostaviti preko Usore pontonske mostove. Naša artiljerija je u toku dana uspjela onemogućiti dalje aktivnosti četnika na uspostvi pontonskih prelaza. U toku noći 19/20. marta ponovo uz angažovanje zarobljenih civila četnici prave ponton u rejonu gostione "Kalipso" - stadion "Proletera" u Makljenovcu, na rijeci Usori na tzv. gazu, uz korištenje čvrstog terena. I pored dejstva naše artiljerije četničke horde uspijevaju napraviti izlazno-ulazne platforme koje omogućavaju prebacivanje tenkova i oklopnih transportera, kao i žive imaju podršku od jedne ojačane četničke čete (150 ljudi). Mislili su time da će unijeti paniku i strah među naše borce. Planirano je bilo presijecanje komunikacije Doboj-Teslić, kako bi stanovništvo bilo odsječeno u eventualnoj evakuaciji. Evakuacija se nije smjela, niti htjela uraditi, jer stanovništvo ni jednog časa nije bilo za tako nešto voljno.

U prvi mah naši momci uništavaju jedan tenk, teško onesposobljavaju drugi. Vodi se bliska borba naših protvioklopnjaka, na distanci 20-30 metara. Četničke horde se kolebaju, a naši borci u tim odlučnim momentima stiču još veće samo-

Olupine tenkova govore sve

sile na sami špic Karuša. I tu su već imali velike gubitke, kao i predhodnog dana. U 8,30 prelazi veća skupina tenkova T-84 koji idu na čelu, što je poznata taktika pukovnika Lisice, tenkova T-72, T-55, oklopnih transportera i veći broj pješadije. Prilikom prelaska naši osmatrači i izviđači ustanovili su da su četnici pripremili živi štit sačinjen od zarobljenika, naših civila. Od toga momenta nastaju grčevite borbe.

Vodile su se borbe prsa u prsa

Naši hrabri momci zaustavljaju prvi nalet tenkova i transportera. To su T-84, koji prvi kreće, dva tenka T-55 i dva oklopna transportera koji pouzdanje. Treba reći da momci na jednom od najkritičnijih mjesta igraju "ajnca" do zadnjeg uvođenja četnika, kada ih naš osmatrač prebrojava i kaže da ih je nabrojao 37 i upozorava da je vrag odnio šalu. Oni hladnokrvno u njega gledaju i nastavljaju još jedan krug, imajući u vidu one koji im idu.

Pričali su nam borci o tome da su pronašli dokumente ruskih plaćenika, Ozrenaca i druge žgadije, sa drugih bližih područja, koji su htjeli pokoriti ovaj narod. Vodila se borba prsa u prsa, jer su bili 3-4 metra jedni od drugih. Iz uništenog tenka izlazi nišandžija, baca bombu i pokušava pucati iz pištolja. Normal-

Slika 56. Originalni dokument iz arhive

POSLIJE NAJTEŽE BITKE U BIH

no ne postiže ništa.

Naši momci buše pancire razularenih, drogiranih Ozrenaca i drugih zlotvora po namjerama. O tome s kakvom odlučnošću i hrabrošću idu naši momci, koji se ne drogiraju, niti bio čime stimuliraju, ali imaju veliku želju da donesu slobodu, najbolje svjedoče srpska sredstva informisanja, koja kažu da četnici nikada i nigdje nisu imali posla sa većim fanaticima od naših boraca.

Za to vrijeme četnici uvode nove tenkove i oklopne transportere, odvlače mrtve i ranjene, dovoze granate i ostala materijalno-tehnička sredstva za one koji su u špicu Karuša i pokušavaju probiti naše linije.

U tim teškim trenucima, u presudnim momentima, shvata se da je nedavno formiranje 203. motorizovane brigade "Doboj-Bosna" i Operativne grupe Jug-7, bilo nužnost i potreba. O podršci Ratnog predsjedništva Doboj i OŠO Doboj, te drugih struktura da i ne govorimo. Ove komande vuku prave poteze i organizuju sisteme podrške i sisteme vatre krajnje profesionalno, što je nanijelo četnicima katastrofalne gubitke u oklopnim srdstvima, MTS i živoj sili. U tim momentima sa svih strana koordinirano našim borcima stiže pomoć: Tesličani, Medini momci sa Tešanjke, Lepeničani, Mravićani, momci iz "Kondora" (Pridjela, Ševarlija, Potočana), protivdiverzantski vod i mnogi drugi. Ako je neko zaboravljen, neka se ne ljuti.

Nebo i zemlja su se otvorili

Naš narod kaže: nebo i zemlja se otvorili, nebo i zemlja gori. Tako je to bilo. Civilno stanovništvo je u zaklonima i hrabro se drži. Ne hvata ih panika, znaju da ispred sebe imaju svoje heroje. Pomažu borcima da zaustave četničke gnjide, koje oni zovu - četnjaci. Civili sprovode grupe koje priskaču u pomoć. Većinom su to ranije ranjeni i stariji ljudi, koi znaju svaku stazicu.

Dugo pripremana akcija vjerovatno negdje u Generalštabu u Beogradu "Posljednja šansa 2", možda zadnja ili nikakva šansa, na najluđem pravcu uvođenja oklopnih sredstava, natavlja se nesmanjenom žestinom. Nema sredstava (osim borbenih aviona) koja šugavi Lisac nije upotrijebio.

Ali, su zato upotrijebili helikoptere "Gazela" koji stoje u zraku 4-5 sekundi, iz rejona Pridjela i Ševarlija, i maljutkama raketiraju ciljeve u 40-50 navrata. Ruše kuće i ostala dobra stvorena ljudskom rukom. Tenkovi, višecijevni bacači raketa, haubice različitih kalibara poklopili su ovu teritoriju 1-2 kilometra i po dubini sa svih strana: haubicama 205 iz Bara kod Doboja, haubicama 122 sa Prisada, haubicama 105 iz Stanova, baterijom haubica 122 sa

Zašto ovako mora biti?

Preslice, haubicom 105 iz Jabučić Polja... Uključeni su bili minobacači različitih kalibara, PRAG-e, PAM-ovi, PAT-ovi, M-84-ke sijači smrti, puškomitraljezi 53-ojke, snajperi. Na kraju u više navrata su upotrebljavali oklopni voz iz pravca Pridjel-Ševarlije, koriste živi štit, dimne zavjese, bojne otrove. Milioni zrna ne zaustavljaju naše hrabre branioce.

Od proboja novog Karadžićevog koridora, ovladavanja saobraćajnicom Doboj-Teslić, nema ništa.

Snimali su groblje tenkova

Naredna noć bila je zatišje pred buru. Četnici konsoliduju svoje redove, a naši borci razmišljaju šta dalje, svjesni da je već puno urađeno, ali da protivnika treba dotući. Bilo je sigurno da je bitka dobijena, borci su u to bili ubijeđeni, raspoloženi i motivisani. Sve naše starješine borave na prvoj liniji među borcima. Uvezuju se linije četnici su u okruženju. Odsječena su oklopna sredstva od četničke pješadije. Tenkovi rade čitavu noć i oklopni kamioni. Tenkovi izvlače svoje olupine, skrivaju od javnosti, od "zarobljenog srpskog naroda" svoj poraz i svoju nemoć. Dovoze druge tenkove i oklopne transportere, pokušavaju sve.

Jutro dolazi, ide čišćenje Karuša. Četnici pripremaju svoje TV ekipe da snime groblje tenkova da bi to pokazali svojim istomišljenicima, o svojoj kukavičkoj aktivnosti, da slažu da su to naši tenkovi. Ali, i laiku je jasno da niko neće držati tenkove 300-400 metara od linija, već po dubini. To isto se odnosi na "zarobljeni" VBR, jer VBR ne stoji na prednjem kraju odbrane, znajući njegovu funkciju. To je četnička "istina", već dugo, dugo prepoznatljiva.

Čisti se kuća po kuća, strogo koordinirano i osvaja. Diverzanti Matuzića vode Medine momke, Krigerove i Žapčeve heroje, spremne i riješene da odrade svoj dio posla, onako kako to oni znaju - profesionalno i do kraja. Dolaze na cestu smrti. Tada naš jedan starješina reče: "Za sve nas je uskoro Ramazanski Bajram, a za Lisicu i njegovu razularenu bandu je Kurban-bajram". Tada se tek vidi pravo groblje. Leševi i šljemovi puni krvi, dok Joldić iz dobojske bolnice plače sa krvnom plazmom, baš kao i iz Banja Luke i sa Ozrena. Naša poruka sa ovih terena od boraca izrečena jeste: "Ako nemate krvi u Doboju, dodite na Karuše, puni su šljemovi četničke krvi."

Zarobljena je masa puškomitraljeza, brovinga, protivoklopnih sredstava, "super-filter" cigareta koje puše "hrabri srpski vetezovi". U

Nastavak na 14. strani

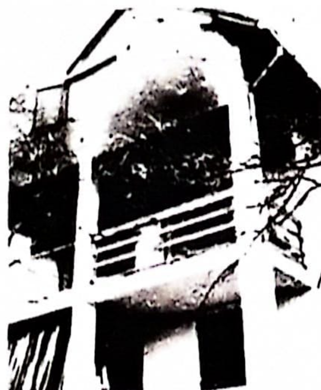
Slika 57. Originalni dokument iz arhive

POSLIJE NAJTEŽE BITKE U BIH

svojoj nemoći četnici pogađaju i uništavaju svoja dva tenka i dva oklopna transprtera, u glibu u polju. Detonacije iz tenkova traju čitav dan. Pravi je vatromet. Proslavljamo novu, jednu u nizu pobjeda. Leševi četnički su u zgradama, porušenim kućama, koje ćemo iz pepela podići. Legendarne Karuše slave. U tim trenucima, mora se reći, moral je do neba, jer sa dušmanima, sa zločincima se ovako mora i ovako treba.

Herojima u čast

Narod Matuzića, Mravića i njihovi muhadžiri, zahvalan je svojim braniocima po svim linijama. Veliko

Kuća pogođena "maljutkom" iz helikoptera

hvala od naroda ovog kraja slobodne teritorije dobojske opštine, borci prenose njihovu poruku. Svima onima koji slomiše dušmane: Tešlićanima, Medinim momcima, Lepeničanima, Mravićanima, "Kondorima", 110. brigadi HVO Usora-Drugoj bojnoj čija protivoklopna sredstva pomogoše Lisici da potane ljigavi puž i da povuče svoj jad od tenkova, oklopnih transportera, borbenih oklopnih vozila. Bilo je smiješno gledati kako se vraćaju pored gostione "Kalipso", pored motela "Ušće", Žikine i Bašićeve kafane i odlaze u pravcu Doboja.

A, tamo treba sakriti istinu od sebe, svoga naroda. Hvala svim ostalim jedinicama iz 203. motorizovane brigade "Doboj-Bosna", hvala i Maglajlijama i svim drugim, kojih se ne možemo sjetiti. Posebno, veliko ljudsko hvala od svih starješina i boraca borcima: Seadu Muratoviću koji hrabro položi svoj život, Sučetu-golobradom mladiću koji povede ekipu na čišćenje terena i na uništenje tenkova, Nahku Osmanbegoviću Čikiju, komandiru, starješini, diverzantu i borcu, Mehi Oskaru, komandiru iz Tešlića koji nije htio da ostane na komandnom mjestu bataljona, već poginu na putu prema svojim borcima na Karušama, Amiju Husiću, borcu iz Pridjela, te Smaji Ališiću, koji je bio na odmoru i smrtno stradao od VBR na putu ka svojim saborcima, kojima je hitao u pomoć.

Hvala svim ranjenim koji proliše krv za našu slobodu. Nikada to nećemo zaboraviti.

Nakon teškog poraza "srpski" Radio-Doboj uporno svoje slušaoce hrani lažima i govori im kako su ustaše i mudžahidini, te Alijini bojovnici, napali "nedužan" srpski narod i njegovu vojsku. A, dobro se zna da ni jednog časa Matuzići, Karuše i Mravići nisu bili okupirani. Baš tu da ih napadnu borci Armije BiH i HVO Usora. Bila bi to lijepa šala da stvarnost uoči Ramazanskog Bajrama nije bila tako krvava. Koja je to četnička "posljednja šansa" po redu?

Hvala svim ženama Matuzića, a ovdje poimenično treba pomenuti Šahu, Hediju, Velidu i Mirsadu Avdić, Hatidžu Muratović i sve one koji napraviše na stotine kolača i odnesoše u jeku najžešće vatre borcima i podijeliše od komande Brigade do zadnje linije naših bataljona, saniteta. Hvala im, ljudsko hvala.

Mislimo da nije bilo bolje podrške na svim našim ratištima BiH od ove naše velike pobjede na Karušama, koju smo svi mi zajedno na ovim terenima iznijeli srcima, našom hrabrošću, željom i voljom za slobodom. O tome govore i čestitke koje stižu sa svim strana, poruke od Goraždana, poruke iz Teočaka, poruke iz Drugog korpusa, da će se bande Karadžićeve, Mladićeve provesti jednako kao na ušću dragih nam rijeka Usore i Bosne, na ulazu u naš voljeni Doboj.

Sve ove okolnosti govore da vrijeme radi za nas, da smo na korak do konačnog cilja - pobjede, a kazna mora stići sve one koji upriljaše obraz srpskog naroda i okrvaviše ruke čineći zlodjela nezabilježena u istoriji ratovanja.

F. ZEČEVIĆ

BORAC O BICI PRIČA

Jedan od aktera ove velike bitke - Žbun koji hoda pristao je da razgovara o proteklој bici

•Već 24. marta u posjetu borcima stigli su predsjednik Ratnog predsjedništa Doboj i komandant OŠO Doboj. Kako su to borci primili?

- Izuzetno pohvalno, jer svi mi borci na prvoj liniji, na najisturenijoj liniji prema nekakvim srpskim tvorevinama, znamo da je neko iza nas, da je neko s nama. To nam pruža veliku podršku. To pokazuje i jučerašnji i današnji dan kada se dijele paketi porodicama boraca, da se vodi računa o borcima dok su oni na frontu.

Poručujem našim narodima -Muslimanima i Hrvatima i svim onima koji su ostali u gradu, koji su terorisani, koji su pod informativnom blokadom, i za poštene Srbe, izmanipulisane i gurnute u borbu jednih protiv drugih. Imam i poruku za Zorana Grgurevića i Milenka Gligorića, farikatore laži. Pravda je spora, ali dostižna, stići će sve ono koji zaslužuju kaznu. Sloboda i pobjeda je naša.

•Kako si lično preživljavao ovu ofanzivu?

U pojedinim momentima bilo je zaista teško, kada čovjek razmišlja o tome da li je povukao pravo poteze. Na nama je bilo da brinemo i o stanovništvu. Nismo ni jednoga časa dozvoljavali da se panika uvuče u naše redove. Mislili smo i na stanovnike koji su tu s nama, skoro će već godina dana. Mislim da četnike zaprepaštava činjenica koliko tog našeg naroda hoda, radi

Slika 58. Originalni dokument iz arhive

Živi na ovim terenima.

Lično sam dan proveo u društvu sa šest kutija cigareta, jedna za drugom, komadić male čokolade, a pored mene kanister vode. Kad vode nisam popio, a gledajući ostale borce koji profesionalno ratuju, znao sam da smo mi pobjednici.

•Prema nekim procjenama palo je na ovo područje nekoliko hiljada granata?

- Teško je bilo izbrojati sve granate, možda bi to mogla uraditi snaga NATO pakta sa nekakvim svojim radarskim sistemima. Bila je pod kišobranom pravih odbrana, dubina odbrane, milioni zrna su ispaljeni. Imamo momke koji su bili na Gradačcu, koji kažu da ovo što smo mi preživjeli je daleko, daleko intenzivnije nego na Gradačcu. I momci koji su nam došli sa drugih ratišta kažu da je ovo neuporedivo, što se vidi po ponašanju sa svih strana. Mislim da ova naša pobjeda uliva dodatnog morala borcima na svim našim linijama od Matuzića, do Tešnja, Novog Šehera i dalje po cijeloj Republici Bosni i Hercegovini.

•Posebne pohvale upućene su minobacačlijama?

- Jeste, posebne pohvale legendarnom Magi, čija je artiljerija tukla tamo gdje smo tražili, gdje smo htjeli. Artiljerijski divizion odradio je svoj posao za desetku. A, sve što oni nisu stigli da urade dotukli su naši PAM-ovi, PAT-ovi. Naši momci na 10 metara. Imali su sigurne pogotke, sasvim mirno su to obavljali. Sve je bilo dobro sinhronizovano, zato je uspjeh i došao.

•Bilo je kao na filmu. Kako je to izgledalo?

- Iznosim svoje utiske, a o tome treba da kažu i ostali borci. Filmovi, koji se režiraju do detalja, nisu ništa prema ovom monstruoznom planu koga su četnici pripremali dugo. Ali, nisu računali na naša srca, na našu hrabrost. Nisu računali da smo i mi u ovom ratu od amatera postali dobre starješine, borci-heroji, pravi profesionalci. I stalno nam pristižu nove i mlade snage. Pamtimo sva herojska ulica će imati nova imena. Filmovi iz Vijetnama su prema ovome ništa. Tako nešto doživjeti treba. Mi smo to preživjeli i mi ćemo pobijediti.

•Poslije ove briljantne pobjede u redove naših boraca stigao je i određeni broj regruta s obuka. Imaš li za njih poruku?

- Imam svakako. To ne mora biti četnička puška radije kao što to četnici rade. Oni su se opredijelili da svojom mladošću svojim roditeljima i najmilijim donesu slobodu. Razgovarali smo s njima. Pripremili ih za buduće borce. To su momci koji su od prvih dana rata bili tu sa nama, nisu pobjegli, već su riješeni da se bore u pravednoj borbi. Vodimo računa o njihovom opremanju, o uvođenju u "posao", u rat. Oni će pored starih prekaljenih boraca sticati nova znanja. Svjesni su svega toga i ne daju se. Svi odreda žele na prvu liniju, ni jedan ne želi da nešto radi u pozadini. Svi hoće u rovove.

•Bio sam svjedok jedne dobre organizacije vojničkog života. To prosto fascinira, kako se to postiglo?

- Moram istaći u prvom redu momke iz Pridjela, Ševarlija i Potočana, Grapske, Kotorska i ostalih, koji se sami organizuju uz pomoć domaćih stanovnika. Prilagodili su se tom načinu života. Ustrojili su život na pravi vojnički način, uz redovan raspored ručka, doručka, večere, kao i ostalih poslova snabdijevanja. Redovno čišćenje oružja, odlazak na linije, sve je to dio ovog života u ratu.

Borci s čežnjom gledaju na svoj Pridjel, Ševarlije, Potočane, tako bliske i ne tako daleke kao nekada. Gledaju svjetla grada kako se pale i gase, svjesni da sve ono što im je opljačkano mora biti nadoknađeno od pravih boraca Armije BiH, koji ne ratuju kao četnici, koji poštuju Ženevsku konvenciju u postupanju prema ratnim zarobljenicima.

•Kako bi se bilo naviknuti na mir, kada oko nas djeluju sada makar snajperisti?

- Istina trebalo bi se opet navikavati, baš kao što smo počeli držati straže sa vrlo slabim naoružanjem (tandžara, lovački karabin, lovačka puška). Navikli smo se na rat. Istrgnuti smo iz normalnog života, iz uobičajene kolotečine. Bez obzira na mirovne pregovore moramo biti do kraja oprezni, moramo se čuvati, jer zlikovci ne miruju. Pogotovo u vrijeme kada gube oni vrebaju svaki trenutak. Moramo se polako privikavati i na mir, sada preko svih sfera življenja i privređivanja u ratu. Nadam se da ćemo se ipak lakše na mir adaptirati.

Razgovarao: Fahir ZEČEVIĆ

Džamija u Matuzićima tužno izgleda

Slika 59. Orignalni dokument iz arhive

16 • GLASNIK SLOBODNOG DOBOJA • APRIL 1993.

ŠTA KAŽU RANJENICI O POSLJEDNJOJ OFANZIVI

LISICA NIJE STIG

Posjetili smo bolnicu gdje leže ranjenici koji su privremeno van stroja, a bili su akteri sigurno najteže bitke u ovom suludom ratu, na Karušama od 18. do 20. marta ove godine. Porazgovarali smo s njima.

Posebno nam je rečeno da posjetimo **Amira ŠEČIĆA**, koji nam tom prilikom reče:

"Početak bitke bio je lud i nezaboravan. To su ujedno bili presudni trenuci i za nas i naš narod. Četnici su krenuli direktno na nas tenkovima, misleći da ćemo se grdosija od gvožđa uplašiti. Nismo im dali proći.

Svemu tome prethodila su višednevna pregrupisavanja četnika. Gledali smo ih tako dugo i čekali, te ih dočekali, ali i isprašili. U prvi mah ušlo je pet tenkova i dva transportera. Moj zadatak je bio da sa RPG dočekom tenkove. Prvog sam uništio, drugog teško oštetio, a treći me izbacio iz stroja mojih jarana. Gorilo je i nebo i zemlja.

Upotrijebili su sve moguće, ali nam ništa nisu mogli. Atmosferu, ovu ratnu, nemoguće je dočarati. Još malo i nadam se da ću brzo iz bolnice. Posebno pozdravljam "Muzičare", ali i cijelu 203. motorizovanu brigadu "Doboj-Bosna".

Amiru je način izrecitovao svoju pjesmu njegov jaran Esad Škiljo, koju je posvetio ovoj velikoj bici, ali i tamo nekakvom pukovniku Lisici. On ga je pažljivo slušao i na kraju mu se zahvalio sa smiješkom.

Miralem ZAIMOVIĆ, komandir voda iz Matuzića: "Prvi sam ranjen, iako nas takvih nema puno. Žao mi je što sam kao takav morao napustiti svoje jarane. S pjesmom smo krenuli u borbu. Bile su to vrlo bliske borbe, na 10 do 20 metara do tenkova, jer smo ih htjeli zarobiti. Žao mi je što Lisica nije stigao na bajramski ručak u Tešanj, kako je obećavao.

Ni milimetra nismo ustuknuli. Puštali smo četnike u klopku kao malu djecu. To ne mogu nikako da razumijem. Njihovi komandanti putem okupiranog Radio-Doboja govorili su da nemaju gubitaka. Neka i sada dođu i vide. Ako tako nastave ostaće bez Srba i u Srbiji. Džaba im PAM-ovi, PAT-ovi, tenkovi T-84, ZIS-ovi, VBR-ovi, helikopteri i maljutke koje su po nama djelovale s pridjelske strane...

Šešeljevi "borci" poznati kao pljačkaši nisu mogli prikučiti, jer su nikakvi, baš kao i njihov šef Šešelj koji je i u Doboj došao da im ulije lažni moral.

Matuzićki "Hrsuzi" znaju svoj posao, a ostalim borcima poručujem da ubuduće četnike puštaju na dva metra. Žao mi je što nisam ostao do finala."

Edin SKULA: "Ranjen sam od tenkovske granate i biće sve dobro. Kad je borba započela bio sam kod

NIJE LI VRIJEME I

**Pjesme o herojima dobojskim su spje
domaće i svjetske novinske agencije p
borbu, oni su pojam patriota. Puno atri
zaplaču kad čuju za njihove borbene ak
ratovanja, kojih nema u vojnim udžbenic
Imena: Žabac, Amir, Mrga, Salčo, Čiki,
čuti i na drugi način. Na onaj čemu teži
ono vojničko, za ono zašto ulaže svoj ži
da zaslužni, a ima ih sigurno, dobiju p
pismenu, plaketu i slično. Po ovim he
parkovi, naselja.
Naša saznanja govore da priznanja do
povrijeđeni. Nije li vrijeme za to da ova o
što se zna za njih po dosadašnjim ofanz
Kao dio stroja Armije BiH uzimamo seb
203. motorizovane brigade "Doboj-Bosn
Zna se ko je na potezu.**

Slika 60. Originalni dokument iz arhive

AO NA BAJRAMSKI RUČAK

kuće. Dopuzao sam do prve linije. Panike među borcima nije bilo iako smo bili tik uz tenkove. Stanovništvo je bilo sigurno u nas i niko nije ni pomislio na evakuaciju.

Pozdravljam sve borce 203. motorizovane brigade "Doboj-Bosna", a posebno Matuzićane i Mravićane".

Redžo JUPIĆ: "Za ranjenike kao i za brata koga sam izgubio, neko će grdno platiti. Četnici mogu iz Banja Luke ili iz Beograda dovoziti koliko hoće tenkova, ali nas ne mogu ni uništiti, niti pobijediti. Bog je na našoj strani."

Hajrudin MURATOVIĆ: "Ranjen sam na Karušama drugog dana naše velike bitke, u rovu kod mitraljeza. Bilo je teško, lakše sam ipak ranjen. Bio je to zaista vatromet. Gori na sve strane, puca. Ipak, teže je bilo onima koji su se borili protiv tenkova. Mi smo pješadiju dočekali. Bile su to borbe na vrlo bliskom odstojanju. A zna se i kako su prošli. Mislim da neće više dugo pokušati tako nešto".

Fahrudin MEŠIĆ: "Bio sam na Karušama gdje sam komandovao svojim vodom,na stotinjak metara od Špica. Na nas su krenula dva tenka. Brat je odmah gađao i pogodio tenk. Drugi se vratio nazad. Tenkovi su bili obloženi gumama, vrećama s pijeskom i ne znam čime više. Cijelu borbu je nemoguće opisati. Kakav film? To se na filmu ne može vidjeti.

Mojim jaranima-borcima poručujem neka rade onako kao i do sada i sve će biti u redu".

Eto tako pričaju ranjeni heroji sa Karuša. Sreća, rane im nisu teške.

Djelovali su 84-ke, brovinzi, PAT-ovi, minobacači, haubice i ne znam šta više nije. Ranjen sam kad je sve bilo završeno. Malo sam požurio, jer sam htio svoj posao da obavim na vrijeme. Bilo je izvanredno i mogu da poručim da četnike željno čekamo. Neka izvole.

Brzo će ponovo u stroj protiv onih koje su u dosadašnjim borbama nadvisili kao ratnici, ali i kao ljudi. Oni vode pravednu borbu. A, kako jedan od boraca reče - i Bog je na strani pravednih.

Razgovarao i snimio: **Fahir ZEČEVIĆ**

I ZA PRIZNANJA?

pjevane, njihove akcije se prepričavaju,
e pronose njihovu pravednu i uspješnu
atributa kiti njihova imena, a obični ljudi
akcije, izvedene po najnovijim teorijama
nicima.
Ciki, Ljubiša puno govore. Za njih se mora
teži svaki ratnik. Da dobije priznanje i to
j život, proliieva svoju krv. Nije li logično
u poneki "zlatni ljiljan", pohvalu-javnu ili
herojima će se zvati nove ulice, aleje,

do sada nema, ali i to da su borci time
va država i na taj način za njih čuje, osim
anzivama i njihovom herojstvu.
sebi za pravo da kod nadležnih komandi
osna" pokrenemo ova pitanje.

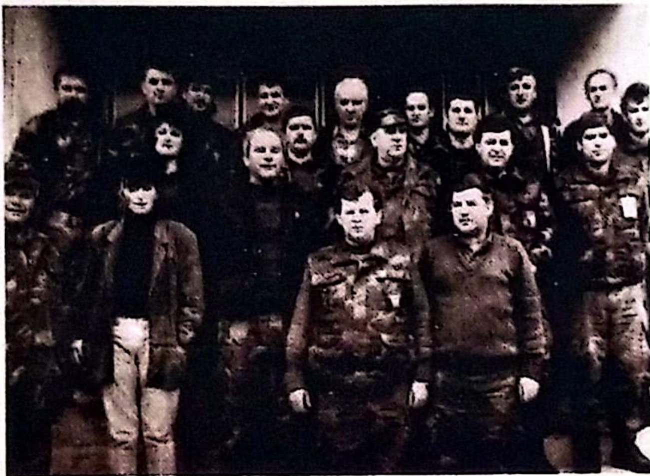
Slika 61. Originalni dokument iz arhive

18 • GLASNIK SLOBODNOG DOBOJA • APRIL 1993.

UZ PROTEKLI RAMAZANSKI BAJRAM

U POSJETI BO

Prvog dana Ramazanskog Bajrama bili smo svjedoci jednog zaista lijepog susreta s borcima, s njihovom Komandom 203. motorizovane brigade "Doboj-Bosna", a kasnije i posjete ranjenim borcima u bolnici.

Dio komande s gostima

Dočeku s bajramskim kolačima, onako skromno kako mi to znamo, u Komandi Brigade prisustvovali su predsjednik Ratnog predsjedništva Doboj, gosp. **Ahmet ALIČIĆ**. Prisutne pozdravljajući, obratio se načelnik Štaba Brigade, gosp. **Mensur BRKIĆ:**

- Dragi prijatelji! Nažalost ovo nam je dragi Bajram u ovom ratu koga dočekujemo u izbjeglištvu, privremeno istina, očekujući da sljedeći Bajram dočekamo u Doboju, ovako lijepo okupljeni.

Drago nam je da je u našu Brigadu došao predsjednik Ratnog predsjedništva. Tu je i naš novi saborac komandant OŠO-e Doboj. Gospodine predsjedniče, ovo je mlada ekipa (pokazujući članove Komande Brigade) koja ratuje s četnicima. To su mladi momci, pravi borci, dobri ljudi i s njima, zajedno sa Vama, ućićemo u Doboj. Molim Vas da se obratite, a onda da posjetimo jednu od naših jedinica, gdje ćete vidjeti kako je organizovan vojnički život na terenu.

I danas smo u ratnim dejstvima. Vidite i čujete da se puca oko nas, ali ipak našli smo toliko vremena i bili smo toliko slobodni da upriličimo ovu malu svečanost povodom Bajrama.

Zatim se prisutnim obratio, predsjednik Ratnog predsjedništva:

- Gospodo oficiri! Dozvolite da se i ja pridružim ovim čestitkama u ime Ratnog predsjedništva Doboj i da vam trostruko čestitam: vaš uspjeh u prvoj bici novoformirane Brigade, formiranje Brigade i bajramske praznike. Malo prije rekosmo - osnovna preokupacija nam je da uđemo u Doboj, pa ovom prilikom ističem obavezu svih subjekata, počev od organa civilne vlasti, pa preko vas oficira, do zadnjeg vojnika, da svi moramo biti u službi odbrane i oslobođenja dobojske opštine. Za to imamo sve preduslove i maksimalnu koordinaciju na širem području.

Mislim da smo dobili na kvalitetu formiranjem Brigade, a sa vama oficirima biće i uspješna u realizaciji svih vojnih zadataka. Još jednom vam čestitam za herojsko držanje u posljednjoj četničkoj ofanzivi.

Posjeta jedinici

Slika 62. Originalni dokument iz arhive

• GLASNIK SLOBODNOG DOBOJA • APRIL 1993. 17

RCIMA I KOMANDI

Bio sam neposredno prisutan u toku posljednjih borbenih aktivnosti. I mogu da kažem da sam lično bio oduševljen svim borcima i pozadincima koji su sinhronizovano djelovali, rekao je komandant OŠO Doboj **Fuad Bećarević**. Čestitam vam u ime OŠO Doboj i želim da nastavite tako dalje. U novoj podjeli posla mi u OŠO Doboj smo tu da uradimo sve ono što treba da vojnik na prvoj liniji bude obezbijeđen, kako MTS-om, tako i svim ostalim intendantskim sredstvima, da bi mogao uspješno voditi borbu. Transformacijom OŠO i stvaranjem Brigade do punog izražaja će doći sve naše jedinice, jer OŠO ima zadatak da obezbjeđuje Brigadu, a Brigada će se baviti samo borbenim aktivnostima. Na taj način pozadinske jedinice i civilna vlast će davati maksimum da bi svi borci i njihove porodice bili obezbijeđeni, da bi normalno izvršavali svoje zadatke.

Gledajući ovaj sastav naše Brigade, mladih ljudi, školovanih, ambicioznih, mislimo da neće biti problema da u budućnosti stvorimo još jednu brigadu, pa još jednu, da dođemo do konačnog cilja koji je pred nama.

BAJRAMSKE HURMAŠICE

Zatim je uslijedilo predstavljanje svih članova Štaba Brigade, da bi gosti posjetili jedan od bataljona u kojem je vojnički život na terenu zaista za primjer. Na svakom koraku osjećala se srdačnost. Jedni su odmarali, drugi su bili na svojim ratnim dužnostima, a dežurni kuhar je ručak privodio kraju. Služile su dvije djevojke bajramskim hurmašicama i drugim slatkišima, a onda je nakon šireg upoznavanja uslijedio vojnički ručak i uvijek ukusni grah. Pred nama su se našle rakijice i vruć hljeb vlastite proizvodnje. Kuhari to ne bi bili ako ne bi upitali je li bilo ukusno. Šta reći osim to samo potvrditi. A zaista je tako i bilo.

Na jednom mjestu vidimo geler od granate i kraj njega dva struka svježeg šumskog cvijeća i razmišljamo o tome dokle jedni (četnici), a dokle drugi (borci Armije BiH) idu. Cvijećem na granate.

Dok po linijama u samoj blizini *djeluju snajperisti čovjek prosto ne može da povjeruje da je ovdje samo prije dva dana gorilo i nebo i zemlja. Ali, ono što se mora reći to je da moral svih boraca fascinira, te da ih je još jedna teška bitka očeličila toliko da niko ne bi poželio biti u koži četnika u eventualnim narednim bitkama.*

*Rastanak uz obavezno SRETNO, provlačenje samo znanim stazicama da ostanemo nezamijećeni od bradatih spodoba. Vraćajući se nazad, još u kolima, pala je po ko zna koji puta konstatacija da zaista imamo sjajne borce. Još kad bi narod dobojskih mogao sve to vid*jeti imao bi se čime i ponositi.

Pravo s prvih linija borbe odlazimo među dobojske ranjenike. Ovo je tužniji dio ovog kazivanja, jer bolnica u nama uvijek izaziva nešto teško. Sa nama je naš Dobojlija, prvi hirurg Bolnice. I nije tako teško osim činjenice da svaki od momaka koji ovdje leže hoće što prije među svoje jarane. Ali, u sjećanju svih prisutnih mora ostati molba ljudska i gledanje pravo u oči ljekaru voj**nika Mašića (ranije ranjenoga), koji moli da mu se spasi noga. Ljekar obećava da će sve učiniti da tako bude. (Saznajemo da je sijač smrti teško povrijedio nogu ovog mladog Dobojlije, a samo nekoliko dana poslije spasa nije bilo).**

O tome kakva je atmosfera bila pri posjeti ne treba ni govoriti, kao i o skromnim paketima uručenim svim ranjenicima, koji bar po našim saznanjima nisu u kategoriji teže ranjenih. Ali bez obzira, rane od dojučerašnjih komšija sada četnika puno, puno bole.

Predsjednik s ranjenicima

Fahir ZEČEVIĆ

Slika 63. Originalni dokument iz arhive

DOGADAJI 5

Karuše čuvaju "groblje tenkova"

Obilježena 23. godišnjica pobjede boraca ARBiH na Karušama

Dani kad su letjeli tenkovi

Od 18. do 22. marta borci Armije RBiH i HVO-a uništili su osam tenkova i tri oklopna transportera, izbacivši iz stroja više od 70 neprijateljskih vojnika

Polaganjem vijenaca na centralnom spomen-obilježju u Matuzićima i učenjem Fatihe za sve poginule borce ARBiH, a posebno u bici na Karušama martovskih dana 1993., u Doboj-Jugu je obilježena 23. godišnjica slavne pobjede boraca ARBiH nad daleko moćnijim neprijateljem.

Tražili ponton

Od 18. do 22. marta borci dobojske 203. slavne mtbr. Doboj-Bosna, sa snagama ARBiH iz OG 7-Jug, te 110. HVO brigade Usora, uništili su osam tenkova i tri oklopna transportera, izbacivši iz stroja više od 70 neprijateljskih vojnika, čime su osujetili zaposjedanje glavnih putnih pravaca prema Tesliću i Maglaju.

Početkom 1993. došlo je do novog ustrojstva ARBiH, što je rezultiralo stvaranjem novih brigada. Želeći da u startu osujeti napredak ARBiH, neprijatelj je koristio iznenađenja i neselektivno artiljerijom tukao civilne objekte. Uoči ove ofanzive u noćnim satima je pokušao postaviti pontonski most na ulazu u Doboj, ali su ga borci 203. brigade ARBiH u tome spriječili.

Našao je drugu lokaciju na Usori kod Makljenovca nedaleko od stadiona NK Proleter, postavio most, te silovito krenuo u napad. U žestokoj borbi sa čelikom, heroji Karuša su tri dana uspjeli zaustaviti namjere srpskih snaga nanijevši im nenadoknadive gubitke u ljudstvu i tehnici, te zaplijenili ogromne količine naoružanja.

NOĆ NIJE POMOGLA
Uoči ove ofanzive u noćnim satima neprijatelj je pokušao postaviti pontonski most na ulazu u Doboj

Sedam mrtvih

Tih dana poginuli su borci ARBiH Adem Tukić, Suad Suče Muratović i njegov prezimenjak Sead, Smajo Aličić, Amil Husić i Nahid Ćiki Osmanbegović, Meho Smajlović Oskar. Među oko 700 boraca ARBiH sa ovih prostora jučer su bili načelnik štaba 203. brigade Mujo Avdić, general Hazim Šadić, tadašnji komandant II korpusa ARBiH, i poslanik u Parlamentu BiH Šemsudin Mehmedović, također učesnik odbrane ovog kraja.

Ceremoniji koja je prvi put održana na poprištu bitke, prisustvovali su ratni komandant OG 7-Jug Mustafa Cerovac, generali Džemo Merdan, Mirsad Ahmić, Senad Mašović, brigadir OSBiH Senad Pajić i delegacija II pješadijskog puka OSBiH. **M. BEGIĆ**

Slika 64. Novinski članak iz Oslobođenja 2016. godine

BILTEN 2. PJEŠADIJSKOG (RENDŽERSKOG) PUKA GODINA IX BROJ IX APRIL 2016

ARMIJA

REPUBLIKE BOSNE I HERCEGOVINE

Slika 65. Bilten Drugog pješadijskog rendžerskog puka OS BiH, godina IX, br. IX, april 2016.

SJEĆANJE NA KARUŠE I MART 1993. GODINE

Karuše se nalaze u općini Doboj Jug, a tokom rata pripadale su zoni odgovornosti Operativne grupe 7-Jug. U martu mjesecu 1993. godine na ovo mjesto, koje su branili pripadnici 3. bataljona 203. motorizovane brigade „Doboj-Bosna", izvedena je najveća ofanziva od strane neprijatelja na slobodnu teritoriju Doboja i Tešnja. Karuše su bile „posljednja šansa" neprijatelju za osvajanje komunikacije Teslić – Doboj, odsijecanje gradova Maglaj i Tešanj, stvaranja novog koridora, te uspostavljanja linije na Vranduku kao krajnji cilj. Zato je ofanziva, koja je pripremana veoma dugo i razrađena do detalja, dobila naziv „POSLJEDNJA ŠANSA".

Tok pripreme

Da bi oslabio borbenu moć jedinica 203. mtbr „Doboj-Bosna", neprijatelj je sa elitnim jedinicama napadao prednji kraj odbrane brigade, te stalno granatirao naseljena mjesta Matuziće, Mraviće, Ularice, Kraševo, Lepenicu... Granatiranjem navedenih mjesta, neprijatelj je želio nanijeti što veće gubitke civilnom stanovništvu i materijalnim dobrima, koji su živjeli uz neposrednu prvu liniju odbrane, i tako ga pokrenuti sa njegovog ognjišta. Historija ratova ne bilježi da civilno stanovništvo živi uz sami prednji kraj odbrane uprkos stalnom granatiranju.

A kako je to sve teklo

Tih martovskih dana, uočen je pokret neprijateljskih snaga, kako pješadije tako i tehnike. U petak, 19. marta 1993. godine, već od ranog jutra neprijatelj počinje sa artiljerijskom pripremom izvođenja svoje ofanzive. Cijelo područje Matuzića i dio Mravića bilo je pokriveno artiljerijskom vatrom iz minobacača, haubica, BST-ova, tenkova, boforsa, ZIS-ova, praga i pješadijskog naoružanja PM M-84, snajpera i dr.

Naši hrabri artiljerci uprkos neprekidnom dejstvu artiljerije neprijatelja uspijevaju tokom dana da onemoguće sve aktivnosti na izgradnji pontonskog mosta. Procjena je bila da će neprijatelj tokom noći nastaviti sa radovima. Tako je i bilo, te je neprijatelj uspio da napravi pontonski most u rejonu stadiona u Makljenovcu. Neprijateljsko granatiranje nije prestajalo. Sa jutrom se još više pojačavalo. U dubini su se čula brujanja neprijateljskih tenkova i transportera. Magla je pokrila prostor Karuša. Snage naše brigade bile su spremne. Čekanje.

„Neprijatelj je krenuo", stiže poruka do branioca Karuša. Ratna sreća je prevrtljiva. Nestade magle i Karuše obasja sunce. Neprijateljske pješadijske snage jačine najmanje jedne čete, drsko u koloni po jedan, pored lijeve bankine puta iz pravca Ušća, idu prema Karušama. Ići slobodno i drsko po čistom, otvorenom i brisanom prostoru nije odlika hrabrih. Lako se uočavaju i branioci sa par minobacačkih pogodaka zaustavljaju njihovo napredovanje. Heroji Karuša čekaju neprijateljske tenkove. Oni u koloni iz pravca Doboja idu ka Karušama, 10 tenkova i 5 transportera. Obložili su ih sa vrećama pijeska i metalnim pločama, jasno se vidi. Podršku im pružaju još 5 tenkova i niz drugih oruđa. Teški haubički, tenkovski minobacački i drugi projektili padaju na svaki kvadratni metar. Zemlja gori...

Napad je počeo u znaku oprobanog recepta, probijanje oklopom a onda brzo uvođenje žive sile. Neprijateljska živa sila na startu je desetkovana. Ništa bolje ne prolazi ni neprijateljski oklop. Prvi tenk biva pogođen. Počinje grčevita borba. Hrabri branioci Karuša, borci 203. brigade zaustavljaju prvi nalet tenkova i transportera. Vodi se bliska protivoklopna borba na samom špicu Karuša. Zbog velikih gubitaka u tehnici i živoj sili neprijatelj se ne usuđuje krenuti dalje od špica Karuša.

Nastavio je sa dovlačenjem tehnike i ljudstva. Svo vrijeme, cijelo područje Matuzića i Mravića bilo je izloženo neprekidnom granatiranju.

Neprijatelj je upotrijebio sva moguća sredstva. PAM-ovi, PAT-ovi, minobacači svih kalibara, haubice od 105 do 205 mm, VBR-ovi, te helikoptere koji iz rejona Pridjela i Ševarlija, u više od 50 navrata raketiraju civilne ciljeve pokušavajući i na taj način unijeti paniku i pometnju među borce i stanovništvo.

33

Slika 66. Iz biltena Drugog pješadijskog rendžerskog puka OS BiH, broj IX

Bitka se nastavlja nesmanjenom žestinom. Na nekim mjestima vodi se borba „prsa u prsa". Neprijatelj uvodi nove tenkove i oklopne transportere, odvlači ranjene i mrtve, a snage iz rezerve tjeraju u nove napade. Bliži se noć. Na Karušama je već „groblje tenkova". Dejstvo naših artiljeraca je takvo da neprijatelja dovode do ludila. Svojim preciznim dejstvom nadopunju rezultate hrabrih boraca. Komanda 203. mtbr i OG 7-Jug povlači pravi potez. U borbu se uvode svježe snage iz sastava Samostalnog bataljona Tešanjka, 204.bbr, te dijelova 110. brigade HVO Usora. Tenkovi koje su ljuti Pousorci i drugi borci OG 7-Jug prethodno zarobili već su u funkciji. Stiže i top T-12 HVO-a. I dalje je omjer snaga u tehnici 10:1 u korist neprijatelja, ali je taj omjer u pješadiji u korist branioca. Na Karušama je sve u dimu i plamenu. Neprijatelj se više ne usuđuje uvoditi nove tenkove i transportere. Onim tenkovima koje nisu uspjeli izvući okreću cijevi u pravcu svojih položaja valjda da bi pokazali da su bili spremni za odbranu.

Već je više od 30 sati kako traje napad. On polahko jenjava. Većina starješina 203. mtbr je na terenu. Po prvi puta neprijatelj nam upada u vezu. Izdaju naređenje našim jedinicama da se povuku. „Nema povlačenja, neprijatelj se mora povući", stiže odgovor branioca Karuša.

Danas na mjestu velike bitke kao nijemi svjedoci stoje ostaci tenkova

Završna akcija

Počinje završna akcija – čišćenje terena. Čisti se kuća po kuća, strogo koordinirano. Branioci izlaze na cestu smrti. Dok su naše jedinice izvlačile zarobljeni MTS, neprijatelj je gađao svoje tenkove koje su morali ostaviti na Karušama. Za to vrijeme TV snimci o Bitki na Karušama obilaze svijet. Čestitke braniocima stižu sa svih strana.

Imali su branioci razloga za veliko slavlje, ali i tugu i bol za žrtvama koje su bile neminovne u ovoj velikoj bitki. Šest branioca-heroja izgubilo je život u Bitki na Karušama. Zasigurno se zna da je neprijatelj pored 8 uništenih tenkova i 3 transportera imao i više od stotinu vojnika izbačenih iz stroja. Karuše su uveliko doprinijele da z/o OG 7-Jug postane zona sumraka za neprijateljske tenkove. Ona je to uistinu bila i ostaće.

Autor teksta: Mujo Avdić

Slika 67. Iz biltena Drugog pješadijskog rendžerskog puka OS BiH, broj IX

Zaštita od korozije i premještanje na "Groblje tenkova"

Ispunjeno obećanje dato lani

Tenkovi zarobljeni u ratu očišćeni i ofarbani

Svjedočit će o bici na Karušama, jednoj od najsvjetlijih pobjeda Armije RBiH

Obećanje koje su prošle godine borcima i građanima Doboj-Juga i susjednih općina Tašnja, Maglaja, Usore i Doboja dali načelnik Doboj-Juga Mirnes Tukić i ratni načelnik 203. motorizovane brigade „Doboj-Bosna" Mujo Avdić da će do 21. marta ove godine agresorski tenkovi, zarobljeni u velikoj bici na Karušama, biti zaštićeni od hrđe i postavljeni na posebno sagrađen plato „Groblje tenkova" na Karušama, ovih dana se ispunjava.

Uz pomoć Općine Doboj-Jug, Ministarstva za boračka pitanja ZDK i privrednika, osiguran je novac za pjeskarenje i farbanje nekoliko tenkova koji će, kako ističe Avdić, smiraj naći na sagrađenom platou.

MAJSTORI firme „Inžinjering" iz Jelaha rade veoma zahtjevan konzervatorski posao.

Oni će svjedočiti o jednoj od najsvjetlijih bitaka i pobjeda Armije RBiH, bici na Karušama, koja se odigrala 21. marta 1993. godine.

- Naše jedinice bile su jače od neprijateljskog čelika. Od njihovih tenkova napravili su groblje i zaustavili ofanzivu koju je vodio Slavko Lisica iz Doboja. Nisu ni slutili da ćemo od njihovih tenkova napraviti gvožđuriju koja će generacijama svjedočiti kako se branila BiH - kaže Mujo Avdić.

H. ĆALIĆ

Slika 68. Novinski članak iz Dnevnog avaza

Komandantica NATO-štaba u BiH posjetila Karuše

Radujem se da ljudi ovdje žive i rade u miru, a mi ćemo učiniti sve da tako bude na cijeloj teritoriji BiH, kazala je brigadna generalica Bissell

"Kao vojnik želim da što više saznam o nekim bitkama iz perioda 92-95. koje su obilježile sukobe u BiH. Nažalost, u tim bitkama ne radi se samo o tehnici, mašinama, tu su i ljudski životi. Mi svi moramo učiniti sve da u svijetu, pa i u BiH, vlada mir, a NATO-misija upravo ima taj zadatak", izjavila je komandantica NATO-štaba u BiH brigadna generalica Marti J. Bissell prilikom obilaska Doboj-Juga i posjete poprištu bitke iz marta 1993. Tada su oklopno-mehanizovane jedinice Vojske RS-a, paravojnih formacija i JNA pokušale da zaposjednu važne strateške komunikacije, putne pravce Doboj - Teslić i Doboj - Maglaj. O detaljima bitke na Karušama generalicu Bissell je upoznao tadašnji načelnik štaba 203. slavne mtbr. brigade ARBiH, pukovnik Mujo Avdić. M. B.

Slika 69. Novinski članak iz Naše riječi, Zenica

DOBOJ JUG DANAS

Potpisivanjem okvirnog mirovnog sporazuma u Daytonu 1995. godine, osim što je zaustavljen rat, Bosna i Hercegovina je dobila novi društveno-politički okvir. Nastala su dva entiteta i nekoliko novih općina, među kojima je i općina Doboj Jug, koju čine dva naseljena mjesta: Matuzići i Mravići. Karuše pripadaju MZ Matuzići i čine veoma značajnu geostratešku tačku (raskrsnica magistralnih puteva M-4 Tuzla - Doboj - Banja Luka i M-17 Bosanski Šamac - Doboj - Zenica - Sarajevo - Mostar i ušće rijeke Usore u rijeku Bosnu).

Logično je da se odmah krenulo u obnovu svega porušenog, pa je tako akcenat stavljen na obnovu porušenih kuća, javne infrastrukture poput puteva, doma, škole, ambulante, vjerskih objekata itd.

Dobijanjem statusa općine Doboj Jug, ovaj prostor je bio primamljiv za razvoj privrede, što se pokazalo ispravnim. S obzirom da je povratak išao teško, brojne Dobojlije i izbjeglice iz drugih susjednih mjesta kod Doboja, odlučili su ostati na ovom prostoru čime su promijenili demografsku strukturu Matuzića jer je niklo više stotina stambenih i privrednih objekata. Civilni život doživio je demokratsko uređenje, pa je tako u nekoliko izbornih ciklusa predstavničku i izvršnu vlast na lokalnom nivou činilo više političkih partija. Osim toga stvoreno je na desetine nevladinih organizacija, što je samo potvrda demokratskih procesa u ovoj općini.

Palim borcima i šehidima, građani Doboj Juga su se odužili podizanjem nekoliko spomen-obilježja, a boračke organizacije i danas gaje tradicije odbrambeno-oslobodilačkog rata, brinu o ratnim vojnim invalidima, demobilisanim borcima i boračkoj populaciji uopće te ljubomorno čuvaju tradiciju svojih uspjeha u ratu, u kojima je na prvom mjestu briljantan uspjeh boraca Armije RBiH u "Bitki na Karušama" 19. do 22. marta 1993. godine.

Poprište bitke na kojem su olupine tenkova dobija novo obilježje, koje treba da bude muzej na otvorenom, a gdje će buduće generacije držati časove historije i odavati priznanje herojima Karuša. O razvoju ovog kraja u nekoliko fotografija sugeriše da Doboj Jug ima svijetlu perspektivu.

Slika 70. Karuše, vječna asocijacija na mart 1993.

Slika 71. Općina Doboj Jug kakvu građani i zaslužuju

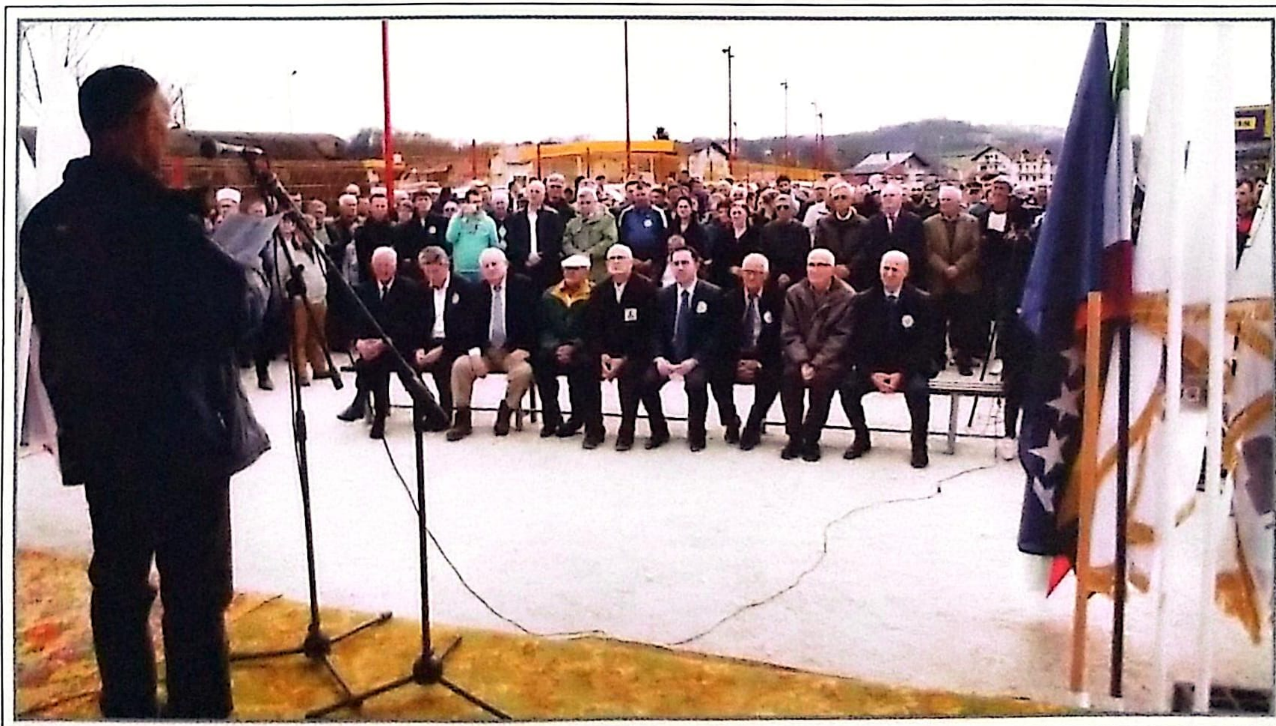
Slika 72. Detalji olupina tenkova na Karušama

Slika 73. Spomen-ploča braniocima Karuša

Slika 74. Jedno od obilježavanja godišnjice "Bitke na Karušama"

Slika 75. Jedno od obilježavanja godišnjice "Bitke na Karušama"

Slika 76. Novi izgled Matuzića

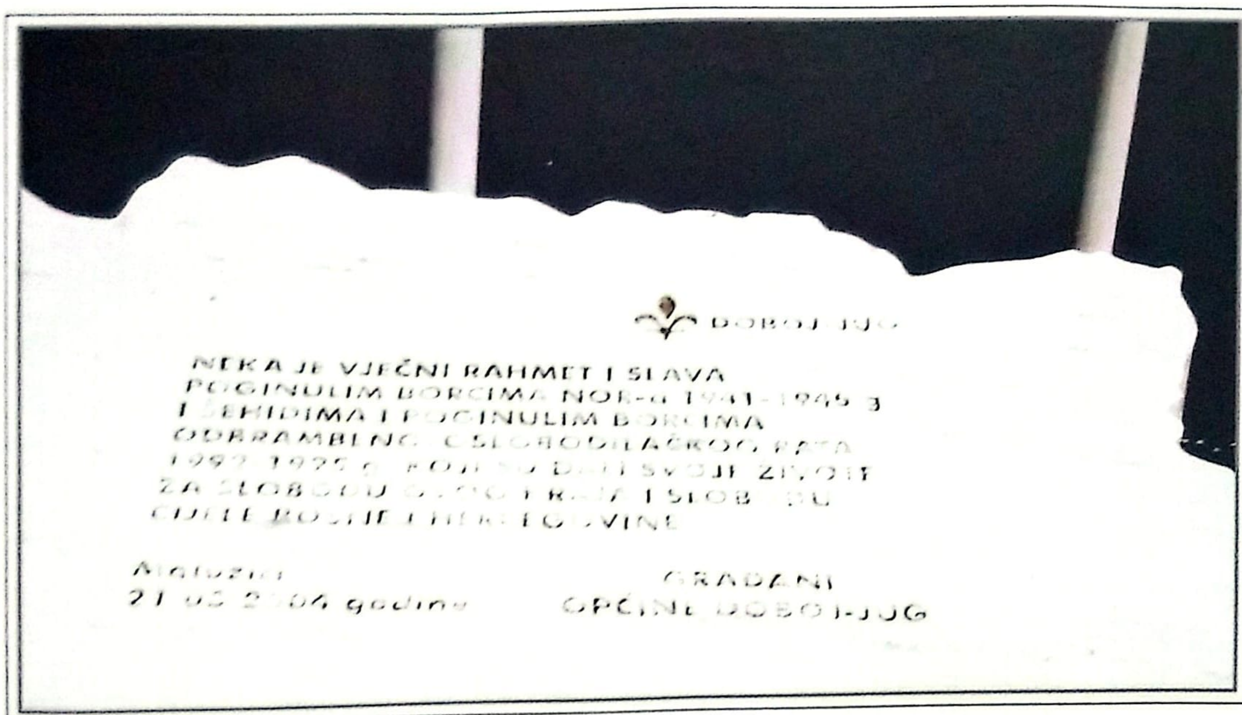
Slika 77. Nova džamija u Matuzićima

Slika 78. Izgled Mravića danas

Slika 79. Katolička kapela u Mravićima

Slika 80. Centralno spomen-obilježje žrtvama agresije u Matuzićima

Slika 81. Spomen-obilježje civilnim žrtvama rata u Matuzićima

Slika 82. Šehidska česma u haremu Salihija džamije u Matuzićima

Slika 83. Spomen-ploča šehidima, civilnim žrtvama rata i borcima u Mravićima

Slika 84. Šehidsko mezarje Jakitovac u Mravićima

POPIS SKRAĆENICA

ARBiH – Armija Republike Bosne i Hercegovine
bbr – brdska brigada
b/g – borbena gotovost
BiH – Bosna i Hercegovina
BsT – bestrzajni top
FBiH – Federacija Bosne i Hercegovine
GŠ – generalštab
H – haubica
HVO – Hrvatsko vijeće obrane
IFOR – Međunarodna mirovna misija (*eng. International Force*)
IKM – istureno komandno mjesto
JNA – Jugoslavenska narodna armija
KOiD – Komanda obuke i doktrine
KUD – kulturno-umjetničko društvo
l/o – linija odbrane
MAD – mješoviti artiljerijski divizion
Mb – minobacač
mts – materijalno-tehnička sredstva
MUP – ministarstvo unutrašnjih poslova
mtbr – motorizovana brigada
MZ – mjesna zajednica
OG – operativna grupa
OSA – protivoklopno sredstvo
OS BiH – Oružane snage Bosne i Hercegovine
PAM – protivavionski mitraljez
PAT – protivavionski top
PM – puškomitraljez
PK – pomoćnik komandanta
PNŠ – pomoćnik načelnika štaba
POB – protivoklopna borba

POS	– protivoklopna sredstva
PDV	– protivdiverzantski vod
RB	– raketni bacač
RiK	– rukovođenje i komandovanje
RPG	– ručni raketni bacač granata
TO	– teritorijalna odbrana
UN	– Ujedinjene Nacije
VBR	– višecijevni bacač raketa
VF	– Vojska Federacije
VP	– Vojna policija
z/o	– zona odgovornosti
ž/s	– živa sila

RECENZIJE

RECENZIJA
rukopisa knjige "Bitka na Karušama" autora Muje Avdića

Knjiga "Bitka na Karušama" predstavlja jedno od najznačajnijih djela napisanih o ratnim zbivanjima u ovom dijelu Bosne i Hercegovine u periodu odbrambeno-oslobodilačkog rata od 1992. do 1995. godine.

Autor je kroz sam naslov, sadržaj, događaje i ličnosti, precizno oslikao događaje koji su prethodili bitki, samo odvijanje bitke i njeno poslijeratno obilježavanje.

Autor je napravio idealnu kombinaciju prikazivanja događaja s vojnog i političkog aspekta.

Kroz događaj i ličnosti prikazan je veliki stepen zajedništva Armije Bosne i Hercegovine – naroda – političke vlasti u bitki, a što je krasilo ovaj kraj naše države tokom čitavog rata.

Prije ove knjige niti jedan ratni događaj s ovog prostora nije tako detaljno prikazan, a što govori o tome da je autor događaje prikazivao precizno – "profesorski", kakav je i sam bio u toku rata.

Knjiga "Bitka na Karušama" će njene učesnike podsjetiti na događaje iz prethodnog rata, a mlađim naraštajima biti pouka da se odbrana Karuša ne smije zaboraviti.

O samoj bitki, njenom toku, nema potrebe ništa dodavati niti oduzimati, s obzirom da je autor sve napisao, te izvršio selekciju događaja i ličnosti.

Kako je bitka na Karušama predstavljala prekretnicu u odbrani ovog kraja te imala izuzetno pozitivan uticaj na borbena dejstva Armije BiH, tako će i knjiga "Bitka na Karušama" predstavljati prekretnicu u načinu i metodi prikazivanja događaja iz prethodnog rata.

Autoru želim mnogo sreće i uspjeha u objavljivanju ove knjige i da ista bude podstrek za objavljivanje drugih, kako njemu, tako i drugima.

Mustafa Cerovac

RECENZIJA
knjige "Bitka na Karušama"

Osjećam privilegiju što sam kao recenzent rukopisa knjige "Bitka na Karušama" mart 1993. osvježio svoja sjećanja na te herojske dane.

Neka slava i herojstvo boraca 203. mtbr. OG-7 JUG i naorda, posebno mještana Matuzića, bude ovjekovječeno ovom knjigom.

Autor, moj prijatelj i saborac, svojim detaljnim prikazima nije zaboravio nijedan detalj vezan za Bitku i u isto vrijeme istakao je značaj jedinstva i zajedništva Armije Bosne i Hercegovine i naroda, kao i doprinos pripadnika 110. brigade HVO.

Svi fakti i činjenice o samoj bitki su rečene i nema tu potrebe nešto dodavati.

Ponosan sam na heroje "Bitke na Karušama", ponosam sam i na važne odluke koje smo zajedno, u toku bitke, donosili.

Neka se ne zaboravi, jer Karuše ne zaslužuju zaborav, a mom saborcu i autoru želim mnogo sreće i uspjeha.

Mensur Brkić

RECENZIJA
rukopisa pod naslovom "Bitka na Karušama", autora Muje Avdića

Još uvijek mnogi neposredni vinovnici i učesnici rata i ratnih dejstava iz perioda 1992-1995. godina u BiH, nose svježa sjećanja koja su im, na ovaj ili onaj način, utkana u njihovo unutrašnje biće. Jedan od njih je i autor ovog nesvakidašnjeg djela Mujo Avdić, profesor tjelesnog odgoja, onovremenski rezervni vojni oficir, organizator pružanja otpora agresoru početkom 1992. godine u svojim Matuzićima, načelnik štaba 203. mtbr "Doboj-Bosna", profesionalni viši oficir VF BiH i šta sve drugo.

Smiono se odlučio da ratna dešavanja iz marta 1993. u jednoj od najsudbonosnijih bitaka onoga vremena za Armiju Republike BiH, "Bitka na Karušama" i sjećanja na nju, spisateljski ovjekovječi, za bosanskohercegovačku ratnu historiografiju.

Zapravo, dugo vremena je trajala ta odlučnost autora Avdića da svoja sjećanja vezana za ovu historijsku bitku prenese užoj i široj javnosti, kao jedne od najuspješnije dobivenih bitaka u odbrambeno-oslobodilačkom ratu 1992-1995. godine u kojoj je neprijatelj efektno i uspješno, poražen, ponižen, vojnički osramoćen, iako je bio izrazito nadmoćniji sa ratnom tehnikom i materijalno-tehničkim sredstvima, s unaprijed pripremljenom operativno-taktičkom operacijom na najvišem vojno-stručnom nivou, koja je pripremana u beogradskim vojnim operativnim centrima.

Ta treća dekada marta godine 1993. ostaće dugovječno zapamćena, borbenim sposobnostima hrabrih i odvažnih boraca Matuzića i Mravića i Dobojlija i Tešlićana i Tešnjaka. Nadasve, mještana ovog gravitacionog područja i prostora.

U shematskom pregledu knjiga "Bitka na Karušama", autora Muje Avdića, pored uvoda i trinaest poglavlja, sadrži priloge, popis skraćenica, te recenzije i bilješke o autoru. Poglavlja u kraćim crtama oslikavaju hronologiju događanja na širem prostoru Karuša u danima neposredno pred bitku, početak i tok bitke i završna dešavanja potpunog sloma neprijateljske ofanzive. Jedno od poglavlja su i izjave učesnika u "Bitki na Karušama", a kao posebno se pojavljuju izjave neprijateljskih vojnika, učesnika bitke, date srpskim medijima. Ovo poglavlje nosi naslov "Ovako je bilo...".

Knjiga je oplemenjena sa više izvornih fotografija i dokumenata. Tu spada: preko 40 fotografija, više od 20 preslikanih autentičnih dokumenata među kojima je i Čestitka komandanta 2. korpusa Armije Republike BiH, generala Hazima Šadića, od 22.3.1993. godine, dana kada je konačno slomljena agresorska ofanziva i dobivena bitka za Karuše, za Pousorje za širi dobojsko-tešanjski-teslićko-maglajski teritorij i za državu Bosnu i Hercegovinu.

U radu na ovom djelu autor Avdić je konsultovao znatan broj učesnika bitke, neposrednih sudionika, kako boraca sa prednjeg kraja odbrane i napada, tako i starješinskog kadra, koji su na direktan ili indirektan način učestvovali u sistemu rukovođenja i komandovanja tokom samog borbenog djelovanja - tokom trajanja bitke. Tako ovo djelo postaje originalan dokument bosanskohercegovačke ratne historiografije. Ono će svakako zauzeti svoje posebno mjesto u mnogim bibliotekama, užeg i šireg ovog područja. Njegovim izlaskom u javnost, djelo "Bitka na Karušama", postaje sastavni dio arhivske građe i dokumentacije Armije Republike BiH.

Također, autor je koristio i originalna zarobljena dokumenta neprijatelja, autentične izjave neprijateljskih vojnika, pronađene u literaturi srpskih dokumentaraca i njihovih medija, te tekstove naših medija (list "Oslobođenje" i dr.) o briljantno izvedenoj akciji boraca – heroja Matuzića i Mravića, i svih drugih koji su bez oklijevanja pristigli iz susjednih jedinica OG-7 JUG te dali svoj nemjerljiv doprinos u slamanju neprijateljske ofanzive.

Kod autora Avdića ne postoji glavni lik ovog djela. Naprotiv, to su svi učesnici Bitke, borci i saborci, mještani i sugrađani i svi drugi koji su na bilo koji način dali doprinos u odbrani Karuša i prostora. Svaki od njih može nositi naziv glavnog lika.

Autora ove knjige poznajem dugi niz godina. Prepoznatljiv po tome da prilikom javnog obraćanja na skupovima, tribinama, okruglim stolovima i sl. govori tečno, jezgrovito, konkretno, jasno, činjenično utemeljeno i upravo ove svoje karakteristike koristio je i kao spisatelj ovog dokumenta. To ukazuje da je djelo pisano razumljivim i jednostavnim stilom i jezikom. Pisano je odmjereno, nepristrasno vez subjektiviteta i tendencija.

U metodološko-konceptualnom pristupu prikazivanja autorovih zamisli i način elaboriranja sadržaja, bez obzira na Avdićev spisateljski prvijenac, djelo ima potreban kvalitet i to ga čini originalnim.

Rukopis se u cjelosti može ocijeniti kao izvanredan doprinos bosanskoheregovačkoj ratnoj historiografiji. Veliki broj činjeničnih kazivanja i podataka, ova knjiga će oteti zaboravu.

Rukopis **"Bitka na Karušama"**, autora Muje Avdića, toplo i sa zadovoljstvom preporučujem za štampanje i objavljivanje.

mr.sci. Sakib Kurtić

RECENZIJA
knjige "Bitka na Karušama"

Što je više pisanih djela, utemeljenih, argumentovanih i dokumentovanih kazivanja o oružanoj agresiji na Republiku Bosnu i Hercegovinu, sve se više postiže objektivnost neslučenih razmjera na biće bosanskohercegovačkog čovjeka i njegovu historiografiju.

Ovaj faktografski i dokumentovani rukopis "Bitka na Karušama", autora Muje Avdića, nesumnjivo, namijenjen širokoj čitalačkoj publici, može poslužiti i u interdisciplinarne naučne svrhe, a posebno u vojno-naučna istraživanja.

Osnovni sadržaj knjige:

1. Uvod
2. Dani prije bitke
3. Noć uoči bitke
4. Početak i tok bitke
5. Osvrt na dane poslije bitke
6. Bitka na Karušama – hronologija događanja
7. Izjave učesnika "Bitke na Karušama"
8. "Ovako je bilo..."
9. Prvo obilježavanje "Bitke na Karušama"
10. "Sjećanje na Karuše i mart 1993."
11. Pobjednički i drugi nagrađivani radovi učenika OŠ "21. mart" na temu "Bitka na Karušama"
12. Neki novinski članci posvećeni Karušama
13. Doboj Jug danas
14. Popis skraćenica
15. O autoru

Analiza sadržaja knjige:

Bez obzira što knjiga "Bitka na Karušama", govori o borbi istinskih heroja i junaka, nedovoljno opremljenih sredstvima za protivoklopnu borbu, protiv najsav-

remenijih oklopnih sredstava agresora, potpomognuti dejstvom helikoptera na jednoj mikro lokaciji i njenog "špica" u samo dva dana i dvije noći, ima izuzetno značenje i važnost za široku čitalačku publiku.

Autor posebno naglašava važnost Karuša u zoni odbrane Trećeg bataljona 203. motorizovane brigade "Doboj-Bosna" iz sastava OG-7 JUG. Nekoliko dana prije bitke agresor u kontinuitetu, dan i noć neprekidno, iz svih artiljerijskih oruđa vrši "omekšavanje" odbrane branilaca na tom prostoru. Od artiljerijskih dejstava agresora nije izostavljena cijela zona odgovornosti OG - 7 JUG.

Komanda 203. motorizovane brigade "Doboj-Bosna", na osnovu provjerenih obavještajnih podataka, pravilno zaključuje i predviđa da će napad agresora, veoma jakim oklopno-mehanizovanim snagama, otpočeti 20. marta 1993. godine, te noću, dan prije vrši dodatne radnje, postupke, aktivnosti i mjere na učvršćivanju i utvrđivanju više linija odbrane. Koncentrišu se veoma skromna protivoklopna sredstva na malom prostoru.

Autor kao jedan od veoma važnih učesnika "Bitke na Karušama" govori: "Gledam na sat, tačno je 8 sati i 7 minuta (08:07, 20.3.1993. godine). Prvi tenk je na pontonskom mostu. Pedeset do sto metara iza ide drugi i tako njih desetak."

U trenu se mijenja odluka, ne ide se na zarobljavanje tenkova, već se ide na njihovo uništavanje, jer je tenkova mnogo.

Kad je prvi tenk stao na asfaltnom putu prema njemu je ispaljeno prvo protivoklopno sredstvo i odmah pogodak. Zatim prava kanonada protivoklopnih sredstava, digao se gusti crni dim, sve gori i podrhtava tlo na širem prostoru. Sve je više ličilo na dobro i profesionalno izrežiran film, a ne na javu. Agresoru nije pomogla ni podrška helikoptera s velikim brojem ispaljenih protivoklopnih raketa "maljutka".

Tokom noći 20/21. mart 1993. godine pregrupisavanje naših snaga, popuna dodatnim materijalno-tehničkim sredstvima i ljudstvom na prvim linijama odbrane. Vrši se procjena i zaključuje da naredni dan agresor zbog pretrpljenih gubitaka neće krenuti u novi napad. Naše snage se organizuju da izvrše pretres terena i uzmu ispravna materijalno-tehnička sredstva s prostora gdje je vođena bitka.

Bitka je okončana 22. marta 1993. godine oko 08:00h. Pridodate jedinice se vraćaju u svoje sredine, a ostaju borci Trećeg bataljona, jer je to zona njihove odgovornosti.

Autor vrlo sadržajno, precizno, ali kratko iznosi hronologiju događanja od 10. do 22. marta 1993. godine.

Veoma važan i posebno značajan sadržaj ove knjige su izjave agresorskih vojnika, koji su učestvovali u "Bitki na Karušama". Stiče se dojam i lahko se uočava činjenica, kao da je jedna ista osoba učestvovala u isto vrijema na strani agresora i na strani odbrambenih snaga. Ova dimenzija daje posebnu kvalitetu ove knjige.

Prvo obilježavanje godišnjice "Bitke na Karušama" odvijalo se u Domu kulture u Matuzićima, 20. marta 1996. godine i nastavit će se obilježavati u kontinuitetu do današnjeg vremena.

Uočljivi su i sadržaji nekih od učesnika okruglog stola na temu "Sjećanje na Karuše i mart 1993. godine", koje je održano 20. marta 2010. godine.

Autor u knjigu uvrštava nekoliko najkarakterističnijih pobjedničkih i nagrađenih radova učenika OŠ "21. mart" na temu "Bitka na Karušama".

Sadržaj "Doboj Jug danas" govori o MZ Matuzići i Karušama, koje joj pripadaju. Doboj Jug ima status općine, koja ima sve potencijale da se razvije u jednu modernu i prosperitetnu lokalnu zajednicu. Stanovnici općine su se na poseban i specifičan način odužili šehidima i palim borcima podizanjem nekoliko spomen-obilježja, a i boračkim organizacijama se poklanja posebna pažnja.

Na kraju imamo popis skraćenica i osnovne biografske podatke o autoru koji su vrlo korektni.

Mišljenja sam da knjiga "Bitka na Karušama", autora Muje Avdića, na istinitim činjenicama i originalnim dokumentima daje relevantan, sistematičan i temeljit prikaz događanja tokom bitke, kao i nevjerovatnu hrabrost, odlučnost i istrajnost branioca te kukavičluk i strah agresorskih vojnika koji imaju zastrašujuću prednost u tehnici i dobro opremljenoj pješadiji, koja je napredovala u oklopnim transporterima.

Poseban fokus knjige vezan je za nesrazmjeran odnos materijalno-tehničkih sredstava agresora i branioca nad materijalno-tehničkim sredstvima agresora i branioca te prednost nesicrpnog patriotizma branioca nad materijalno-tehničkim sredstvima agresora.

Zasigurno ova knjiga oslikava najveću "grobnicu" oklopnih sredstava na jednom veoma malom prostoru tzv. "špicu" Karuša, samo u jednom danu, koju su priredili branioci, nedovoljno opremljeni, ali s veoma velikim patritoskim nabojem. Nije to najčuvenija i najznačajnija protivoklopna bitka, na tako malom prostoru, samo za prostore bosanskohercegovačkog ratišta, već, zasigurno i šire u svjetskim razmjerama, ikad zabilježena do sada.

Značaj knjige za buduće bosanskohercegovačke generacije ogleda se u njenom doprinosu objektivnom historizovanju rata na "špicu" Karuša, u Matuzićima, općini Doboj Jug, te u državi Bosni i Hercegovini.

Vojna terminologija i stil pisanja pokazuju da autor ima izražen vojno-metodološki pristup problematici koju knjiga tretira, te su zaključci na taktičkom i operativnom nivou, veoma relevantni i stručno prihvatljivi.

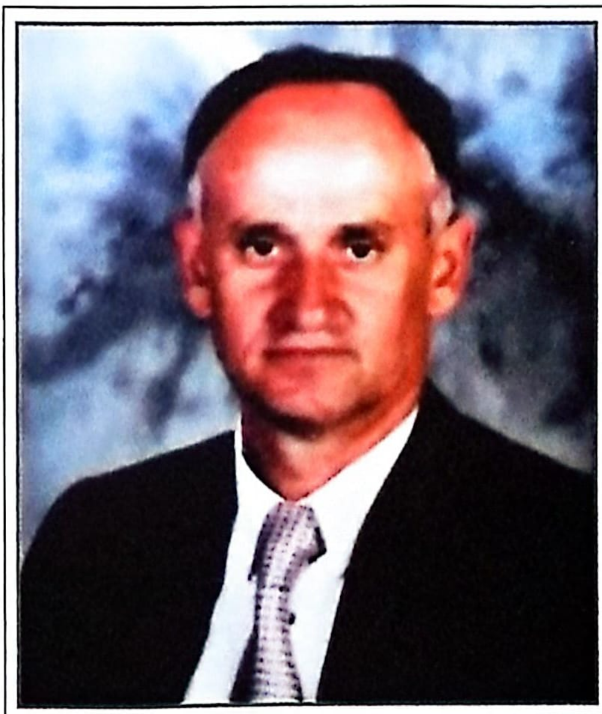
Ovu knjigu definišem kao javno dobro koje pripada svim ljudima. Autorov stil pisanja je veoma razumljiv, jasan, jednostavan, nije komplikovan, prirodan, odmjeren, racionalan, a sve to daje još veći značaj vrijednosti knjige.

Smatram da je knjiga namijenjena širokoj čitalačkoj publici. Mogu je koristiti svi oni koji se iz bilo kojih razloga interesuju za protivoklopnu borbu, a može poslužiti i za multidisciplinarno naučno istraživanje.

S velikim zadovoljstvom preporučujem knjigu za štampanje, javno publikovanje, čitanje i izučavanje.

General Džemal Merdan

BIOGRAFSKI PODACI

Mujo Avdić rođen je 25. februara 1957. godine u Matuzićima. Završio je gimnaziju u Doboju, Pedagošku akademiju u Tuzli, a Fakultet za fizičku kulturu u Sarajevu. JNA je služio u Bileći u Školi rezervnih oficira, gdje je stekao solidno vojno znanje.

Prije rata radio je kao prosvjetni radnik. Kao rezervni oficir bivše JNA (čin kapetana), svoje vojno znanje i životno iskustvo maksimalno koristi u organizovanju otpora na dobojskim prostorima.

Prvi je ratni komandant na slobodnim prostorima općine Doboj: Matuzića i Mravića. Komandovao je četom, odredom, združenim odredom, a po formiranju 203. motorizovane brigade obavlja dužnost pomoćnika komandanta za moral, a zatim dužnost načelnika brigade.

Za svoj doprinos odbrani Bosne i Hercegovine u toku rata više puta je pohvaljivan i nagrađivan. Na Karušama, prilikom napada neprijateljskih jedinica "KUPA 1" i "KUPA 2", 19.8.1992. godine bio je teže ranjen.

Od 8.9.1995. godine u 37. Diviziji kopnene vojske obavljao je dužnost operativca sve do demobilizacije 24.4.1996. godine, kada se vraća u Osnovnu školu "Kulin ban" Tešanjka, gdje je radio i prije rata. Maksimalno se angažuje na formiranju osnovne škole u rodnim Matuzićima.

Zbog zahtjeva i potreba Vojske FBiH 24.12.1997. godine potpisuje profesionalni ugovor u VF. Raspoređuje se na visoku dužnost koju obavlja s velikim uspjehom. Unapređuje se u čin majora VF i prekomanduje u KOiD VF na mjesto oficira za razvoj doktrine.

Pored svoje formacijske dužnosti, angažuje se na unapređenju tjelesne obuke pripadnika VF. Radi na izradi Nastavnih planova i programa, piše uputstva, smjernice i preporuke za poboljšanje fizičke spremnosti pripadnika VF.

Septembra 1999. godine na lični zahtjev, prekida profesionalni ugovor u VF i iz Sarajeva vraća se u svoje rodne Matuziće na mjesto direktora OŠ "21. mart", Matuzići, Doboj Jug u osnivanju.

Za nepunih devet provedenih godina na mjestu direktora, postiže najviše standarde kako u materijalnoj infrastrukturi (sagrađena nova škola, sportska dvorana, poligon i dr.), tako i u ukupnom odgojno–obrazovnom procesu djece osnovnoškolskog uzrasta.

Krajem 2007. godine penzioniše se kao ratni komandant. Svoje slobodno vrijeme koristi u radu na sportskoj edukaciji i odgoju djece i mladih i udruženjima građana.

SADRŽAJ

* * *

Knjiga "Bitka na Karušama" predstavlja jedno od najznačajnijih djela napisanih o ratnim zbivanjima u ovom dijelu Bosne i Hercegovine u periodu Odbrambeno-oslobodilačkog rata od 1992. do 1995. godine. Autor je kroz sam naslov, sadržaj, događaje i ličnosti, precizno oslikao događaje koji su prethodili bitki, samo odvijanje bitke i njeno poslijeratno obilježavanje. Autor je napravio idealnu kombinaciju prikazivanja događaja s vojnog i političkog aspekta. Kroz događaj i ličnosti prikazan je veliki stepen zajedništva Armije Bosne i Hercegovine - naroda - političke vlasti u bitki, a što je krasilo ovaj kraj naše države tokom čitavog rata.

Mustafa Cerovac

* * *

Autor, moj prijatelj i saborac, svojim detaljnim prikazima nije zaboravio nijedan detalj vezan za Bitku i u isto vrijeme istakao je značaj jedinstva i zajedništva, Armije Bosne i Hercegovine i naroda, kao i doprinos pripadnika 110. brigade HVO.

Mensur Brkić

* * *

U radu na ovom djelu autor Avdić je konsultovao znatan broj učesnika bitke, neposrednih sudionika, kako boraca sa prednjeg kraja odbrane i napada, tako i starješinskog kadra, koji su na direktan ili indirektan način učestvovali u sistemu rukovođenja i komandovanja tokom samog borbenog djelovanja - tokom trajanja bitke. Tako ovo djelo postaje originalan dokument bosanskohercegovačke ratne historiografije. Ono će svakako zauzeti svoje posebno mjesto u mnogim bibliotekama, užeg i šireg ovog područja. Njegovim izlaskom u javnost, djelo "Bitka na Karušama", postaje sastavni dio arhivske građe i dokumentacije Armije Republike BiH.

mr.sc. Sakib Kurtić

* * *

Što je više pisanih djela, utemeljenih, argumentovanih i dokumentovanih kazivanja o oružanoj agresiji na Republiku Bosnu i Hercegovinu, sve se više postiže objektivnost neslućenih razmjera na biće bosanskohercegovačkog čovjeka i njegovu historiografiju. Ovaj faktografski i dokumentovani rukopis "Bitka na Karušama", autora Muje Avdića, nesumnjivo, namijenjen širokoj čitalačkoj publici, može poslužiti i u interdisciplinarne naučne svrhe, a posebno u vojno-naučna istraživanja.

General Džemal Merdan

ISBN 978-9926-519-00-1